

YENİ

DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ

Irkıımız Türk, Dinimiz İslam, Yurdumuz Doğu Türkistan

ISSN : 2148-3949

Barın Katliamı'nın 24. Yılı

*1990 yılının 5 Nisan günü bir kasaba halkı, tüm dünyanın
aç mayman vardam duymazlığıyla kaderi ile baş başa
onarba bir savaş yaşadı.*

Unutmadık, Unutmayacağız

4 AYLIK İLMÎ VE KÜLTÜREL DERGİ

DOĞU TÜRKİSTAN VAKFI YAYINI

YIL: 1 / SAYI: 3

İÇİNDEKİLER

Barın Katliamı'nın 24. Yılı: 2

Unutmadık, Unutmayacağız

Barın Olayları, 1990 yılında Ramazan ayının 17'sine denk gelen 5 Nisan günü, Uygur halkının, Çin'in imha siyasetinden kurtulan bir camiye kendi imkanları ile tamir ederken Çinli yetkililer tarafından engellenmek istemeleri üzerine başlamıştı.

4 Nice Özgür Nevruzlara

1938 yılında Aksu'da bir yaylada bayramı kutlamak için toplanan 30.000 civarında Uygur Türkü, Çinli Sheng Shicai'nin emri ile

dağıtılmış ve nevrüz kutlamaları o tarihten itibaren uzun yıllar yasaklanmıştır.

50 YIL GİZLENEN

ÇİN SOVYET ANTLASMASI

Antlaşmanın içeriğine bakıldığında, bu belge tam bir ömürge dönemini hatırlatmaktadır.

Ayrıca, devletler hukukunu ve eşitlik ve adalet ilkelerini ayaklar altına alan onur kırıcı maddelerle doludur. Örneğin;...

Uygur Ulusal

Kimliği Üzerine İnceleme ...

Uygurlar, ilk olarak Hun dönemindeki hakimiyet, mücadelelerinde ve Çin'in bu bölgedeki faaliyetleri sürecinde karşımıza çıkıyor.

9 ABDULHALUK UYGUR'UN MİLLİYETÇİLİĞİ ÜZERİNE

Ey pekır Uygur oyğın uykuñ yéter,
Sende mal yok emdi ketse can kéter,
Bu ölümdin özüñni kutkuzmısañ,
Ah seniñ haliñ heter, haliñ heter.

BM İNSAN HAKLARI TOPLANTISINDA

UYGUR SORUNU

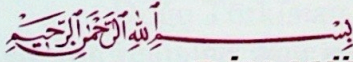
20 Mart'taki oturumda ABD, Kanada ve Fransa Delegeleri konuşmalarında Uygurların insan hakları sorununu dile getirdiler...

2030: ABD HEGEMONYASININ ÇÖKÜŞÜ VE ÇİN 22

29-31

- *Günümüz Uygur Aile Yapısındaki Gelişmeler...
- *Çin Katliama Doymuyor: 2 Uygur Öldürüldü...
- *Hava Kirliliğine 'Çin' Usulü Çözüm...
- *Tayland'a Uygur Türkleri için çağrı!
- *Doğu Türkistan Kan Ağılıyor Haberin Var mı?
- *Çin Günü Etkinliği Protesto Edildi...
- *...Tarım Fuarında Doğu Türkistan Resim Sergisi Açıldı...
- *Bolu halkı Tayland'daki Mazlum Uygur Kardeşlerine Sahip Çıktı...

DİN KÜLTÜRÜ 32

İbadet Nedir?

36-55

Haberler

- *...ABD Planı: Orta Asya Türk Devletlerini Birleştirdi...
- *Çin Sömürgeciliğine direnen Kaşgar
- *...AP Kaşgar Şehri Hakkındaki Koruma Kararını...
- *Çin Doğu Türkistan'da İslamiyete Karşı Yeni...
- *Çin'in Çelişkili Açıklamaları Şüpheleri Artırıyor
- *Çin İşgal Polisi Tartıştığı Uygur Genci Babasının Gözü Önünde
- *Davutoğlu Tayland sorunu üzerine...
- *...Tayvan Parlamentosunda ki İşgal Eylemi...
- *Çin Askeri Bütçesini Arttırdı
- *En Fazla İdam Çin'de...
- *Çin Ekonomisinin Doğu Türkistan'a İhtiyacı Var
- *Çin, BM İnsan Hakları Konseyi'ne Üye Olmak İçin Uygun mu?
- *Yıkılan Evler ve Etnik Anlaşmazlıklar
- *Kapıları Aç, Uygur Türkleri Türkiye'ye Gelsin
- *New York Times Gazetesi: Uygurların Sabrı Taşmakta
- *Çin'de Palalı Saldırgan Dehşeti...
- *Uygur Din Adamı: Çin Kurultayına ...
- *Taylanda'da yakalanan Uygur Türkleri ne olacak?
- *Uygur Siyasi Tutsaklarının Çılgınlığını Duyun
- *Uygur Türkleri Türkiye'ye Girdi

Uygur Kültürü 58

Uygur Pilavı

Doğu Türkistanlı Meşhur Şahsiyetler 60

ABDULAZİZ CENGİZHAN DAMOLLA

YENİ DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ

Yıl: 1 Cilt: 1
Sayı: 3/2014
Baskı Tarihi: Temmuz 2014

İmtiyaz Sahibi

Doğu Türkistan Vakfı Adına
Eser SAKA
esersaka@hotmail.com

Yazı İşleri ve Haber Müdürü

Mehmet Ömer ULU
mehmetomerulu@yahoo.com

Editör

Dr. Ömer KUL
kulomer@hotmail.com

Reklam ve Dağıtım Sorumlusu

Celil TURAN
udun@gmail.com
Tebet YÜCETÜRK
Alimcan KARLUK
alkarluk@gmail.com

Genel Koordinatör

Cahit DAK
cahitdakdtv@myynet.com

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Nevzat YALÇINTAŞ
Prof. Dr. Abdulkadir DONUK
Prof. Dr. Mahmut KAŞGARLI
Prof. Dr. Mualla UYDU YÜCEL
Prof. Dr. Alimcan İNAYET
Doç. Dr. Erkin EKREM
Doç. Dr. Abdulhamit AVŞAR
Yrd. Doç. Dr. Nur Ahmet KURBAN

Mizanpaj

Sevil İSMAİL

İdare Merkezi ve Yazışma Adresi

Dede Efendi Cad. No: 4
Vezneciler, Fatih, İSTANBUL
Tel: +90 212 519 46 67

WEB: <http://www.dtv.org.tr>

ISSN No :2148-3949

Çıkış Aralığı :4 Aylık

Yayın Tarihi :Temmuz

Konu :Tarih, Fikir ve

Kültür

Tiraj :3000 Adet

Banka Hesap Numarası

Halk Bankası Fatih Şubesi

Hesap No: 12010071

IBAN:

TR92 0001 2009 7540 0012 0100 71

Dergimiz 3000 Adet basılmakta olup yıl-
da 4 defa yayınlanmaktadır. 500 Adet 50
ülkeye, 1000 Adet ise başta Başbakan,
Bakan, Milletvekilleri, Yabancı ülke Elçi-
likleri, Üniversiteler ve 81 vilayete ve
Belediye Başkanlarına Protokol olarak
Gönderilmektedir. 500 Adet bayilerde
satılmakta, geriye kalan 1000 Adet Abo-
nelerimize ulaştırılmaktadır.
Dergide yayınlanan yazıların sorumlu-
luğu yazarına aittir. Dergideki yazı ve
resimler kaynak gösterilerek
kullanılabilir

Barın Katliamı'nın 24. Yılı:

Unutmadık, Unutmayacağız

Dr. Ömer KUL

Basının ve sivil toplum kuruluşlarının ülkeye girmesine izin vermeyen, 35 milyonluk bir milleti yok etmeye çalışan, 18 Kasım 1884'ten günümüze milyonlarca insanın ölümünden sorumlu Mancur Hanedanlığı, Guo-Min-Dang ve Komünizm gibi rejimlerle yönetilen, İnsan hakları bir yana yaşama kıymet vermeyen bir devlet yönetiminden bahsedebiliriz Çin için... İşte böyle despot bir devlete karşı 1990 yılında Doğu Türkistanlılar Kaşgar'a bağlı Barın kasabasında ayaklanmıştı. 1,5 milyarlık Çin'in 80 milyonluk mutlu azınlığının despot idaresine karşı bağımsızlık mücadelesine girişmişti.

Bir ülke idaresi düşünün; İnsan hakları için gösteri yapan gençlerini tank paletleri altında ezen... İşgal altında tuttuğu 1.824.418 km²'lik bir vatani yıllarca hastalık bahanesi altında karantina bölgesi ilan eden... Dünyadan tecrit eden... Nüfus planlaması adı altında hamile kadınlarını zorla kürtaj eden... Asimile siyasetinin bir gereği olarak 1945'ten günümüze nüfus dengesini, getirdiği Çinli göçmenler ile kendi lehine çeviren... Yazılı ve görsel basının, sivil toplum kuruluşlarının ülkeye girmesine izin vermeyen... 35 milyonluk bir milleti yok etmeye çalışan... 1949'dan günümüze milyonlarca insanın ölümünden sorumlu komünizm gibi bir rejimle yönetilen... İnsan hakları bir yana yaşama kıymet vermeyen.

1990 yılının 5 Nisan günü bir kasaba halkı, tüm dünyanın üç maymun vurduğum duymazlığıyla kaderi ile baş başa onurlu bir savaş yaşadı.

Barın Olayları, 1990 yılında Ramazan ayının 17'sine denk gelen 5 Nisan günü, Uygur halkının, Çin'in imha siyasetinden kurtulan bir camiyi kendi imkanları ile tamir ederken Çinli

yetkililer tarafından engellenmek istemeleri üzerine başlamıştı. Caminin ibadete açılmasına Çinlilerin karşı çıkması üzerine, Müslüman ahali tepki göstermiş, yıllardır zulüm ve baskı altında bulunan Doğu Türkistan halkı, bu olay üzerine haklarını elde etmek için harekete geçmişti. Başlayan olaylar kısa zamanda büyümüş, tüm bir bölgeyi saran bir bağımsızlık hareketine dönüşmüştü.

Çin bu hareketi durdurmak ve Doğu Türkistan geneline yayılmasını önlemek için 10.000'den fazla özel birliklerle bölgeye girmişti. Kaşgar'da bulunan ordu birlikleri, hava kuvvetlerinin de desteğini alarak bölgeye gönderilmişti. Doğu Türkistan halkı, ellerinde hiçbir askeri araç ve gereç bulunmamasına rağmen donanımlı Çin ordusuna karşı

büyük bir mücadele örneği göstermiş, kısa bir süre de olsa bölge Çin hakimiyetinden kurtarılmıştı.

Fakat Çin bu ayaklanmanın büyümeden ve diğer bölgelere sıçramadan durdurulması için, silahsız ve masum halka, en donanımlı silahları ile müdahale etmişti. Yoğun hava bombardımanı ile BARIN ve çevresindeki köy, kasaba ve yerleşim bölgelerini haritalardan silmek pahasına bağımsızlık mücadelesi bastırılmıştı. Olaylar sonucunda Çin'in vahşi yüzü bir kez daha ortaya

1997'de Gulca, 2009'da Urumçi ve daha yakın zamanlarda, 2013 ve 2014 yıllarında yaşananlar hep haksızlığa karşı bir isyan, hep insanca yaşama isteğinin bir tezahürüdür. Fakat uygulanan tecrit politikasının bir neticesi olarak, dünya kamuoyu Doğu Türkistan halkının yaşadığı sıkıntılardan ve bölgedeki insan hakları ihlallerinden habersiz durumdadır. Bu durumun bir tezahürü olarak da 35 milyon Müslüman-Türk halkının insanca yaşama mücadelelerinden de dünya maalesef bihaber kalmaktadır.

Doğu Türkistan halkı, onurlu bir şekilde insanca yaşama şartlarına kavuşma, nihayetinde de bağımsız bir ülke olabilmek için mücadelesine devam etmektedir. Her Doğu Türkistanlı gibi Doğu Türkistan sevdalılarının da inancı aynı minvaldedir. Nitekim 1990 Barın olaylarından sonra, 1995 yılı Temmuz ayında Hoten vilayetinde, yine 5 Şubat 1997'de Gulca şehrinde büyük çapta bağımsızlık ve özgürlük hareketleri meydana gelmiştir.

Vatanı ve halkı için, insanca yaşamak ve insan hakları için mücadele eden, bu uğurda can veren bütün şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz. Bu vesile ile işgali altında tuttuğu topraklarda her türlü zulmü masum sivil halka reva gören, insan hak ve hukukunu tanımayan, Barın ve benzeri katliamların birinci derecen sorumlusu despot Çin Hükümetlerini nefret ve esefle kınıyoruz...

Doğu Türkistan halkı kalıcı bir barışın tesis edilmesi gerektiğini, bu kalıcı barışında ancak insanların BM'nin uluslararası anlaşmalarına imza atan despot Çin yönetimin, attıklarını imzaların gereğini yerine getirmek üzere, Doğu Türkistan Halkının özgürce yaşaması ve insan hak ve hukukuna tam anlamı ile uyulması ile gerçekleşebileceğine inanmaktadır.

Yeryüzünde devam eden tüm savaşların ve neden olduğu acıların en kısa zamanda bitmesi temennisiyle saygılar sunuyorum.

Dr. Ömer KUL

Eser Türkistanlı SAKA

Baskandan...

Nice Özgür Nevruzlara

Sevgili Okuyucular içinde bulunduğumuz mart ayında, sizlere tüm Türk dünyasında kutlanan nevruzdan söz etmek isterim.

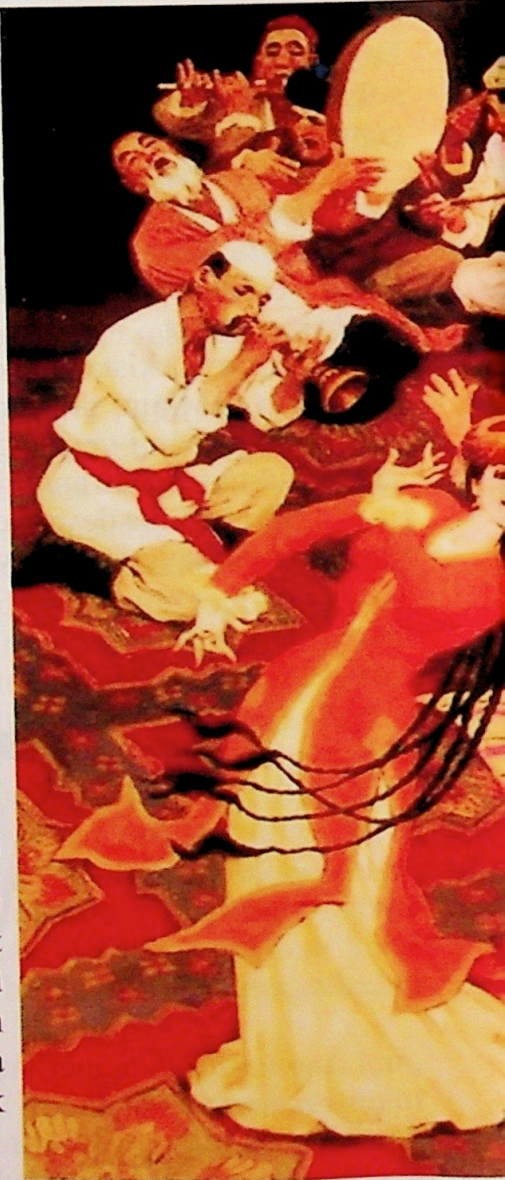
Nevruz Doğu Türkistan'dan Balkanlar'a uzanan geniş Türk coğrafyasında "Yılbaşı" veya "Ergenekon'dan çıkış" olarak algılanıp günümüze kadar kutlana gelen, Türk mitolojisi ve takvimiyle bağlantılı bir kavramdır.

Çoğumuzun bildiği üzere; Farsça "yeni gün" anlamına gelen nevruzun Uygur Türkleri arasında çok eski yıllardan beri kabul gördüğünü Kaşgarlı Mahmut'un **Divanü Lügati't-Türk** adlı eserinde görmekteyiz. Kaşgarlı Mahmut Divan'da "yenigünden (nevruz) sonra gelen ilkbahara oglak ay, sonrasına uluğ oglak ay derler" ifadesi kullanır.

Nevruz kutlamaları Uygur Türkleri arasında ne yazık ki zaman zaman kesintiye uğramıştır. 1938 yılında Aksu'da bir yaylada bayramı kutlamak için toplanan 30.000 civarında Uygur Türkü, Çinli Sheng Shicai'nin emri ile dağıtılmış ve nevruz kutlamaları o tarihten itibaren uzun yıllar yasaklanmıştır. Ancak Uygur Türkleri bu geleneksel bayramını kırsal alanda yine de sürdürmeye çalışmıştır. 1980 yılından sonra nevruz kutlamaları tekrardan Doğu Türkistan'da kutlanmaya başlanmıştır.

Nevruz, Uygur Türkleri için de eski yıla veda edip, yeni yılın karşılandığı, canlanma, yenilenme, sosyal barış ve sosyal dayanışma günüdür. İnsanlar birbirini ziyaret eder, küsler barışır, yetim ve öksüzlere, fakirlere yardım edilir, mezarlar ziyaret edilir.

Nevruz günü; bütün köy, kasaba ve evlerde genel temizlik yapılır. İnsanlar yeni elbiselerini giyerek kutlanmaların yapılacağı alanlara giderler. Buğday, mısır, arpa, nohut, fasulye, pirinç, mercimek gibi 7 çeşit hububat ile iğdenin karıştırılarak hazırlanan "nevruz aşısı" pişirilir. Buna "Köce" de denir. Ayrıca "nevruz suyu" (hafta selam suyu) iğde, şeftali kurusu, et koyun kellesi, sarımsak, sirke gibi 7 çeşit malzemeden hazırlanır. Nevruz aşısı pişince, tören başlar. Yanyana statü gözetmeksizin herkes oturur ve önce nevruz aşısı yenir, sonra herkesin durumuna getirdiği yiyeceklerle yemek devam eder, sonrasında dua okunur. Herkes ellerini havaya kaldırıp yağmurun bol, bereketin çok olması için dua eder.

Nevruz kutlaması yapılan alanlarda ; sanatçılar, destancılar, meddahlar, pehlivanlar, cambazlar kendi yeteneklerini gösterirler, Kızlar oğlanlar dans ederler, şiirler okunur. “Nevruzname” “Nevruziye” denen bu şiirlerden size bir örnek sunmak isterim.

Noruz keldi cahanğa, bahar bolur kündür bugün,
Derehlerde su yögürüp, bih urar kündür bugün.
Dehkanlar koş heydep, uruk Salur kündür bugün,
İşi beşi saet küni, ambar tolar kündür bugün

**(Nevruz geldi cihane, bahar olacak gündür bu gün,
Ağaçlar su içip tomurlanacak gündür bugün,
Çiftçiler saban sürüp tohum atacak gündür bu gün,
İşbaşı vakti günü, ambar dolacak gündür bu gün)**

Keldi noruz yıl başı, köp saadettur bugün,
Noruz kilmak köpke adettur bugün,
Tecrube kilsan eger, köp alamettur bugün,
Öydin- öyge heytleşip mehman bolur kündür bugün

**(Geldi nevruz yılbaşı, çok saadettir bugün
Nevruzu kutlamak çoğunluğa adettir bugün,
Tecrübe etsen eğer, çok şeye işarettir bugün,
Evden eve bayramlaşıp misafir olacak olacak gündür
bugün)**

Sevgili okuyucular, Doğu Türkistan’da yaşayan halkımızın
özgürce kutlayacağı nice nevruzlara diyorum.

Eser Türkistanlı SAKA

50 YIL GİZLENEN

ÇİN - SOVYET ANTLAŞMASI

Mao Ze Dong liderliğindeki Çin Komünist Ordusu, Mareşal Cang Key Şek kuvvetlerini mağlup etti ve bütün Çin'de iktidarı ele geçirdi. Kızıl Çin Ordusunun General Vang Cing komutasındaki 8. Ordusu Lencu şehrinden Sovyetlerden temin ettiği nakliye uçakları ve kendi imkanları ile Doğu Türkistan'a doğru ilerlemeye başladılar.

Gulca merkezli bağımsız Doğu Türkistan Cumhuriyeti Hükümetinin Ahmetcan Kasimi başkanlığındaki lider kadrosu Stalin tarafından uçak kazası süsü verilerek katledildi. Cumhuriyetin 20 bin kişilik Milli Ordusu Sovyetlerin baskı ve tehditleri ile Çin Ordusunun bağımsız bir tugayı haline dönüştürüldü.

Urumçi'de mevcut Karma Eyalet Hükümetinin Türk Liderliği Çin Kızıl Ordusuna karşı koymanın kitlesel katliamlara ve daha büyük felaketlere sebep olacağı savı ile "Vatan İçin Vatan'dan Ayrılma" fikrinde anlaştılar. Türk Liderler Mehmet Emin Buğra ve İsa Yusuf Alptekin'in önderliğindeki Uygur ve Kazak Türklerinde oluşan büyük göç

kafilesi Himalaya dağlarını çetin kış şartlarında aşarak, büyük zayıatlar vererek Keşmir'e hicret ettiler. Urumçi'deki eski rejime bağlı (Komin dang Partisine bağlı) Çin işgal Ordusunun Tungan asıllı bazı üst rütbeli Komutanları Kurmayları ile birlikte Tayvan'a kaçan ve orada Çin Cumhuriyeti adı ile yeni bir devlet kuran Mareşal Cang Key Şek'e iltihak etmek üzere Hindistan'a sığındılar.

Doğu Türkistan'da kalan eski rejime bağlı İşgal güçlerinin komutanı General Tav Si Yu Mao'ya telgraf yollayarak teslim olduğunu bildirdi.

1949'da Mao Zeo Dong Çin'e tamamen hakim oldu ve sözde Halk Cumhuriyetini ilan ettikten sonra 12 Aralık 1949'da kalabalık bir Heyetle birlikte birkaç ay sürecek olan Moskova ziyaretine başladı. 20 Ocak 1950'de yeni Rejimin Başbakanı ve Dış işleri bakanı Çu En Lay başkanlığındaki Çin Heyeti ile Dış işleri bakanı Andri Vishnisky başkanlığındaki Sovyetler Birliği Heyeti arasında görüşmeler başladı. Sonuçta 14 Şubat 1950'de 30 yıl süreli ve 19 maddeli bir gizli anlaşma im-

zalandı ve bu antlaşmanın her iki taraf arasında mutlaka gizli kalması kararlaştırıldı. Bu heyetin içerisinde sözde Uygur Özerk bölgesinin Mao

tarafından direkt atanmış olan kukla başkanı Seyfettin Azizi'nin de olduğu söylenir.

Bu gizli anlaşma, 16 Temmuz 1950 tarihinde New York'ta ABD Dış İlişkiler Derneği'nce düzenlenen bir toplantıda bu gizli anlaşmanın bazı önemli maddeleri açıklanır ve büyük yankı yapar. Bu sırrın açıklanması bir ABD ile SSCB arasında gerginliğe sebep olur.

1991 yılında Sovyetler Birliği tarihin karanlık sahifelerine mahkum olduktan sonra bu gizli anlaşmanın içeriği açıklandı ve büyük tartışmalara neden oldu. Her nedense bu anlaşmanın Uygurca çevirisi

bugüne kadar yayınlanmadı. Biz bugün bu anlaşmanın Uygurca tercümesine yer vererek bu eksikliği gidermeye çalıştık.

Antlaşmanın içeriğine bakıldığında, bu belge tam bir sömürge dönemini hatırlatmaktadır. Ayrıca, devletler hukukunu ve eşitlik ve adalet ilkelerini ayaklar altına alan onur kırıcı maddelerle doludur. Örneğin;

2. madde: Çin tarafı, Sovyetlere Çin'in Kuzey ve kuzeydoğu bölgelerinde Kızıl Ordu'nun yerleşmesi için deniz ve Hava üsleri tahsis eder.

4. madde: Çin tarafı Sovyetler Birliği emrine 10 milyon Çinli işçi tahsis etmeyi (göndermeyi) taahhüt eder.

7. madde: Doğal zenginliklerinin kısıtlı olması sebebi ile Çin tarafı 100 milyon Çin vatandaşının azaltılmasını kabul eder. Bunun için Çin tarafı gerekli şartları ve çareleri almayı kabul eder. (Mao'nun yaptığı büyük ve toplu kıyımlar ve sık sık başvurduğu kitlesel katliamlar acaba bu anlaşmanın yerine getirilmesi için mi yapılmıştı ? sorusu akla geliyor. HG.)

8. madde: Çin tarafı, devlete ait bütün siyasi, sosyal, eğitim, kültür ve ekonomik alan ve organların tamamına ve bağlı şubelerine özel Sovyet danışmanların yerleştirilmesini taahhüt eder.

9. madde: Çin Halk Cumhuriyeti, tüm deniz sahilleri ve iç pazarlarını Sovyetlerin serbest ticaret yapmalarını kabul eder. Gümrük vergisini de % 1(bir) olmasını taahhüt eder.

12. madde: Sovyetler Birliği Çin Halk Cumhuriyeti sınırları dahilindeki bütün yer altı zenginlik kaynakları, madenler ve ülkede üretilen

bütün ham ve yarı mamul ürünlerin tamamını el kaymaya, işletmeye ve yönetme hakkına sahip olabilecektir. Ülkede çıkarılan kalay madeninin % 20'si Çin'e bırakılacak, %80'ni ise, Sovyetler Birliği'ne götürebilecektir. Buna mukabil Sovyet tarafı Çin'in ağır sanayi'nin kurulmasına yardım edecektir.

13. madde: Çin tarafı Pekin; Şanghay, Tien Jin, Kanton, Huang Cu başta olmak üzere 15 merkezi ve büyük şehirlerin en önemli ve merkezi bölgelerini Sovyet Vatandaşlarının (göçmenlerinin) oturması için tahsis edecektir.

15. madde: Sovyetler Birliği Çangçun demir yolunun her iki tarafındaki 50 Çakırım (yaklaşık 20 Km + 20 Km.= 40 Km) çapındaki bölgeyi Çin ile ortaklaşa yönetecektir. Demir yolları ve ait işletmelerin birinci derecede sorumluları (Genel, Müdür, Müdür ve Başkanları) Sovyet vatandaşlarından, yardımcıları ise Çin Vatandaşlarından atanacaktır.

16. madde: Daha önceki yıllarda (savaş zamanında) ÇKP İle Sovyetler arasında imzalanan Mançurya anlaşmasının süresi otomatik olarak uzatılmıştır. Sovyetler Birliği bu anlaşma ile elde ettiği bütün imtiyazlardan sonuna kadar istifade edecektir.

Bu anlaşmanın Doğu Türkistan ve diğer Çin işgalindeki Tibet, İç Moęolistan ve Mançurya açısından çok önemli olduğunu düşündüğümüz maddeleri şunlardır;

18. madde: Bu antlaşmanın tarafları olan Sovyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuri-

yeti Hükümetleri Doğu Türkistan (Xinjiang) Tibet (Xizang) ve İç Moęolistan'da yaşıyan Milletlerin kendi Halk Cumhuriyetlerini kurmalarını kabul eder. Anılan bu bölgele-
rin bağımsız olabilmeleri için taraflar ortak şekilde yardımcı olur ve bunun tahakkukundan sorumludurlar.

Antlaşmanın 18. maddesine göre Çin ve Sovyetler Sözde özerk statü yalanı ile işgal ettiği Doğu Türkistan, Tibet, İç Moęolistan ve Mançurya'nın bağımsız olmalarını kabul ve bunun gerçekleşmesi için ortaklaşa çalışacaklardır. Ancak, her iki emperyalist ülke, her zaman olduğu gibi,

taahhütlerine sadık kalmamış ve kendilerinden önceki yönetimlerin yanı seleflerinin yöntemini daha de geliştirerek sürdürdürmüş ve halen sürdürmektedir. Komünizm, sosyalizm, halkların kardeşliği, eşitlik, birlik ve beraberlik söylemleri bu mazlum milletleri ve halkları yıllarca uyutarak kandırmak ve aldatmak için birer slogan olarak kullanılmıştır.

Günümüzdeki Rus ve Çinli yöneticileri de giydikleri yeni ayakkabıları ile eski yoldan yürümeye devam etmektedirler. Putin'in Kırım'ı ilhak etmesi bunun tipik bir örneğidir.

Tekin Wechat Sitesi Uygur Türkçesi/http://www.uyghurmet.org/
50-yil-gizlenen-cin-sovyet-antlasmasi/
09.01.2014

ABDULHALUK UYGUR'UN MİLLİYETÇİLİĞİ ÜZERİNE

Prof. Dr. Alimcan İNAYET

Milliyetçilik, J. G. Kellas'ın tanımıyla, hem bir ideoloji hem de bir davranış biçimidir. Bu tanımın açılımı şöyle olabilir: Milliyetçilik bir milletin inşası, birliği ve devamı, kendi kendini yönetmesi, dahili ve harici milli çıkarlarının savunulmasına yönelik bir ideolojik harekettir. Modern anlamda milliyetçilik, temelini Almanya'da Herder'in geliştirdiği kültürel milliyetçilikle Fransa'da Rousseau ile başlayan politik milliyetçilikten almıştır. Fransız İhtilalinden sonra özgürlük, eşitlik, demokrasi ve ulus devlet söylemleriyle birlikte etkin bir boyut kazanan milliyetçilik, başlangıçta, emperyalistlerin yeni pazarlar oluşturma projelerine bağlı olarak milletleri ve etnik grupları özgürlük, eşitlik ve bağımsızlık vaatleriyle isyana teşvik etme argümanı olarak kullanılırken, sonradan sömürge halklarının emperyalizme karşı mücadelelerinin ideolojik dili ve yöntemi olmuştur. Milliyetçilik fikir akımı İsmail Gaspıralı'nın başını çektiği ceditçilik hareketiyle birleşerek tüm Orta Asya'yı sarmış ve Orta Asya üzerinden Doğu Türkistan'a intikal etmiştir. Doğu Türkistan'da 1933 ve 1944 cumhuriyetler özgürlük, eşitlik ve bağımsızlık amacına dayanan sömürgecilere karşı politik milliyetçiliğin birer sonucuydu.

Abdulhaluk Uygur Uygur halkının kalbi ve zihninde milliyetçi şair olarak yer edinmiştir. Onun milliyetçiliğini kullanmış olduğu mahlasta, dilde, nazım şekillerinde, imgelerinde, işlemiş olduğu tema ve politik hitaplarında açıkça görebilmekteyiz.

İlk olarak onun kendine mahlas olarak kullandığı "Uygur" rastgele seçilmiş bir sözcük değildir. Tarihi, kültürel ve siyasi aklın bir telkini, milli şuur ve milli kimliğin bir tezahürüdür. Milletle özdeşleşme, milletle bir olma istek ve eğiliminin bir yansımasıdır.

Bir şiirine verdiği "Uyan" (oyğan) başlığı da onun milliyetçiliğini yansıtan örneklerden biridir.

*Ey pekır Uyğur oyğan uykuñ yéter;
Sende mal yok emdi ketse can kéter;
Bu ölümdin özüñni kutkuzmısañ,
Ah seniñ haliñ heter, haliñ heter.*

*Ey fakir Uygur, uyan, uykun yeter,
Sende mal yok, şimdi gitse can gider.
Bu ölümden kendini kurtarmasan,
Ah! Senin halin beter, halin beter.*

Bu şiirdeki "Uygur" hem şairin kendisini hem de kendisinin de mensubu bulunduğu Uygur milletini ifade etmektedir. Bu özdeşliği onun *Eçinar könlüm sana ey Uyğurum / sepdişim, kerindişim, bir tuğkunum* "Acıyorum haline ey Uygurum / Arkadaşım, kardeşim, akrabam" mısraında daha net görürüz. Dolayısıyla "Uygur" hem şiirin öznesi hem nesnesidir.

*Kop! dedim beşin kötür! Uykunni aç!
Rekibiñ başını kes, kanını saç,
Köz eçip etrapka obdan bakmısañ,
Ölisen armanda bir küin na'ilaç.*

*Kalk ! dedim, başını kaldır, gözünü aç,
Rakibin başını kes, kanını saç.
Göz açıp etrafa iyice bakmasan,
Ölürsün armanda bir gün yok ilaç.*

Abdulhaluk Uygur ısrarla milletini uyanmaya, rakibin başını kesmeye, kanını saçmaya çağırır. Onun kültürel ve siyasi akılla beslenen milli vicdanı mensubu olduğu asil milletin yok olmasına izin vermez. Burada onun politik milliyetçiliği “rakibin başını kes”, “kanını saç” deyimleriyle ifade edilmiştir. 1920’lerde yazdığı bilinen bu şiirin dilindeki sadelik onun milliyetçiliğin en bariz tezahürü sayılır. Çünkü dil, milletin özüdür. Nasıl bir milletin yok edilmesi onun dilinin kuşatılmasıyla başlıyorsa, bir milletin dirilişi de milli dilin inşasıyla başlar. Dolayısıyla Abdülhaluk Uygur Çağatay Türkçesinin hakim olduğu dönemde halk dili, yani konuşma dili temeline dayanan bir milli dilin inşasına başlamış bulunuyordu.

*Gülüm açılای deydu,
Başka sançılای deydu.
Yarimniñ yürek otı,
Tenge yamışay deydu.*

*Gülüm açayım diyor,
Başa takılayım diyor
Yarimin aşk ateşi,
Vücudu sarayım diyor.*

Halk şiiri nazım şekliyle ve halk diliyle yazılan bu şiir onun dil merkezli etnik milliyetçiliğinin bir yansımasıdır. Bunu onun diğer bir çok şiirinde de görmek mümkündür. Dolayısıyla modern Uygur dilinin inşasında Abdulhaluk Uygur’un müstesna yeri vardır.

Abdulhaluk Uygur’un milliyetçiliğini kendi milletine karşı yaptığı sosyal tenkitlerinde görebiliriz.

*Zamanniñ halidin vaqıp bolup turmañniñ orniga,
Birini şańyu saylap arqıdin devayimiz bardur.
Te'avunu-tenasur orniga bizlerde bir adet,
Yéñi başni kötergenni orup yığqanimiz bardur.
Yene yurt paydisiga cem'iy bolmaqlıq besi müşkül,
Eger bir yerde toy bolsa, bérip yatqanimiz bardur.
Umunniñ paydisiga yüz yilda hem esla çüşenmeymiz,
Ziyan kılamak üçün bolsa eceb çaqqanimiz bardur.
Biri bir yahşilik kılsa, uniñ yadini kılamak yok,
Épi kelse bérip evretlerin açqanimiz bardur.
Hata'en dostimizda bir eyib zahir bolup qalsa,
Yoşurmay birge onni tépip qatqanimiz bardur.
Babalar şöhritini, géyritini héç séginmasmiz*

Biri bir yahşilik kılsa, uniñ yadini kılmak yok,
 Épi kelse béríp evretlirin açқанımız bardur.
 Hata'en dostimizda bir eyib zahir bolup kılsa,
 Yoşurmay birge onni tépip katkıımız bardur.
 Babalar şöhrisini, géyritini héç séginmasmiz
 Kélip geplet cahalette yumup köz, po atқанımız bardur.
 Oyun-çaқçaқ tüpeylidin öz ara bi'et bolsaq,
 Yaraşturup қоууш nede, ariga ot yaққанımız bardur.
 Huşamet babida bizdin bölek ustisi hem yoқtur,
 Kuvlugu şumluқ bilen reñmureñ yalganımız bardur.
 It urganni tonur dep bar idi bir temsili,
 Loyi, ambal ve darin dep séviz baққанımız bardur.

İlim-penge yürüş kılgan uçar kökte - üzer suda,
 Minişke қотур ёшек yok, piyade қалғанımız bardur.
 Misli cennet tagu deryani bézeşke yok kişi,
 Yastuқni қirlap қoyup bigem yatқанımız bardur,
 Muneccim hem injénér, alimlarniñ orniga,
 Tonu-selle, nepsi bala mollimiz-sultanimiz bardur.
 Kızıl közlük, körelmeslik ve ya özi kılalmaslıқ,
 Kılای dep bel bagliganlarga túrlük tümen böhtanimiz
 bardur.
 El-yurtniñ derdige kılçimu derman bolmiduқ bizler,
 Kélur bir kün aşu çağda orniga kelmес puşmanımız
 bardur.

“Dünya hâinden haberdar olmanın yerine
 Birini muhtar seçip ardından devamız vardır
 Hristiyanların aksine bizlerdeki bir âdet
 Başını kaldıranı vurup yıktığımız vardır
 Üstelik yurt yararına toplanmak hiç de kolay değil
 Eğer bir yerde düğün varsa gidip yattığımız vardır
 Kamu menfaatini yüzyılda bir düşünmeyiz
 Zarar vermeğe gelince vurup kırdığımız vardır
 Bir insan bir iyilik etse, değil onu yâd etmek
 Fırsat olsa gidip avretini açtığımız vardır
 Yanlışlıkla dostumuzda bir kusur zahir olsa
 Değil örtmek, bire on sayışımız vardır
 Ataların şöhrisini, gayretini hiç anmayız da
 Cehalette gözü yumup havadan attığımız vardır
 Oyun, şaka nedeniyle kendi aramızda kavga olsa

Değil barıştırmak, ateşi körüklediğimiz vardır
 Dalkavukluk etmede bizim üstümüze yoktur
 Kurnazlık etmek için türlü yalanımız vardır
 “Köpek döveni tanır” diye vardır bir atasözü
 Ağam, kaymakam, beyim diye iyi baktığımız vardır
 İlim yolunda giden uçar gökte, yüzer suda
 Binmeye eşek bile yok yayan kaldığımız vardır
 Cennet gibi dağ ve nehri bezemeye kişi yok
 Yastığı kat kat koyup gamsız yattığımız vardır
 Astronot, mühendis ve âlimlerin yerine
 Cüppeli sarıklı açgözlü molla sultanımız vardır
 Ben benlik, çekemezlik ya da beceriksizlik
 Yapayım diyene bin türlü iftiramız vardır
 İlin yurdun derdine hiç derman olmadık bizler
 Bir gün gelir o zaman çok çok pişmanımız vardır.”

Abdulhaluk Uygur'un 1921 yılında yazdığı “Bardur” adlı bu şiiri Tatar şairi Abdullah Tukay'ın şiirine bir nazire niteliğindedir. Her iki şair kendi milletinin karakterindeki bozuklukları, kendi toplumundaki illetleri acımasızca eleştirmiştir. Bu onların milletini sevmedikleri anlamına gelmez, tam tersine millet aşkıyla yanan kalplerin mensubu olduğu milletin tüm kötü huylarından arınıp gelişmiş, medeni çağdaş milletler safında yer almasını istemelerindendir. Onların kendi milletine yönelik acımasız eleştirileri bize bir samimiyet abidesi olarak yansır. Çünkü dost acı söyler.

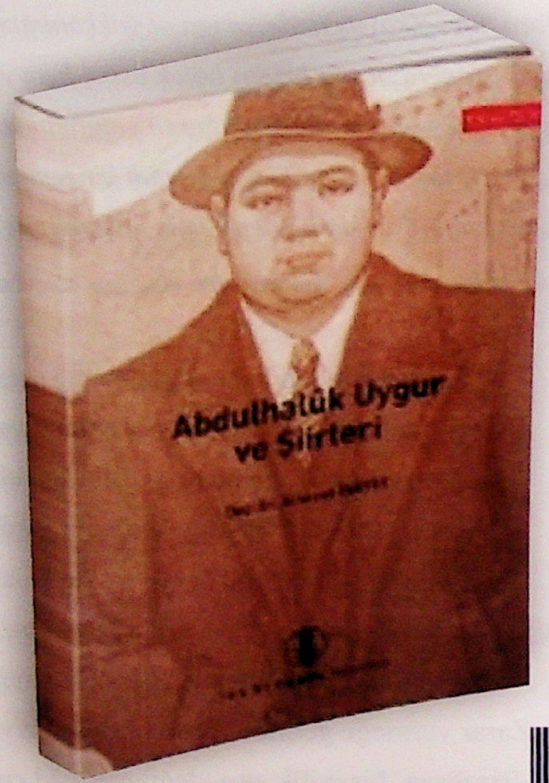
Burada “ataların şöhrisini, gayretini anmak” şair için çok önemlidir. Tarih bir milletin hayatıdır, ruhudur. Bu ruh milleti harekete geçirir, millete yaşama kuvveti verir, siyasi-stratejik düşünme imkanı verir. Tarihi unutmak, inkar

etmek ve saptırmak milli ruhtan ayrılmak anlamına gelir ki, bu da milli ölüm demektir. Genellikle rakip güçlerin tarihi çarpıtma, tarih bilincini yok etme gayret ve çabaları bundan kaynaklanır.

Abdulhaluk Uygur'un milliyetçiliği şiirlerinde kullandığı imgelere de yansımıştır. O kendi milletini “ay” ve “yâr”a benzetirken, düşmanlarını “yecuci-mecuci”, “yalmavuz”, “cin”, “ejderha”, “köpek” ve “yaban domuzu”na benzetmektedir. Bu durum şairin hem etno-merkezci hem de etnik milliyetçilik anlayışının bir sonucudur.

Abdulhaluk Uygur'un milliyetçiliği onun eğitim ve siyasi faaliyetlerinde belirleyici ve itici rol oynamıştır. Onun 1931 yılında 17 kişilik bir örgüt kurarak Çin yönetimine karşı milli ayaklanma girişiminde bulunması politik milliyetçiliğin eyleme dönük pratik boyutunu ifade eder. Dolayısıyla burada Abdulhaluk Uygur'un siyasi kişiliği de söz konusudur. Siyaset hem bireyin hem toplumun ve gelecek kuşakların kaderi, yani mutluluğu, refahı, iyiliği ve güvenliği ile ilgili bir sahadır. Hem kendinin hem toplumun kaderiyle ilgili söyleyecek sözü ve projesi olan kişilerin iştirak edeceği bir sahadır. Tarihte tanıdığımız pek çok filozofun, alimin, şairin siyasetle ilgilenmesi bundandır. Konfüçyüs'ün, Yusuf Has Hacib'in, Ali Şir Nevai'nin siyasetle ilgilenmeleri boşuna değildir. Abdulhaluk Uygur'un siyasi kişiliği de bu bakımdan anlamlıdır.

Günümüzde milliyetçilik azınlıkların egemen güçlere, egemen güçlerin ise hem dahili hem harici tehditlere, küreselleşmenin dönüştürücü tehdidine karşı bir silah olarak kullanılmaktadır. Gelecekte de kültürel, politik milliyetçiliğin yanı sıra din unsurunun da toplumun temel dinamikleri arasında yer alacağı kesin gibi gözükmemektedir. Dolayısıyla eğer bir Uygur milliyetçiliği inşa edilecekse, bunun dil, din ve kültür temeline dayanan bir milliyetçilik olması zorunludur. Çünkü Uygur milli kimliğinde dil, din ve millet kavramları iç içe geçmiş, birbirleriyle kaynaşmış durumdadır. Ayrıca, din ortak algı ve ortak eylem oluşturanın vazgeçilmez yöntemidir. Böyle bir milliyetçilik Uygur halkının bugün maruz kaldığı siyasi ve kültürel krize karşı savunma mekanizması olabilir.

Uygur Ulusal Kimliği Üzerine İnceleme...

Yücel TANAY

yuceltanay53@yahoo.com

Uygurlar (Uygur Devleti), Şehir hayatına geçen ilk Türk Devleti olmasının yanında tarih, sanat ve kültürel yönlerden büyük bir medeniyet kurmuş ve günümüze kadar varlıklarını devam ettirmiş bir Türk boyudur.

‘Uygur’ kelimesinin kökeni Oy(Uy)-Gur hecelerinin birleşiminden meydana geldiği düşünülmektedir. Oy, uymak ve birleşmek, ittifak etmek anlamında kullanılır. Uygurlara Çin kaynaklarında Kao-çi (Yüksek tekerlekli arabalılar) ifadesiyle rastlıyoruz. Türk kitabelerinde ise Dokuz Oğuzlar olarak ifade edilmektedirler. Dokuz oğuzlar ibaresi, dokuz ayrı oğuz boyunun bir araya gelerek oluşturdukları federasyonla güçlerini birleştirmesiyle ortaya çıkmış bir unvandır.

Uygur tarihinde bir göz atarsak Uygur tarihini devlet kurmadan önce Uygurlar , devlet kurduktan sonra Uygur tarihi diye 2 ‘ye ayırırız .

Devlet Kurmadan Önce Uygurlar (M.S. 50-744)

Uygurlar, tarih sahnelerine kendi devletlerini kurarak çıkmalarından önce de tarih kaynaklarında çok kez geçmişlerdir. Uygurlar, ilk olarak Hun dönemindeki hakimiyet mücadelelerinde ve Çin’in bu bölgedeki faaliyetleri sürecinde karşımıza çıkıyor. Hun döneminin sona ermesi ve Göktürk olarak tabir ettiğimiz Türk Birliğinin oluşmasıyla ortaya çıkan Büyük Türk Federasyonu döneminde sahip oldukları beylik Türk Birliğine ilhak edilmiştir.

Uygurların Çin ile politik ilişkileri, Uygur devletini kurmadan önce başladı. 646 yılında Çin, bölgedeki Göktürk hakimiyetine karşı Uygurları destekleyerek Türk birliğinin zayıflamasını amaçlıyordu. Büyük Göktürk Devletinin bölünmesinden sonra Batı Göktürklerin hakimiyetlerini kaybetmeye başlamasıyla tekrar beylik sistemine geri dönen Uygurların başında Tumitu bulunuyordu. Tumitu’nun, Çin’den aldığı destekle kendisini İlteber ünvanı ile Kağan ilan etmesiyle Uygurlar ilk devlet kurma teşebbüslerini gerçekleştirmiş oldular.

Tumitu, kısa bir süreliğine ve Çin’in boyunduruğu altında ilk devletini kurmuş olsa da bu teşebbüs başarıyla sonuçlanamadı. Zira Tumitu, devletini kurmak için Çin’i kullanmıştı. Çin, politikalarını gerçekleştiremeyeceği bir Hakan istemiyordu. Çin, 648 yılında muhtelif entrikalar ile Tumitu’yu öldürdü ve yerine Tumitu’nun oğlu Pojon geçmesine rağmen Holu adında kukla bir kağanı On-Ok’ların başına kağan olarak tayin etti. Pojon, bu durum karşısında saf dışı kaldı ve babası Tumitu’nun kurduğu kağanlığın başka bir kağanlığın boyunduruğu altına girmesini kabullenmedi. Bunun üzerine 656 yılında Holu’yu öldürerek Çin’in üzerine yürüdü ve Taşkent yakınlarına kadar ulaştı. Daha fazla ilerleyemese de Uygurlar’ın Çin için kolay lokma olmadığını ve rüştünü ispat etmiş oldu.

680 yılına gelindiğinde Asyadaki Türk Birliği yeniden kuruluyordu. Göktürk Devletinin 657’de tamamen yıkılmasıyla Çin boyunduruğuna giren ve Türklerin 23 yıl süren Çin Esareti, 680 yılında ortaya çıkan İkinci Göktürk Devleti (Kutluklar) ile Türk Dünyası kabuk değiştirmeye baş-

lamıştı. Uygurlar, kimi zaman beylik kimi zaman kağanlık denemeleriyle kendi yönetimleri altında yaşamaya devam etmekteyken ortaya çıkan İkinci Türk Birliği (Kutluklar) ile tekrar Göktürk'lere bağlanmak zorunda kaldılar. Uygurların kendi yönetimlerinde ısrar etmelerinden dolayı bu ilhak teşebbüsleri mücadele ve savaşlarla gerçekleşmiştir. 35 yıl boyunca Göktürk hakimiyeti altında kalan Uygurlar, Göktürklerin zaman içerisinde güç kaybetmesiyle isyan ederek 716 yılında tekrar kendi yönetimlerini oluşturdular. Bu ayrılıktan sonra Göktürklerin giderek zayıflaması ve Göktürlere bağlı olan diğer güçlü kavimler olan Basmıl ve Karluklarında kendilerine katılmasıyla güç kazandılar. Ancak Göktürk Kağanı Ozmış, Dokuz Oğuzlar olarak adlandırılan Uygur topluluklarını tekrar Göktürk Birliği içerisine almak için ordusunun başında Uygurların üzerine yürüdü. Bu savaşta galip gelen Uygurlar, Ozmış'ı mağlup ederek savaş meydanında öldürmüştür (742)

Uygur Devletinin Kuruluşu (744)

Göktürk Devleti, Ozmış'ın ölümü ile giderek zayıflamaya başlamıştı. Bu zayıflıktan istifade eden Türk boyları Basmiller ve Karluklar, Uygurlar ile birlikte yeni bir kağanlık kurmaya teşebbüs ettiler. 743 yılında kurulan bu Kağanlığın sol yabguluğu (Doğu yabguluğu) Basmiller, sağ yabguluğu (Batı yabguluğu) Karluklar tarafından idare edilmekteydi.

Uygurlar, yeni kağanlık döneminde Göktürlere karşı birlikte hareket ettikleri Basmıl ve Karluk boylarıyla mücadele içerisine girdiler. Bu mücadeleyi kazanan Uygurlar, Basmıl ve Karluk boylarını mağlup ederek kağanlığın yönetimini ele geçirdi. Uygur kağanı "Kutluk Bilge Kül Kağan" ünvanıyla kendi kağanlığını ilan etti ve Uygurları tarih sahnesine çıkartmış oldu. (744).

Uygurlar, bu döneme kadar Dokuz Oğuzlar olarak anılmaktaydı. Dokuz Oğuzlar dokuz ayrı oğuz boyundan meydana gelmekteydi. 744'deki bu mücadele neticesinde Basmıl ve Karluk boylarında kendilerine katarak toplamda 11 boya ulaştılar. Daha önceki birliklerinin adı olan Dokuz Oğuz ifadesi, iki yeni boyunda katılımıyla Uygurlar (Akraba ve müttefikler) olarak geçmeye başlamıştır.

Kutluk Bilge Kül Kağan (744-747)

Kutluk Bilge Kül Kağan, 744 yılındaki mücadelesinden sonra kurduğu Uygur Devletini, ortak Türk kültürü doğrultusunda idame ettirmiştir. Göktürk devlet teşkilatlanmasını ve Türk kültürünün etken nitelikleri Uygurlar döneminde de görülmektedir. Ancak, kültürün yanı sıra dini inanışlarında, geleneksel Türk dini olarak kabul edilen Gök Tanrı (Şamanizm) inancının yanı sıra Mani adlı bir dinde itibar görmeye başlamıştı. Bu din, et yemeyi, her ne sebeple olursa olsun insan öldürmeyi yasaklayan, Hristiyanlık, Zerdüştlük ve Budizm inanışlarının bir karışımıdır.

Kutluk Bilge Kül Kağan, Uygurların Devlet teşkilatının kurulması ve otoritesine kavuşmasından kısa bir süre sonra vefat ettiğinde yerine oğlu Bayan Çur yönetime geçti.

Bayan Çur Dönemi (747-759)

Bayan Çur, babasından devraldığı Uygur devletini babası gibi savaşçı kimliğiyle yöneterek devletin hakimiyet sahasını kuzey, güney, doğu ve batı yönlerine doğru genişletmiş, Kuzeyde Kırgızlar, Batıda Karluklar, Türkeşler ve Basmıllar, bunların yanında Sekiz Oğuz, Dokuz Tatar ve Çik boyları Uygur hakimiyetine karşı güçlerini birleştirmişse de Bayan Çur, tüm bu Türk boylarının isyanlarını bastırarak hakimiyet sahasını genişleterek bu toplulukların bulunduğu bölgelere oğullarını yabgu ve şad olarak tayin etmiştir.

Bayan Çur'un yönetime geçmesinden sonra ilk yaptığı işlerden biride, tarım ve ticarete merkez niteliği taşıyan Karaşar ve Beş Balıg şehirlerini tesir altında tutmuş olmasıdır. Bu bölgeler, halkın tarım ve ticaret ile uğraşarak geçimlerini sağladığı önemli merkezlerdi. Bayan Çur, bu bölgeye Uygur topluluklarının yerleşmesini ve tarım ve ticarete yönelmesini sağlamıştır.

751 yılına gelindiğinde, hem İslam Tarihi hem de Türk Tarihi için çok önemli bir savaş meydana geldi. Tarih kayıtlarında Talas Savaşı olarak geçen bu mücadelede Asyanın içlerine ilerlemek isteyen Araplar Çine kadar ilerlemişti. Tarihin bu ilk Arap-Çin savaşı, aynı zamanda Araplar ile Türklerin ilk teması niteliğini taşıyordu. Bayan Çur, bu savaşta Arap'ları destekleyerek kendisine bağlı olan Karlukları Arap ordusuna yardıma göndermiştir. Araplar, bu savaşta muhakkak ki Karluklarında yardımı ile Çin'i ağır bir mağlubiyete uğratarak Çin'i asyanın içlerinden çekilmeye mecbur

biraktı. Uygurlu halkı Turfan bölgesindeki Karaşar-Beşbalıg şehirlerine göndererek burada nüfuz kazanmayı amaçlayan Bayan Çur, Çin'in Talas savaşını kaybetmesiyle neticesinde iç asya ve Turfan bölgesinden tamamen çekilmesiyle bu bölgeye tamamen hakim hale gelerek Turfan bölgesindeki tarım ve ticaretin ev sahibi oldu. Çin'inde bölgeden çekilmesi ve Çin tehdidinin ortadan kalkması Uygurların, tarım ve ticaret ile ilgilenerek refah seviyelerini yükseltmesine olanak sağlamıştır. Uygurlar, böylece ticaretin bir gereği olarak şehir yaşantısına geçerek yerleşik düzende yaşamaya başlamışlar, refah seviyelerinin yükselmesiyle de eğitim, sanat ve kültüre daha çok zaman ayırmışlardır. Bu nedenle Türk tarihinde şehir hayatına ilk geçen toplum Uygurlar olmuştur.

Çin, Talas savaşındaki ağır mağlubiyetten sonra iç karışıklıklar yaşamaya başladı. Çin'e tabi topluluklar birleşerek ayaklanıyor, bu ayaklanmalar Çin'in saltanat ailelerinin birbirleri ile olan mücadelelerini de kızıştırıyordu. Bu ayaklanmalardan birinde, annesi Türk olan Anluşan adında bir Çin generali, Tibetlilerden oluşan 200 bin kişilik bir atlı kuvvet oluşturarak Çin'e karşı mücadele içine girdi. Çok sayıda süvariden oluşan ordusu ile 756 yılında Loyang'ı, 757 yılında ise Çangan'ı zaptetti. Zor durumda kalan ve bu saldırıya karşı güçsüz durumda olan Çin, Bayan Çur'dan yardım istemek zorunda kaldı. Çin – Uygur ilişkileri daha çok Çin'in menfaatleri ekseninde gelişmekteydi. Ancak bu kez Çin zor durumdaydı ve Uygurların yardımını istiyordu. Bayan Çur, Çin hanedanlığına yardım ederek Almuşan'ın saldırılarını engelledi ve zaptettiği Loyang ve Çangan'ı geri aldı. Çin hanedanı, Bayan Çur'un bu yardımına karşılık 20 Bin ton ipek, Uygurlu tüccarların Çin'e girişine izin ve Hanedanın kızını verdi. Bayan Çur, bu savaşın sonunda 20 Bin ton ipeği almış, Çin prensesi ile evlenmiş, Turfan bölgesinde ticaretle uğraşan Uygurların Çin'e girişi içinde anlaşılmış oldu.

Bayan Çur, yönetimde bulunduğu 12 yıl içerisinde devletin hakimiyet sahasını genişletmiş, Uygur toplumunun tarım ve ticarete yönlendirerek refah seviyesini yükseltmiş ve şehir düzenine geçerek toplumunu yerleşik hale getirmiştir. Kültür ve sanat alanında da ilerleyen Uygurlar, bugünlere kadar ulaşan pek çok yazıt, kitabe ve sanatsal eserinde Bayan Çur döneminde ortaya çıkartmıştır.

Bayan Çur, 759 yılında vefat etmiş ve yerine oğlu Böğü geçmiştir.

Böğü Dönemi (759-779)

Böğü, 20 yıl gibi uzun bir süre Uygurları yönetmiş ancak aynı zamanda Uygurların felaketini hazırlamıştır. Böğü, atalarından miras gelen yegane din ve kültür değeri olan "Tek Tanrı" Şamanizm inancını terk ederek Manieizm adlı bir dine inanmaktaydı. Bu din, Asya bölgesinin bir kısmında ve Çin'in içerisinde küçük bir zümrede itibar gören bir dindi. Böğü, bu inanışını toplumuna yaymak amacıyla pek çok teşebbüste bulundu. Pek az kişinin itibar ettiği bu inanış, Uygurların Savaşçı kişiliğini yok ederek Uygurların gücünün zayıflamasına ve yıkılmasına sebep olacaktı.

Çin'in Uygurlar ile olan münasebetleri daha çok Çin menfaatlerine dayalı geliyordu. Böğü, önceleri babası Bayan Çur gibi Çin ile iyi ilişkiler içerisinde bulunuyordu. Ancak Çin'i zayıf bir anında yakalayıp mağlup etmek ve Uygurları Asyanın yegane gücü haline getirmek arzusundaydı. Bu amaçla, Çin'in iç karışıklıklar yaşayarak zayıfladığı bir dönemde hayalini gerçekleştirme hazırlıklarına girişti. Esasında Çin çasıtı olmayan ancak yönetimi ele geçirmeyi amaçlayan veziri Baga Tarkan, Böğü'yü öldürerek Bilge Kağan ünvanıyla tahta geçti (779). Baga Tarkan'da Böğü gibi Manieizm inancına sahipti ve Böğü gibi Manieizm inancının toplum içerisinde rağbet görmesi için çalışarak Uygurların Manieizm dönemini hızlandırdı. Bu teşebbüs zaman içerisinde Uygurların sonunu hazırlıyacaktı.

Tun (Tang) Baga Tarkan Dönemi (779-790)

Böğü'yü öldürerek yönetimi eline alan Baga Tarkan, kendisine "Alp Kutluk Bilge" ünvanı verdi. Bu unvan onun politik kişiliğinin de yansıtmaktaydı. Toplum içerisindeki sosyo-politik durumu ve toplum içerisindeki adaleti sağlamak amacıyla Türk'ler için Anayasa niteliği taşıyan Töre'leri kanun nizamıyla şekillendirdi. Böylece Uygurlar hem yerleşik düzene geçmiş hemde yeni yaşam tarzları sosyal ve ticari yönden yasalaştırılmış Töre Kanunlarıyla düzene girmiş oldu. Bu olumlu gelişmelerin yanında Töre'ye Manieizm referanslı kanunlar getirerek de Tek Tanrı inancının asimile olmasına sebep olmaktadır.

Baga Tarkan, sosyal ve politik alanlardaki faaliyetlerinin yanında askeri yönden de aktif bir yol izledi. Çin’li bir prensesle evlenerek yegane tehdit ve düşman olan Çin ile iyi ilişkiler kurdu. Bunun yanında Uygurlu tüccarların Çin’e yaptıkları ticari faaliyetlerini de hızlandırdı. Ülke içerisinde de isyan ve ayaklandırmalara mahal vermeyerek iç huzuru tahsis etti. Uygurlar için önemli tehditlerden biride kuzey bölgesinde bulunan ve ileriki dönemlerde Uygurların yıkılmalarına neden olacak Kırgızlar bulunuyordu. Baga Tarkan, kuzey bölgesindeki Kırgızların Uygurlar üzerinde kurmaya çalıştığı baskıları da bertaraf ederek püskürttü ve bir süre içinde olsa tehlike olmaktan uzaklaştırdı.

Baga Tarkan, Uygurları yönettiği 10 yıl süre içerisinde Uygurların sosyal yaşantısını düzene sokarak bölgesindeki gücünü muhafaza etti. Bu müspet faaliyetlerinin yanında Manieizm inancının da yayılmasında önemli rol oynayarak toplumun Tek Tanrı inancından uzaklaşarak asimile olmasına sebep oldu. 789 yılında vefat ettiğinde yerine oğlu Külük geçti.

Talas Külük dönemi (789-790)

Külük, babası Baga Tarkan’ın vefatından sonra 1 yıl gibi kısa bir süre yönetimde kalmış ancak önemli eylemlerde bulunmuştu. Külük, Beşbalıg bölgesine çok önem veriyordu. Zira 6000 Çadır kadar Uygurlular ile Beşbalıg bölgesinin yerlileri olan Karluk kabileleri ve bazı Göktürk toplulukları ile iç içe yaşıyordu. Ancak Uygurların vergi artırımları nedeniyle memnuniyetsizlik başlamıştı. Bu rahatsızlık neticesinde Karluklar ve bazı Göktürk kabileleri birleşerek Beşbalıg bölgesine hakim hale geldiler. Külük’ün veziri Yüçiasu Beşbalıg bölgesini kontrol altına almak için sefere çıkarken Çin’inde desteğiyle Tibetliler tarafından saldırıya uğrayarak öldürüldü. Külük, isyan halinde olan Beşbalıg bölgesindeki toplulukların Çin ile işbirliği yaparak vezirini öldürmesi üzerine bizzat ordusunun başına geçerek Beşbalıg bölgesine sefere çıkarak kazandığı zaferle Beşbalıg bölgesinin kontrolünü tekrar eline geçirdi. Külük, 790 yılında vefat edince yerine oğlu Böge geçti.

Kutluk Böge Dönemi (790-795)

Uygurlar, Böge döneminde Çin ile iyi ilişkiler içerisinde bulunuyordu. Böge’de, Çin ile karşı karşıya gelmemek için iyi ilişkileri sürdürmüş ve Çin’in talebiyle Çin için tehdit unsuru olan akınlara karşı ileri karakol görevi yapmaya başladı. Çin, geliştirdiği iyi ilişkileri lehine şekillendirerek Uygurları kendi askeri gibi kullanmaya başlamıştı. Zira Tibetliler, 795 yılında Çin üzerine saldırıya geçince Tibetlilerin saldırısına karşı koyamayan Böge, başarısızlığı sonucunda Çin tarafından öldürüldü. Böge’nin ölümü üzerine yönetime halkın sevdiği ve itibar ettiği bir devlet yöneticisi olan Alp Kutluk geçti.

Alp Kutluk Dönemi (795-805)

Alp Kutluk Bilge, hem askerler tarafından sevilen bir komutan hem de halk tarafından sevilen bir idareciydi. Her ne kadar Uygurları askeri alanda yeni mücadelelere sokmasa da ticareti geliştirerek toplumun refah düzeyini yükseltecek uygulamaları hayata geçirdi. Alp Kutluk döneminde iç asyanın ticaret noktaları Uygurların kontrolünde geliyordu. İnisiyatifi altında bulundurduğu ticaret noktalarını İç Asyaya doğru genişleterek Uygurların bölgedeki ülkelerle olan ticaret münasebetlerini yükseltti.

Ticari alanlarındaki faaliyetlerinin yanında Mani dinine bağlı olan Kutluk, bu dinin topluma yayılmasında önemli teşvik faaliyetlerinde bulunmuş ve Uygurların felaketini hazırlayan süreci hızlandırmıştır.

Alp Kutluk, askeri alanda ciddi faaliyetler içerisinde bulunmamayı tercih etmişti. Ticari ve dini alandaki faaliyetlere önem veren Alp Kutluk, bölgesindeki güç dengelerini yönetmekten geri kalınca, kuzey bölgesindeki Kırgızlar, Tibetlilerle güçlerini birleştirmiş ve bölgesinde güç sahibi oldu. Alp Kutluk, 805 yılında vefat edince yerine oğlu Külük Bilge devlet yönetimine geçti.

Külük Bilge Dönemi (805-808)

Külük Bilge dönemi, Uygurlar için çok sakin ve huzurlu geçti. Çin, Uygurlar üzerindeki baskılarını azaltmıştı. Uygurlarda en önemli faaliyet konusu haline gelen Ticaret ile uğraşarak sakin bir dönem geçirdiler. Bölgesindeki siyasetten uzaklaşan Uygurlar, mani dininin getirdiği “kayıtsız şart-sız savaşmama” düsturu ile sükunet içerisinde yönetildiler. Külük Bilge’den sonra yerine Alp Bilge

devlet yönetimine geçti

Alp Bilge Dönemi (808-821)

Alp Bilge dönemi, önceki dönemler gibi genellikle sakin ve huzur içerisinde geçti. Uygurlarda toplumun refah düzeyi git gide yükseliyor, ticaret, sanat ve kültür ön plana çıkıyordu. Bunun yanında dış politikayla çok ilgilenmeyerek Uygurları huzur içinde ve içe dönük bir yönetim anlayışı ile yönetti. 821 de ölümü ile yerine oğlu Küçlük Bilge yönetimi devraldı

Küçlük Bilge Dönemi (821-833)

Uzun süredir savaş görmeyen Uygurlar, Küçlük Bilge döneminde yeniden karışıklıklar ve mücadeleler içerisine girdi. Küçlük Bilge, kuzey bölgesinde Kırgızlar ile güç birliği yapan Tibetlilerin Türkistan üzerine ilerleme teşebbüsüne karşı koyarak bölgesini korudu. Bunun yanında isyan teşebbüsünde bulunan Karlukların başına yeni bir yabgu tayin ederek Karluklar üzerindeki otoritesini yeniden sağlandı. Ancak bu düzen çok sürmeden tekrar bozuldu

Uygurların uzun süredir yaşadığı Ticaret ve Sanat merkezli hayat, toplumu sakin ve sefahat içerisinde yaşamaya alıştırdı. Bunun yanında mani dininin toplumun geniş kademelerine yayılmasıyla savaşçı kişiliklerini önemli ölçüde kaybettiler. Bölgesindeki güç dengelerini de kontrol altına alamayan Uygurlar, Karlukların isyanıyla birlikte iç karışıklıklarla karşı karşıya kaldı. Bu karışıklıklar neticesinde Küçlük Bilge öldürüldü ve yerine Alp Külük yönetime geçti.

Alp Külük Dönemi (833-839)

İsyan ile yönetime geçen Alp Külük, Uygurların huzur içerisinde yaşadıkları döneme son verdi ve baş gösteren iç karışıklıklar kendi döneminde de yaşanmaya devam etti. Askeri vasıflarını kaybetmiş ve zayıflamış Uygurlar, hem iç karışıklıklar hem de kuzey bölgesinde birleşen Kırkız-Tibet topluluklarının oluşturduğu baskıyla uğraşmak zorunda kaldı.

Yönetimi süresince iç karışıklıklarla uğraşan Alp Külük, 839 yılına çok sert bir kış mevsimi ile karşılaştı. Ağır geçen kış, hayvan sürülerinin telef olmasına, Uygurların ticari faaliyetlerine büyük zararlarla karşılaşmasına sebep oldu.

Alp Külük, hem iç karışıklıklar, hem ağır gelen kış mevsimi ile zarar gören ticaret hayatıyla çok zor duruma düştü. Bu olanların üzerine sağ kolu olan Kürebir'in, batı bölgesinden gelen Şato Türk'leri ile işbirliği yaptığını öğrenince dayanamayarak intihar etti.

Alp Külük'ün intiharı ile yönetim, komutanı Külük Baga'ya geçtiyse de, büyük bir orduyla kuzeyden gelen Kırgızlar Külük Baga'yı mağlup ederek Uygurların tüm otoritesini ve devlet yönetimini yıktı.

Uygurların Yıkılışı (840)

Uygurlar, her ne kadar Şehir hayatına geçerek Ticaret, Sanat ve Kültürel yönlerden çok gelişmiş bir medeniyet haline gelmişlerse de, önceleri küçük bir din olan Maniheizm'in Uygurlar tarafından benimsenmesi Uygurların sonunu hazırladı. Tüccar Dini olarak görülen Maniheizm ile Uygurlar, savaşçı kişiliklerini kaybederek sakin ve mücadelesiz bir yaşama alıştılar. Bu yaşam tarzı Uygurların askeri gücünü çok zayıflattı ve büyük bir medeniyet olan Uygurlar, askeri yönden güçsüz ve dirayetsiz duruma geldi.

Uygurlar, Alp Külük önderliğinde başlayan isyan hareketi ile sarsılınca hızla zayıflamıştı. Alp Külük'ünde intihar etmesiyle de dirayetlerini koruyamadılar. Uzun süre baskı altında tutularak engellenen başka bir Türk boyu olan Kırgızlar, Uygurların zayıflamasını fırsat görerek 100 bin kişilik bir süvari ordusuyla Uygur şehirlerine girdiler. Alp Külük'ün intiharıyla başsız kalan Uygur devleti, zayıf ordusu ve otoritesiz askeri gücüyle bu saldırıya karşı koyamayarak yıkıldı.

Devlet otoritesi kaybolan Uygurlar, kurdukları muazzam medeniyetin yıkılmasıyla geniş kitleler halinde göç etmeye başladılar. Yıkılan hakan ailesinin mensupları tarafından ağırlıklı olarak iki bölgeye (Turfan ve Kansu) göç ettirilerek tarih sahnesine sonradan çıkacak olan Turfan Uygurları ve Sarı Uygurlar'ın temellerini oluşturdular.

Uygur Göçleri

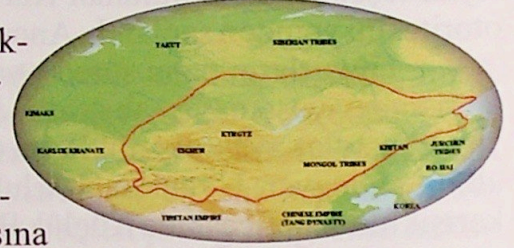
Uygurlar, devletlerinin yıkılması ve Kırgızlar tarafından düzenlerinin bozulmasıyla yoğun göç hareketleriyle Türkistan coğrafyasının muhtelif bölgelerine göç etmişlerdir. Bu göçler muhtelif yönlerde ve geliş güzel gerçekleşse de hanedan soyundan olan Tigin'lerin önderliğinde belirli bölgelere planlı olarak göç hareketi yürütmüşlerdir. Bu göç hareketinden en yoğun ve dikkate değer olanları Turfan ve Kansu bölgelerine olan planlı ve toplu göçleridir

Tarih kayıtlarında Sarı Uygur (Sarıg Yugur) ve Turfan Uygurları olarak geçecek bu iki göç kolu, Uygur kültürü ve devletini bugünlere kadar ulaştırmış olmaları bakımından oldukça önemlidir.

Bu yoğun iki göç hareketlerinden Kansu bölgesine göç eden Uygur topluluklarına "Sarı Uygurlar", Turfan bölgesine göç edenlere ise "Turfan Uygurları" unvanı verilmiştir.

Sarı Uygurlar

Sarı Uygurlar, göç hareketinin sürdüğü 7 yıl boyunca varlıklarını zor şartlar altında sürdürmeye çalışmış, nihayetinde 847 yılında Kansu bölgesine yerleşerek KanChou (Kansu) Uygur Devletini kurmuşlardır. Yeniden özgürlüklerine kavuşma ümidiyle kurulan Kansu Uygur Devleti, Çin'e yakın bir coğrafyada bulunmaları ve yeterince güçlü olamamaları nedeniyle tek başına varlıklarını kabul ettiremeyip Çin'e bağlı bir Yarı Bağımsız devlet olarak

varlıklarıyla

rını sürdürdüler. 907 yılına kadar Çin'in Tang hanedanlığına bağlı olan Sarı Uygurlar, 940 yılına kadar Çin'e bağlılığını sürdürerek varlıklarını devam ettirdiler.

Askeri bakımdan ciddi bir varlıkları bulunmayan Sarı Uygurlar, yarı bağımsız devletleri ile yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktaydı ancak bulundukları coğrafyadaki güç dengeleri Uygurlar'ın karşı koyamayacağı kadar yoğundu. İlk tam bağımsızlık teşebbüslerini, 911 yılında Çin Hanedanı adayını kuşatarak gerçekleştirdiler de bu kısa süreli başarı tam bağımsızlıklarına kavuşmalarını sağlayamamıştır. 940 yılına kadar Çin'e bağlı kalan Sarı Uygurlar, 940 yılında bölgedeki diğer bir güç olan Kitanların, 1028 yılında Tangu'tların, 1226 yılında ise moğolların hakimiyeti altına girmişlerdir. Uygur devletinin yıkılmasından sonra varlıklarını tek başına sürdüremeyen Sarı Uygurlar, bugün Çin'in Sincan Özerk Bölgesi'nde varlıklarını sürdürmeye devam etmektedirler.

Turfan Uygurları

Yıkılan Uygur Devletinin Kırgız istilalarından kaçarak bölgeye dağılan topluluklarının bir kolu Kansu bölgesine doğru göç ederken diğer bir kolu da Turfan-Kaşgar-Başbalıg-Kuşa-Hami şehirlerine doğru göç hareketi başlatmışlardı. Yerleşik düzene geçmiş olan Uygur toplulukları, Turfan bölgesinde küçük şehirler kurarak ticaret yapmaya ve yaşamlarını kendi yönetimleri altında sürdürmeye çalıştılar ancak başarılı olamadılar.

Son Uygur Hakanının yiğeni olan Mengi, 856 yılında kendisini kağan ilan ederek toplumunun önderliğini yaparak kendi bağımsızlığını ilan etmişti. Bölgedeki etken güç olan Çin'in, batısındaki Tibet baskılarından çekinmekteydi ve Uygurları kendilerine bağlı olması koşuluyla müttefik kabul ederek varlıklarını tanımıştır. Bunun yanında Çinden aldığı destek ile Kaşgar'a kadar olan bölgeye hakim olmuş ve tarımcılık faaliyetleri yürütmüştür.

911 yılına kadar Çin gölgesinde yarı bağımsız olarak yaşayan Turfan Uygurları, 911 yılında Kansu Uygurlarının Çin Hükümdarı adayını kuşatması ve Çin ile giriştiği mücadelede üstünlük kazanması ile kendi bağımsızlığını ilan ettiler.

Uygurlar bu tarihten sonra ciddi bir varlık gösteremeseler de varlıklarını koruyarak tarih sahnesinde kalmaya devam ettiler. Gerçek anlamda bir askeri güce sahip hale gelemeyen Turfan Uygurları, bulundukları coğrafyada büyük bir güç haline gelen Müslüman Karahanlı devletinin baskılarına maruz kalarak güçlü bir devlet haline gelemediler. Uygurlar, Karahanlı dönemine kadar ağırlıklı olarak Budizm, Hristiyanlık ve Maniheizm dinine itibar etmekteydi. Karahanlı'lar döneminde başlayan ve Kargaş bölgesinden yayılan Müslümanlık hareketi ile birlikte

Müslümanlaşmaya başlayan Uygurlar, zaman içerisinde diğer dinlerine itibar etmeyerek Müslümanlığı kabul etmişler ve günümüze kadar bu inanışlarını korumuşlardır.

Çin ve Karahanlıların baskıları altında varlıklarını devam ettiren Turfan Uygurları, 12. yy. itibariyle Moğol kökenli Kara Hitaylara bağlanmış, sonrasında ise Cengiz Han döneminde Moğollara bağlı kalmıştır. Cengiz Han'ın istilaları döneminden sonra orta asyaya dağılan Turfan Uygurları, kültürlerini diğer toplumlar içerisinde karışarak küçük parçalar halinde olsa bile halen devam ettirmektedirler.

Uygur tarihinin karanlık dönemi 1750'de Çin işgali başlamış ve 1862 tarihine kadar sürmüştür. Bu süre içinde Doğu Türkistan'da 42 isyan hareketi olmuştur. 1863'te Mehmed Yakup Bey, Kaşgar merkez olmak üzere devlet kurmayı başarmıştır. Bu devlet Abdülaziz'den istedikleri yardımı almışlardır. Mehmed Yakup Bey, en büyük desteği ise II. Abdulhamid tarafından görmüştür.

Desteğe rağmen kurulan devlet uzun ömürlü olamamıştır. Yakup Bey'in 1877 yılında vefat etmesi üzerine Çin hemen Doğu Türkistan'a saldırmıştır. 18 Mayıs 1878'de Doğu Türkistan'ın tamamını işgal etmiştir. 18 Kasım 1884'te Çin imparatorunun emriyle 19. eyalet olarak Şin-cang (Xin Jian "Yeni Toprak") adıyla doğrudan İmparatorluğa bağlanmıştır.

1931 yılında Kumul kentinde bağımsızlık mücadelesi neticesinde bölgedeki Çinlilere karşı zafer kazanılmış ve 12 Kasım 1933'te Kaşgar'da Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti kurulmuştur. Hoca Hacı Niyaz cumhurbaşkanı ilan edilmiştir.

Rus-Çin rekabetinden dolayı isyana destek veren Rusya daha sonra kendi egemenliğindeki Türklere (Batı Türkistan) kötü örnek olacağı korkusuyla isyan sonrasında Çin'e destek vererek kurulan devletin yıkılmasına yardımcı olmuştur.

Mücadele devam etmiş, Çinlilere karşı yine galip destekleyen Rusya, Gulca'da Türkistan Cumhuriyeti'nin olmuştur. Gulca, Tarbagatay ve cumhuriyet bölgedeki Çin Rusya bu hızlı gelişmelerden yöneticilerini Çinliler ile 1946 yılında iki hükümet metin imzalanıp birleşik Böylece bu devlet de Rusya'nın ortadan kalkmıştır.

1944 yılında Gulca'da gelinmiştir. Ayaklanmaya 1944 yılı Ekim ayında Şarkî kurulmasına yardımcı İli şehirlerini içine alan bu kuvvetlerini yenmiştir. Ancak korkup bu Cumhuriyetin anlaşılmaya zorlamışlardır. arasında 11 maddelik bir hükümet kurulmuştur. olumsuz tutumu neticesinde

<http://blog.radikal.com.tr/Sayfa/uygur-ulusal-kimligi-uzerine-inceleme-55412/03-04-2014>

BM İNSAN HAKLARI TOPLANTISINDA UYGUR SORUNU GÜNDEME GETİRİLDİ

Hamit GÖKTÜRK

Her yılın Mart ayında İsviçre'nin Cenevre kentinde toplanan Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesinin bu yıldaki toplantısında Uygur sorunu bir kez daha gündeme geldi.

Bu yıl 28.'si yapılan bu toplantıya Washington merkezli Dünya Uygur Kurultayı Başkanı Rabia Kadir ile Yardımcısı Ömer Kanat ve Yürütme Komitesi Başkanı Dolkun İsa katıldı. 18 Mart'ta yapılan ve Çinli delegelerin de hazır bulunduğu genel oturumda söz alan DUK Başkan Yardımcısı Ömer Kanat, Uygurlara karşı uygulanan insan hakları ihlalleri hakkında ayrıntılı bilgiler sundu. Çin işgal yönetiminin, Uygurların ana dillerini kullanma özgürlüğünü gasp ettiğini, Dr. İlham Tohti, Abdulveli Eyyup ve diğer bir çok Uygur aydınlarının bu yasal hakları talep ettikleri için tutuklandığını ve Çin'in Uygurlara karşı siyasi baskı politikası yürütmekte olduğunu dile getirdi.

Genel Kurul'un Çin özel oturumunda da Uluslararası İnsan Hakları Teşkilatları ile Sivil Toplum Kuruluşları Temsilcileri de konuşmalarında Doğu Türkistan ve Uygur problemini gündeme getirdiler. Konuşmacıların dile getirdikleri ortak görüş, Çin'in tahakkümü altında tuttuğu Müslüman Uygurlar ve Tibet gibi azınlık milletlerin insanı hak ve hukuk ihlallerinin şiddetinin artarak sürdürdüğü, İnsan Hakları aktivistlerini tehdit ettiği, korkutup susturduğu ve cezalandırdığını dile getirip, Çin yönetimini bu tutumundan dolayı eleştirdiler.

20 Mart'taki oturumda ABD, Kanada ve Fransa Delegeleri konuşmalarında Uygurların insan hakları sorununu dile getirdiler ve 15 Ocak'ta tutuklanan Uygur Demokrasi ve Hukuk aktivisti Dr. İlham Tohti'nin haksız yere tutuklandığını ve bir an önce serbest bırakılmasını istediler. Delegeler ülke olarak Çin yönetiminin Doğu Türkistan ve Tibet bölgelerinde hak ve hukuk ihlallerinin şiddetini artırarak sürdürdüğünü belirttiler. Çin'in bu ihlal politikalarının anılan bölgelerde etnik ve sosyal gerginliklere yol açtığını, ölümle sonuçlanan istenmeyen olayların meydana gelmesine sebep olduğunu ifade ettiler. ABD Temsilcisi konuşmasında özellikle Uygur aktivisti Dr. İlham Tohti ile İç Moğolistanlı aktivist Hada'nın tutuklanmasını sert sözlerle eleştirdi.

Bu arada Genel Kurul'da Çin delegeleri ile diğer İnsan Hakları Kuruluşları delegeleri arasında Çin hapishanesinde hayatını kaybeden Çinli muhalif Sen Şun Ley yüzünden sert tartışmalar yaşandı. İnsan Hakları Örgütü temsilcileri Sen Şun Ley anısına bir dakikalık saygı duruşunda bulunulması teklifine Çinli delegeler itiraz etti. Ancak demokrasi yanlısı ülkeler ile STK temsilcileri saygı duruşuna katılarak Çin'in itirazlarını dikkate almadılar. Bu arada Uluslararası Af Örgütü, Çin yönetiminin BM İnsan Hakları toplantısında bazı delegeleri konuşturmak istememesini sert ifadelerle eleştirdi.

Çinli Delegelerin Sıradışı Tutum ve Davranışları Genel Kurul'u Güldürdü

Uluslararası her toplantıda Çinli delegelerin kendine özgü sıradışı tutum ve davranışları bu toplantıda da kendini gösterdi. Çin delegeleri, Dünya Uygur Kurultayı başta olmak üzere bazı STK'ların Genel Kurul'a katılması ve konuşma yapmalarının doğru olmadığını ve buna yetkilerinin bulunmadığını iddia ettiler ve bu delegelerin konuşmalarını kesmeye ve engel olmaya çalıştılar. Ancak Çin'in bu iddiaları ABD, AB, Kanada ve demokrasi yanlısı ülkelerin sert itirazları ve bu delegelerin İnsan hakları konusunda konuşmaya yetkili olduklarını ifade etmeleri üzerine Çin Delegatesinin bu yöndeki önergesi reddedildi.

Bu arada Çinli Delegeler, Genel Kurul Salonunda kendilerine ayrılan yere de itiraz ederek, değiştirilmesini talep ettiler. DUK Delegelerinin yanında ayrılan yere oturmak istemeyen ve canlı yayında Doğu Türkistan'ı Temsil eden DUK Heyeti ile yan yana gözükmek istemediklerini bildiren Çin delegelerinin sıradışı davranış ve itirazları genel kurulda istihza ve gülüşmelere sebep oldu.

Çin delegelerinin BM İnsan Hakları toplantısı esnasında sergiledikleri sıradışı tutum ve davranışlarını gösteren görüntülerin kısa sürede sosyal medyaya düştüğü görüldü. Bazı twitter kullanıcıları, twitter hesaplarından gönderdiği mesajlarla DUK Başkanı Rabia Kadir'in Çin delegeleri ile yan yana görüntülerini seyretmekten mutlu olduklarını ifade ettiler.

2030: ABD HEGEMONYASININ ÇÖKÜŞÜ VE ÇİN

Doç. Dr. Erkin EKREM

ABD Ulusal İstihbarat Konseyi'nin (National Intelligence Council, NIC) yeni Başkan için hazırladığı dünyanın geleceğine ilişkin “Küresel Eğilimler 2030: Alternatif Dünyalar” (*Global Trends 2030: Alternative Worlds*) adlı raporu yayımlandı. Bu rapor, ABD Ulusal İstihbarat Konseyi'nin “*Global Trends 2010: How Our Assessments Have Changed*”, “*Global Trends 2015: A Dialogue about the Future with Nongovernment Experts*”, “*Global Trends 2020: Mapping the Global Future*” ve “*Global Trends 2025: A Transformed World*” raporlarından sonra yeni bir öngörü çalışmasıdır. 4 yılda bir hazırlanan bu çalışmaların başlıklarından da anlaşıldığı gibi, ABD'nin kendi hegemonya gücünün geleceğine duyduğu endişelerini anlamak mümkündür.

“Küresel Eğilimler 2030: Alternatif Dünyalar” raporu, seçilen Başkan'ın orta ve uzun vadeli stratejik planının geliştirilmesi için hazırlanmaktadır. 16 istihbarat teşkilatı tarafından hazırlanan raporda, gelecekte 20 yıl sonrası dünyanın gidişatı için önemli öngörülerde bulunmaktadır. En çok dikkat çeken görüş ise, ABD'nin 1945 yılından buyana oluşturduğu hegemonyası 2030 yılına doğru sona erebilecek olmasıdır. Dünyanın güç merkezinin Batı'dan Asya'ya kaymasıyla başta ekonomi olmak üzere siyasî ve güvenlik alanındaki etkileri de Asya'da cereyan edecektir. Bu tespitler yeni bir görüş olmaması ile birlikte ABD'nin önemli istihbarat ve stratejik araştırma kuruluşları tarafından kabul edilmiş olması açısından önemlidir. Neticede Amerikan Barışı (Pax Americana) altındaki güç dengeleri değişecek ve Çin ve Hindistan başta olmak üzere Meksika, Endonezya, Türkiye, Vietnam ve İran gibi ülkeler de bundan sonraki dünya güç dengelerinin oluşturulmasında önemli etkileri olacaktır.

Son yıllarda ABD'nin küresel hegemonya gücünün nispeten gerilemesi ve Çin gibi yeni güçlerin yükselmesi sürecinin başlaması ile birlikte geleceğe yönelik öngörüler üzerinde çalışmalar da çoğalmıştır. Atlantic Council'in 10 Aralık 2012'de yayımlanan “*Envisioning 2030: US Strategy for a Post-Western World*” raporu, Dünya Bankası'nın 27 Şubat 2012'de yayımlandığı “*China 2030: Building a Modern, Harmonious, and Creative High-Income Society*” raporu ve The European Union Institute for Security Studies (EUISS) tarafından 27 Nisan 2012'de yayımlanan “*Global Trends 2030: Citizens in an Interconnected and Polycentric World*” raporu bulunmaktadır. Bunun yanı sıra 2030 yılına doğru Peterson Institute for International Economics kuruluşunun uzmanı Arvind Subramanian'ın *Eclipse: Living in the Shadow of China's Economic Dominance* adlı eseri, Ian Morris'in *Why the West Rules for Now: The Patterns of History, and What They Reveal About the Future* çalışması ve Rusya Bilimler Akademisi Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü uzmanı Alexander A. Dynkin'in “*Strategic Global Outlook 2030*” raporu da aynı mahiyeti taşımaktadır. Bu tür çalışmalar sadece ABD'nin hegemonya gücünün gerileyeceği ve Çin'in de yükseleceği teması dışında yükselen Çin'in Batı'ya karşı meydan okuması da işlenmektedir. Konu ile ilgili Frank Sieren'in *Der China-Code: Wie das boomende Reich der Mitte Deutschland verändert* (2005), Martin Jacques'ın *When China Rules the World: The End of the Western World and the Birth of a New Global Order* (2009), Erik Izraelewicz'in *Quand la Chine change le monde* (2005) ve John Naisbitt ve Doris Naisbitt'in *China's Megatrends: The 8 Pillars of a New Society* (2010) çalışmaları rağbet görmektedir. ABD'nin çöküşü ile ilgili dış etkenleri esas alan Charles Kupchan'ın *The End of the American Era: U.S. Foreign Policy and the Geopolitics of the Twenty first Century* (2002) ve iç sorunları esas alan David S. Mason'ın *The End of the American Century* (2008) adlı eserleri de önemli çalışmalardır.

ABD'nin küresel hegemonyasının çöküşü tezi birçok ülkeyi ilgilendirdiği gibi yeni yükselen Çin'in de geleceğini etkilemektedir. Mayıs 2012'de, ABD ve Çin uzmanları Şanghay'da düzenlenen bir sempozyumda, 2030 yılına doğru dünya güç merkezi ve güç dengeleri üzerinde görüşlerini paylaşmışlardır. Bu sempozyumda uluslararası güç merkezinin dağılması ve küresel liderliğe karşı zorlukları, dönüşüm sürecinde küresel yönetim konusunda güç merkezinin parçalanması ve güçler arası entegrasyon meseleleri tartışılmıştır.

ABD'nin 1945 yılından beri oluşturduğu uluslararası ekonomik ve siyasal sistemden ve düzeninden en çok istifade eden Çin'in, 30 yıl içinde dünyanın en büyük ikinci ekonomik gücü haline geldiği ve ekonomik güce dayanan askerî modernizasyonu da kayda değer neticeler almıştır. Ekonomi ve askerî gücünü arttıran Çin'in artık siyasal ve güvenlik alanında da güç kazandığı gibi küresel etkisi olan büyük bir bölgesel güce sahiptir. Çin, artık mevcut uluslararası sistemden ve düzenden rahatsızlık duymakta olduğu ve kendi ulusal çıkarları için uluslararası sistemde daha fazla söz hakkı istemektedir. Bu gelişmeler doğal olarak mevcut uluslararası sistemi ve düzenin sahibi ve hegemonya gücünü kaybetmek kaygısını yaşayan ABD'nin dikkatini çekmektedir.

2030: ABD Hegemonyasının Çöküş Senaryosu

ABD Ulusal İstihbarat Konseyi'nin 12 Aralık 2012'de yayımlanan *Küresel Eğilimler 2030: Alternatif Dünyalar* raporuna göre, 2030 yılına gelindiğinde ABD ve Çin gibi büyük ülkeler dâhil hiçbir ülke hegemonik güç olarak kalamayacak ve dünya kökten değişecektir. 1750 yılından bu yana Batı'nın tarihsel yükselişi tersine dönecek ve Asya tekrar küresel ekonomisindeki ağırlığını kazanacaktır. Asya, uluslararası ve ulusal düzeyde "demokratikleşmenin" yeni bir çağını yaratacaktır. Bununla birlikte, Avrupa, Japonya ve Rusya ekonomilerinin göreceli olarak yavaşlamaya devam etmesi muhtemeldir. Yani ABD'nin hegemonyası sona erecek, son beş yüzyıllık Batı'nın yükselişi son bulacak ve Asya'nın uluslararasıdaki önemi tekrar artacaktır.

Söz konusu raporda geleceğe yönelik bazı belirsiz etkenler de vardır:

1. Küresel ekonomik kriz yaşanabilir: Küresel ekonomik gelişmelerinin dengesizliği ve istikrarsızlığından dolayı krize girebilir. Dünya ekonomisi artık 2008 yılından önceki durumunu yakalayamaz. Dünya ekonomisi giderek Doğu ve Güney'e bağımlı kalacaktır. Kalkınmakta olan ülkeler, küresel ekonomik büyümenin %70'ini teşkil edecektir, Çin'in katkısı ise ABD'nin 1.5 katı olacaktır. 2025 yılına doğru Çin'in küresel ekonomik büyümesinin katkısı 1/3'ü oluşturacak ve günümüzdeki önemli ekonomileri geride bırakacaktır. Ancak, Çin'in de bazı sorunları vardır, bunlar ekonomik büyümesinin yavaşlaşması ve orta gelir tuzağına düşme ihtimali sayılabilir.

2. Yönetim boşluğu: Dünyanın hızlı değişimine karşı birçok ülke ve uluslararası kuruluşlar hızlı bir şekilde adapte mi olacak yoksa bu değişimin altında mı kalacak? Bugün mevcut BM, Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşlar değişen yeni ekonomik gerçekler ile uyum sağlayacaktır.

3. Potansiyel çatışmaların artması: Uluslararası sistemin değişmesiyle birlikte ülkeler arasındaki çatışma riski de artabilir. Özellikle Çin, Hindistan ve Rusya gibi ülkelerin değişime karşı algıları, kaynakların paylaşımı üzerinde çatışmaların artması ve savaş araçları kolayca elde etmesi devletler arasındaki çatışmaları meydana getirebilir. Ancak, büyük ülkelerin katılacağı dünya savaşı çıkmayacaktır. Çünkü büyük ülkeler küresel çaptaki bir savaşın kendi ekonomisi ve siyasal düzene zarar verebileceği düşüncesindedirler. Mevcut uluslararası sistemin savunucusu olan ABD'nin ne derecede güç kaybetmesi de önemlidir, zira düşüşte olan ABD'nin küresel güvenliğin sağlanması konusunda isteksiz veya yapamaz hale gelmesi özellikle Asya ve Ortadoğu'nun istikrarını ilgilendirmektedir. Bu nedenle ABD'nin durumu dünyanın istikrarını etkileyen kilit faktördür.

4. Geniş kapsamlı bölgesel istikrarsızlık: Ortadoğu ve Güney Asya çalkantıları daha geniş çapta istikrarsızlık yaratabilir. Bu bölgelerde sağlam bölgesel güvenlik mekanizması yoktur. Giderek kutuplaşan Asya da küresel tehdit yaratan bir faktördür. Bölgede gidererek yükselen Çin'in gücüne duyduğu korkular ve Çin milliyetçiliğinin yükselişi ihtimali ve neticede ABD'nin de bölgeye

sürüklenme sorunları Asya'nın istikrarına zarar verebilecektir.

5. Yeni teknolojilerin etkisi: İnsanoğlu bilimsel ve teknolojik açılıma karşı uyum sağlayabilmesi ve bu gelişmeler sayesinde üretim verimliliğini artırması, küresel nüfus artışına çözüm bulması, kentleşme hızına ve iklim değişikliğinin yarattığı sorunlara karşı çare bulması da beklenen problemlerdir.

6. ABD'nin rolü: ABD'nin uluslararası rolünün gelecekteki 15-20 yıl içinde nasıl gelişeceği ve ABD'nin yeni ortaklıklarla uluslararası sistemi yeniden nasıl şekil vereceği konusunu kestirmek zordur. Büyük ihtimale ABD barışçı ortaklıkların arasında birinci konumu sağlayan bir ülkeye dönüşebilir. Sert ve yumuşak güçler (hard and soft power) açısından ABD hala çok geniş çapta avantajlara sahip olmasına rağmen, diğer ülkelerin hızlı yükselişiyle ABD'nin tek kutuplu dönemi (unipolar moment) sona erecektir, ABD'nin 1945 yılında başlayan uluslararası siyasette Amerikan egemenliği çağı yani Pax Americana hızlı bir şekilde düşüşe gidecektir. ABD'nin uluslararası konumu da uluslararası kriz yönetiminde başarılı yardımı elde etmesine bağlıdır. Asya'da eğer 19 ve 20. yüzyılın başında olduğu tarihleri tekrar yaşayacaksa, bölgesel istikrarın sağlanması için ABD bir dengeleyici olarak davet edilebilir. ABD doları küresel rezerv para birimi olarak kalamadığı takdirde, ABD'nin küresel ekonomik ve siyasal gücü de büyük ölçüde baltalanabilir. 2030 yılına kadar yeni yükselen güçler mevcut ABD'nin konumuna geçmesi zordur, zira yeni yükselen güçler ABD'nin tesis ettiği mevcut uluslararası sistemden yararlanmakta ve siyasal düzeninin sağlamlaştırılması ve ekonomik kalkınmasının devam etmesinde mevcut sisteme ihtiyaç duymaktadır, bu nedenle yeni bir uluslararası sistemin oluşturulmasında isteksizlerdir. Üstelik yeni yükselen güçler henüz bir birlik kurarak mevcut uluslararası sistemi değiştirerek küresel çapta bir yapının oluşturulması eğiliminde değillerdir.

Küresel Eğilimler 2030: Alternatif Dünyalar raporu, küresel etkisi olmayabilen ancak ihtimali olan etkenleri de ortaya koymuştur: ciddi bulaşıcı hastalıklar, daha hızlı iklim değişikliği, Euro bölgesi ya da AB'nin çöküşü, demokratikleşmiş veya çökmüş olan bir Çin, reformu başlatan bir İran, nükleer veya kitle imha silahlı savaşlar, siber saldırılar, güneş fırtınası ve ABD'nin dünyadan kopması gibi gelişmeler.

Söz konusu raporda yukarıdaki muhtemel 6 çeşit gelişme üzerinde geleceğe yönelik 4 çeşit senaryoyu geliştirmiştir.

1. Ateşi sönmüş motor: Bu en kötü senaryodur. ABD ve AB'nin ilgisinin ülke içine dönmesi ve küresel liderlik sağlama işi ile ilgilenmemesi, ülkeler arasındaki çatışma riskinin artması, küreselleşme süreci ve küresel ekonomik durgunluğa girmesi gibi sonuçları yaratabilir.

2. Kaynaşma (fusion). Bu en iyi senaryodur: ABD ile Çin çeşitli konularda işbirliği yapmak üzere daha geniş küresel işbirliğini ilerletebilir. Uluslararası çok taraflı kurumların reform süreciyle birlikte ve daha kapsayıcı bir yapıya kavuşur, gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerin ekonomik büyümeleri hep birlikte devam eder.

3. Şişeden çıkan cin katsayısı (Gini Out-of-The-Bottle): Yani yurtiçi ve yurtdışı aşırı eşitsizlikler, ülkeler içindeki eşitsizlikler sosyal gerilimlerin artması, uluslararası alanda Avrupa ve ABD'nin kazançlı çıkması ve daha fazla ülkenin başarısız devletler haline gelmesi, büyük güçlerin farklı görüşlerinin çatışma olasılığını artırmamasıdır.

4. Devlet dışı bir dünya (Nonstate World): Yeni teknolojinin imkanı ve devlet dışı aktörlerin (sivil toplum örgütleri, çok uluslu şirketler, akademik kurumlar ve varlıklı kişiler v.s.) yükselişi ile küresel sorunlar karşısında sorumlulukları üstlenmesidir.

Söz konusu raporda en çok Çin'in durumu göze çarpmaktadır. Raporun her bir bölümünde Çin'in adı geçmektedir: Çin'de orta sınıfın gelişimi, ekonomik büyüme trendi, kapsamlı ulusal gücü, demografik eğilimleri, kentleşme süreci, kaynak tedariki, gıda tedariki ve komşu ülkeler ile olan ilişkileri gibi konuları kapsamaktadır.

Çin'i Hedef Alan ABD'nin Stratejik Kuşatması

Barack Obama, Ocak 2009'da iktidara geldikten sonra kurmaylarıyla ABD'nin dış politika önceliğini tartışmış ve Ortadoğu'nun istikrarı, ABD'nin çıkarları üzerindeki etkisi fazlası ile abartılmış, fakat Asya'nın öneminin ise gözardı edilmiş olarak tespit etmişlerdi. Şubat 2009'da ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'un ilk dış gezisi geleneksel Avrupa müttefikleri değil, Japonya, Endonezya, Güney Kore ve Çin'i kapsamıştı. Clinton'un bu gezisi Washington'un Asya Pasifik bölgesine verdiği önemin sinyalidir. Başkan Obama'nın Asya Pasifik ziyareti ise Kasım 2009'de gerçekleşmiştir. Japonya, Singapur, Çin ve Güney Kore ülkelerini kapsayan bu gezide Obama ABD'nin Asya'ya geri döndüğünü deklare etmiştir. Obama daha sonraki Asya Pasifik gezisinde ABD'nin Asya'ya geri döndüğünü tekrarlamıştır. Dışişleri Bakanı Clinton'un Kasım 2011'deki bir yazısında, 21. yüzyıl Amerika'nın Pasifik yüzyılı olacaktır ifadesi Washington'un Asya Pasifik'e yönelmesinin kararlı bir politika olduğunu göstermektedir. Kasım 2011'de, Başkan Obama, Doğu Asya Zirvesi'ne iştirak etmekle Çin'e karşı bölgedeki liderliğini korumuştur. Bu tarihten sonra ABD uzmanları ABD'nin Asya'ya geri dönüş politikasını stratejik kaydırma olarak tanımlamıştır. Washington'un söz konusu politikasının tanımı Haziran 2012'de Savunma Bakanı Leon E. Panetta'nın Singapur'da düzenlenen XI. The Shangri-La Dialogue konferansındaki konuşmasıyla "yeniden dengeleme" (strategic rebalancing) olarak değişmiştir. Savunma Bakanı Panetta'nın "*The US Rebalance Towards The Asia-Pacific*" başlıklı konuşmasında Washington'un Asya Pasifik'e yönelik yeniden stratejik dengeleme (strategic rebalancing) politikasını açıklamış ve 2020 yılına kadar ABD'nin silahlı kuvvetlerinin %60'ini Asya Pasifik'e kaydıracağını belirtmiştir. Panetta'nın Eylül 2012'deki Çin ziyareti sırasında, ABD'nin Asya Pasifik'te sürdürdüğü yeniden dengeleme politikası Çin'e yönelik olmadığını tekrarlamıştır. Buna rağmen Çin'i endişeye sokmuştu. Başkan Obama'nın tekrar seçildikten sonra Kasım 2012'deki beşinci Asya ziyaretinde Asya'da yeniden dengeleme politikasını tekrarlamamıştır. ABD'nin bu politikası Çin tarafından kendisine yöneldiği kanaatini uyandırmıştır.

Washington'un Asya Pasifik'e yönelme politikası ABD'nin savunma stratejisine de yansımıştır. 5 Ocak 2012'de Obama ABD'nin yeni askerî stratejisini ilan etmişti. *ABD'nin Küresel Liderliğini Sürdürmek: 21. Yüzyıl Savunma Öncelikleri* adlı raporu üzerinde Başkan Obama da bir konuşma. Söz konusu rapor ve Başkan Obama'nın konuşmasında ABD'nin stratejik önceliği şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Washington'un stratejik ağırlığı Asya Pasifik bölgesine kaydırılmıştır. Bununla birlikte Avrupa'daki askerî varlığı azaltılmaktadır.
2. ABD Ortadoğu'daki çıkarlarını ve İsrail'in güvenliğini koruma gibi bazı geleneksel misyonunu korumaya devam edecektir.
3. ABD kuvvetlerinin sayısal ve bütçe konusunda azaltma yoluna gitmiş olmasına rağmen ileri askerî teknolojisiyle dünyanın en güçlü ordusu olmada kararlıdır.
4. ABD savunma stratejisi düşüncesi olarak daha önceki "aynı anda iki cephede savaş başarma" planını değiştirmiş ve tek bir savaş başarmının yanında küçük çaptaki operasyonları başarmak olarak ortaya koymuştur.

5. ABD'nin çıkarlarına meydan okuyan güçlerle ve terörle mücadelesi devam edecektir.

ABD savunma stratejisi raporunda ABD'nin Çin ile olan stratejik ilişkileri anlatılmaktadır:

"Barışın ve istikrarın temini sürdürülmesi, ticari faaliyetlerin ve ürünlerin serbest dolaşımı ve ABD etkinliğinin bu dinamik bölgede sağlanması askerî kapasite ve mevcudiyetinin devamında saklıdır. Uzun vadede ele alındığında, Çin'in bölgesel bir güç olarak ortaya çıkışının, ABD ekonomisi ve bizim güvenliğimize çeşitli şekillerle ve yollarla potansiyel etkileri olacaktır. Doğu Asya'da barışın ve istikrarın sürdürülmesi ve işbirliğine dayalı karşılıklı ilişkilerin inşası konularında iki ülkenin (ABD ve Çin) birbirine sıkı sıkıya bağlı ve güçlü temellere dayanan çıkarları vardır. Fakat, Çin'in askeri gücünde yaşanan büyüme, Çin'in stratejik niyetlerin daha açık bir

Fakat, Çin'in askeri gücünde yaşanan büyüme, Çin'in stratejik niyetlerin daha açık bir biçimde tasvirine ihtiyaç duymaktadır; böylece bölgede doğacak sürtüşmelerin engellenmesini de mümkün kılacaktır. ABD, gerekli yatırımları yaparak bölgesel erişimin sağlanması ve anlaşmalarımıza dayanan yükümlülükler ve uluslararası hukuka bağlı kalınarak, serbestiye dayalı özgürce faaliyetlerini sürdürmeye devam edecektir. Müttefiklerimiz ve ortaklarımızla kurduğumuz ağlarımız yoluyla çalışarak; temel istikrarın teminini sağlayan, yeni güçlerin barışçıl yükselişini teşvik eden, ekonomik dinamizm ve yapıcı savunma işbirliğini özendiren bir kurallara (hukuka) duyarlı uluslararası düzenin devamını sağlamaya kararlıyız”.

Raporun ABD Kuvvetlerinin Temel Görevleri bölümünde Çin, İran ile birlikte anılmaktadır:

Çin ve İran gibi devletler asimetrik araçların kullanımını sürdürerek, güç projeksiyonu kapasitemize karşı çıkmaya devam edeceklerdir; bunu yaparken de karmaşık silah sistemleri ve teknolojilerinin devlet-dışı aktörlere yayılmasına yardımcı olmayı da sürdüreceklerdir. Bu nedenle ABD ordusu gereken yatırımları yaparak, girişimi engelleme (Anti-Access) ve bölgeye hapsetmede (Area Denial)(A2/AD) etkin bir şekilde faaliyetlerini sürdürmenin yollarını arayacaktır. Bu faaliyetler, Ortak Operasyonel Erişim Konsepti Kavramı'nın uygulanmasını da kapsayacak, deniz-altı faaliyet kapasitelerimizin geliştirilmesi sürdürülecek, radara yakalanmayan yeni bir hayalet avcı bombardıman uçağı geliştirilecek, füze savunma sistemleri geliştirilecek ve kritik öneme sahip uzay merkezli kapasitemizin esneklik ve etkinliğinin artırılması, geliştirilmesi bağlamındaki çabalarımızın devamı sağlanacaktır.

Aslında ABD'nin Asya'ya yönelmesi ve stratejik açıdan Çin'i hedef alması söz konusu savunma raporundan önce başlamıştır. Obama yönetiminin Asya'ya yönelik güvenlik stratejisi Çin'i derinden etkilemiştir. Barack Obama'nın tekrar başkanlığa seçildikten sonra Çin'i hedef alan politikası daha da netleşmeye başlamıştır. Obama, 2009'da ABD-Çin ilişkilerini ortak ve “rakip” (competitor) olarak kullanmıştır. 2012'de aynı ifadeye kullanmış ve kullandığı “rakip” (adversary) kelimesi farklıydı: önceki “yarışan rakip” anlamındadır, sonraki ise “düşman”, “muhalif olan rakip” ve “karşı çıkan kimse” anlamındadır. Yani Obama yönetimi 4 yıl sonra yükselen Çin'e karşı algısı rakiplikten düşmanlığa yükselmiştir.

ABD'nin Asya Pasifik bölgesinde ekonomi, güvenlik ve jeopolitik çıkarları koruyabilmek için diplomasi açısından bölge ülkeleri ile çok taraflı işbirliği mekanizmasını güçlendirmekle liderliğini sağlamaya çalışmaktadır; askerî ve güvenlik açısından bölgede deniz-hava ortak operasyonlar (Air Sea Battle) kapasitesini güçlendirmekte ve ABD'nin en ileri teknoloji ile domatılmış silahları (zırhlı araç, füze, uçak) bölgede (Japonya, Güney Kore ve Guam adası) konuşlandırmaktadır. Bölgede geleneksel ikili güvenlik ittifakını (Japonya, Güney Kore, Avustralya, Yeni Zelanda) güçlendirmekte ve yeni askerî ortaklıklar (Tayland, Singapur, Vietnam, Filipinler) oluşturmaktadır; En ilgi çeken konu ise ABD'nin savaş gemilerinin %60'ını Asya Pasifik bölgesine kaydırmasıdır. Çin hariç bölgedeki 22 ülke ile ikili, çok taraflı ve Pasifik çevresi askerî tatbikatları (Ria of the Pacific) düzenlemektedir; Ekonomik açıdan bölge ülkeleriyle Trans-Pasifik Ortaklık (TPP) anlaşmasını gerçekleştirmeye çalışmaktadır; değerler üzerinde ise bölge ülkeleriyle demokrasi ve insan haklarının daha da geliştirilmesi için çaba sarf etmektedir. Bu gelişmelerin sonucunda, ABD-Çin arasında bölgesel liderlik konumunun çatışması, ekonomi-ticaret anlaşmazlıkları, güvenlik ve değerler (insan hakları ve demokrasi) ile Tayvan, Tibet ve Doğu Türkistan gibi ayrılıkçı problemleri dâhil bir dizi sorunları da meydana getirmektedir. Nitekim, Çin ve ABD arasında yaşanan gerilimi Doğu Asya'da sıfır toplamı bir oyuna dönmüş durumdadır. ABD'nin Asya politikasının neticeli olması için daha fazla güç sarf etmesi ve daha fazla angajman olması gerekmektedir. Eğer Asya Pasifik'te ABD-Çin arasında bir savaşın yaşanması her iki ülkenin ağır zarar görmesine yol açabilir, Çin son 30 yıllık kazanımını kaybedeceği gibi hâkimiyetinin çökmesine neden olur, ABD ise sadece hegemonya gücünü değil, büyük güç statüsünü de yitirecektir. Bu bağlamda, ABD'nin Çin'e yönelik bütün stratejik baskı çabaları

herhalde Pekin'i kendisiyle işbirliği yapmasına zorlamaktadır, neticede ABD'nin 2030 yılına doğru ABD-Çin işbirliği ilişkilerini sağlamakla mevcut küresel konumunu devam ettirmektedir.

ABD Hegemonyasının Çöküşü ve Çin

Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile 11 Eylül olayı arasında, ABD'nin kendisinin küresel üstünlük konumundan yararlanarak bundan sonraki dünya sistemi ve düzenini biçimlendirecek büyük stratejisini üretememiştir. Terörizm ile savaşı esas alan tek taraflı dış politikası birçok müttefik ve potansiyel müttefiklerin ABD'den uzaklaşmasına neden olmuştur, Afganistan savaşı ile Irak savaşı ise, ABD'nin küresel hegemonyasını sarsmıştır. Bütün bu gelişmeler Çin dâhil bazı yükselmekte olan ülkelerin güç kazanmasına zaman tanımıştır. Neticede Washington mevcut konjonktürel gelişmelere yönelik stratejisini oluşturması ile sınırlandırılmış ve geleceğe yönelik daha ideal (güvenilir ve verimli) olan büyük stratejisini üretmekte yetersiz kalmıştır. Bu nedenlerle ABD yaptığı hatanın bedelini ödemeye mahkûm olmuştur.

ABD, küresel hegemonyasının çökmesi ile ilgili tespit çalışmaları 30 yıldan beri devam etmektedir. ABD, askerî, ekonomi, kültürel, bilim ve teknoloji alanında hala dünyanın en ileri konumundadır. ABD, dünyanın en iyi üniversitelerine sahip olduğu gibi dünyanın en iyi bilim adamı, akademisyenlerini ve strateji uzmanlarını/stratejik düşünce kuruluşlarını barındırmaktadır. ABD, toplumun geçmişteki hata ve başarısızlıkları üzerinde muhasebe yapabildiği gibi kendini revize edebilme bünyesine de sahiptir. *Küresel Eğilimler 2030* raporu da aslında böyle bir özelliğin ürünüdür. ABD'nin yükseliş sürecinde oluşan bu özellikleri ABD'nin bir avantajı olarak tarihteki hiçbir süper güç buna tam sahip olamamıştır. Bu avantaja sahip olduğu sürece ABD kendi hegemonya gücünü kaybettiği takdirde yine başat bir güç olarak uluslararası siyasî ve ekonomi alanında etkisini gösterecektir. ABD'nin asıl endişe duyması gereken iç sorunu olmalıdır.

Bugüne kadar uzmanlar küresel ve bölgesel çatışmaları demokratik olmayan ülkeler ile demokratik ülkeler arasında, ulus-devlet ve uluslararası sistem arasında, küresel önemli medeniyetler arasında, refahlı Kuzey ile istikrarsız Güney arasında ve küresel dijital ekonomi kurallarına uyan ile bu kurallara karşı çıkan ülkeler arasında yaşanacağı görüşlerini ortaya koymuştu. ABD-Çin arasındaki hem rakip (düşman) hem ortak gibi karmaşık ilişkileri olan çatışmayı hangi kategoride oturtulması konusunda zorluklar vardır

Ancak bir gerçek var ki, yükselmekte olan Çin, ABD'nin kurduğu uluslararası sistem ve bu sisteme bağlı düzeni değiştirebilir. Çin'in söz konusu sistem ve düzene yönelik tamamlayıcı, revizyon ve meydan okuma yöntemlerinden hangisini kullanacağı henüz net değildir. ABD'nin Asya Pasifik'te Çin'i stratejik kuşatma politikasına göre Washington'un nezdinde Çin, bir meydan okuyucu ülkedir. Bu tespitten kaynaklanan düşünce ise tarihsel olgulardır. Son 500 yılda yeni yükselen güçler mevcut başat güce meydan okumuş ve kanlı bir şekilde sonuçlanmıştır. Neticede çoğu zaman güç transferi (transfer of power /power shift) yapılmıştır. Ancak, 1775-1783 yılları arasındaki Amerikan Bağımsızlık Savaşı ve 1812-1815 yılları arasındaki Amerikan-Britanya savaşları sayılmadığı takdirde sadece Britanya hegemonyasının ABD'ye devredilmesi örneği kansız olarak bittiği tespit edilmektedir. Bu son örneğin mevcut olmasına rağmen Washington işini herhalde şansa bırakmak istemeyecektir.

Bunun bir örneği ise, yükselen Almanya'nın Britanya'nın hegemonyasına gösterdiği tahribattır. Almanya'nın 1871 yılındaki birleşmesi ve devamında ekonomisinin olağanüstü büyümesi, askerî gücün artması ve büyük siyasî emellerin sağlam yükselişi onu İngiltere'ye karşı büyük bir rakip yapmıştır. Britanya Başbakanı 9 Şubat 1871 tarihinde sarf ettiği endişeli sözlerinden anlaşıldığı gibi, birleşmiş Almanya, Avrupa güç dengesini geri dönüşü olmayan bir tahribata uğratmıştır, sonsuza dek İngiltere'nin büyük stratejisinin temelini sarsan sonucu yaratmış ve İngiltere'nin küresel liderlik konumunun yıkılması kaçınılmaz olmuştur.

Çin, öteden beri ABD'nin oluşturduğu uluslararası ekonomi ve siyasî sistemine karşı çok kutuplu dünya düzeni tezini ortaya koymuş ve bazı ülkeler (Rusya, Fransa) ile BRICS çerçevesinde karşıt cephe oluşturmaya çalışmıştır. ABD'nin küresel gücünü kaybetmesinin sonucunda çok kutuplu (ya da kutupsuz) dünya düzeni gelebilir, ancak Çin'in 19. yüzyılın Avrupa'sı veya Çin'in Savaşan Ülkeler dönemine (M.Ö. 476-221) benzer çok kutuplu güç merkezi olan duruma karşı ne derece hazırlıkta olduğunu söylemek güçtür. Garip olan şu ki, Çin, ABD'nin oluşturduğu uluslararası siyasal sisteminin ürünü olan BM'nin konumunu korumaya çalışırken, ABD'nin oluşturduğu uluslararası ekonomik sisteminin ürünü olan Dünya Bankası ve IMF'ye karşı çıkmaktadır. ABD'nin hegemonyasının çökmesi mutlaka çok kutuplu bir dünya düzenini getirmeyebilir, belki bilinmeyen bir tarihsel akışı ile yeni güç dengesi ve oyun kuralını yaratabilir. Fakat Çin'in bu gelişmelere hazır olup olmadığı da bilinmemektedir. ABD ve Batı'nın üstünlüğü, jeopolitik baskısı ve siyasal ile toplumsal değerleri yaymanın neticesinde Çin-Rusya arasında stratejik işbirliği ortaklık ilişkilerini tesis etmişti. ABD hegemonyasının sona ermesi ile Çin-Rusya ilişkileri nasıl bir çizgiyi takip edebilir? Benzer durum Çin-Hindistan, Çin-Japonya, Çin-Birleşik Kore, Çin-AB, Çin-ABD arasında da yaşanabilir. Bölgesel olarak Çin-Orta Asya, Çin-Güneydoğu Asya, Çin-Ortadoğu ve Çin-Afrika ilişkileri de yeni bir döneme girebilir. Çin, ABD ve bazı Batılı ülkelerin üstlendiği geleneksel olmayan güvenlik problemlerle (terörizm, silah kaçakçılık, insan kaçakçılık v.s.) ve küresel boyutu olan ayrılıkçı sorunlarla (Doğu Türkistan, Tibet, Tayvan) karşı karşıya kalabilir. Yükselen Çin'in ne derecede uluslararası sorumluluğunu üstlenip üstlenmemesi de Çin'in geleceğini ciddi etkileyen bir durumdur. Eğer Çin uluslararası sorumluluğunu üstlenmeden sadece kendi çıkarlarını koruma ve dolayısıyla diğer güçlerin menfaatine zarar vermeye başlarsa ABD, AB ve ABD'nin müttefikleri Çin'e karşı işbirliği içine girebilir. *Küresel Eğilimler 2030* raporun yazarlarında Mathew Burrows'in dediği gibi Çin'in Asya'daki politikası kendisine düşman kazandırmaktadır ve bölge ülkelerinin ABD'yi desteklemesine yol açmaktadır.

Çin'in ekonomik ve ticaret alanında kısa bir süre sonra ABD'yi aşacağı malumdur. Hatta IMF'nin tahminine göre, Çin ekonomisi 2016'da ABD'yi geçerek dünyanın en büyük ekonomik gücü olacaktır. Ancak, Çin'in her konuda ABD'yi geride bırakacağı anlamına gelmemektedir. Yine tahminlere göre Hindistan da 2030 yılına doğru Çin'e yetişecektir. Yani, Çin, ekonomik ve ticaret alanında devamlı birinci sırada olmayabilir. Çin büyük güç (great power) olabilir, ancak ABD'nin yerine geçerek hegemonik güç olması için sadece ekonomik gücü ve yeterli teknoloji ile donatılmış silah güçleri yetersiz kalmaktadır. Çin'in ABD'nin yarattığı avantaj, yani bilim, teknoloji, bilim adamları, küresel askerî gücü, demokrasi ve insan hakları değerleriyle birlikte dünyayı etkileyen Amerikan kültürü gibi özelliklere sahip olması gerekmektedir. Çin'in en büyük eksiği ise dünyayı etkileyebilecek yumuşak gücü (soft power) olmamasıdır. Çin'in şu anda dünya çapında sürdürmekte olduğu Konfüçyanizm aslında feodal totalitarizmin yönetim ideolojisinden ibarettir. Bu da dünyanın 2/3'ünün demokrasileşmiş ülkelerin siyasal değerleri ve yönetim anlayışıyla uyumsuz kalmaktadır. Tarihte yükselen yeni güçler siyasal ve toplumsal reformlarla yeni düzeni getirmekle dinamizm kazanmıştır. *Why Nations Fail* kitabın yazarları Daron Acemoglu ve James A. Robinson, bir yönetimin başarılı olmasını devletin kurumsallaşmasına bağlamaktadır. Çin'in merkezîyetçi yönetiminin ekonomik kalkınmasıyla birlikte yönetimde yolsuzluk ve çürüklük fevkalade büyük sorun yaratmaktadır. Ekonomik kalkınması ile birlikte siyasal reform ve hukuk devleti adımları geride kaldığı için zenginler aslında yönetim sistemin adamı olmaktadır, yani sömürücü kuruma (extractive institutions) sahiptir. Daron Acemoglu ve James A. Robinson'a göre kapsayıcı siyasal kurumlar ekonomik büyümesine sebep olurken, sömürücü siyasal kurumlar ise ekonomik gelişmesini engellemektedir.

2030 yılı sonrası Çin'in ABD'den sonra bir hegemonya gücü olması zordur.

Bolu halkı Tayland'daki Mazlum Uygur Kardeşlerine Sahip Çıktı...

Çin zulmünden kaçarken Tayland'da bir kampta yakalanan 220 Uygur Türkü'nün zor durumuna dikkat çekmek için Türk Ocakları Bolu Şubesi Gençlik Kolları tarafından başlatılan imza kampanyası sona erdi. Kampanya sonunda toplanan imzalar Türk Ocakları Bolu Şubesi Gençlik Kolları tarafından Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'na elden teslim edilmek üzere Ankara'ya götürüldü. İmzaları teslim alan ve Türk Ocakları Gençlik Kollarını makamında ağırlayarak konuyla yakından ilgilenen Kültürel ve Sosyal İlişkiler Daire Başkanı Mehmet Ali Ballı, Türk Ocakları gençlerine ilgilerinden ve duyarlılıklarından dolayı teşekkür ederek Türkiye Cumhuriyeti'nin devletler nezdinde girişimlerini ve son gelişmelerini aktardı. Diplomatik görüşmeler devam ediyor... Ballı'dan edinilen bilgiye göre Tayland'a gönderilen 3 Türk diplomat konuyla ilgili olarak Tayland hükümetiyle yakın temasta olduğu ve kampta bulunan Uygur Türklerinin insani koşullarda yaşaması ve bu kampın BM gözetimine alınması için görüşmelerin devam ettiği öğrenildi. İçlerinde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının da bulunduğu bilgisinin kendilerinde olduğunu aktaran yetkililer konuyu yakından takip ettiklerini belirttiler. Çin'in ısrarla bu mültecilerin iadesini istediği ve bu konuda Tayland'a baskı yaptığı da gelen haberler arasında. Türk Ocakları Bolu Şubesi Gençlik Kolları temsilcileri, Çin'e iade edilmeleri durumunda idam ve sürgünle karşı karşıya kalacak olan Uygur Türklerinin Türkiye garantörlüğüne alınmasını ve Türkiye'ye getirilmesini talep ettiler.

<http://www.boluhavadis.net/Yasam-kardeslerimize-sahip-ciktilar-30000.html>;

<http://www.uyghurnet.org/bolu-halki-taylanddaki-uygur-kardeslerine-sahip-cikti/02.04.2014>

Tayland'a Uygur Türkleri için çağrı!

İnsan Hakları İzleme Örgütü, Tayland'ın doğusunda yakın zamanda göz altına alınan ve Uygur oldukları ifade edilen mültecilerin zorla Çin'e gönderilmeme-si için

gereken tedbirlerin alınmasını istedi. İnsan Hakları İzleme Örgütü, Çinli yetkililerin, Kamboçya sınırı yakınlarındaki Sa Kaew'de yakalanan ve Bangkok'taki Göçmen Gözaltı Merkezi'ne getiren 112 kişinin en az dörtte birinin Uygur olduğunu doğruladığına ilişkin haberler üzerine açıklama da yaptı. Örgütün Asya sorumlusu Brad Adams, geçmişteki olayların, Çin'e bu şekilde geri gönderilen Uygurluların "zulüm görme" tehlikesiyle karşı karşıya kaldığını gösterdiğini belirtti. Adam "Tayland, bu insanların korunmasını ve kötülükten uzak tutulmasını sağlamak için bir an evvel harekete geçmeli" diyerek, aksi takdirde uluslararası hukukun da ihlal edilmiş olacağını vurguladı. İnsan Hakları İzleme Örgütü, mültecilerin BM Mülteciler Yüksek Komiserliği yetkilileriyle bağlantı kurması'nın sağlanması gerektiğine de işaret etti. Tayland'da 12 Mart'ta, Songkhla'da bir kampta da 220 kişi göz altına alınmıştı. Türk olduklarını iddia eden bu kişilerin etnik kökenlerine ve kimliklerine ilişkin Taylandlı ve uluslararası yetkililerin incelemeleri sürerken, bu grupta da Uygurların bulunduğu sanılıyor.

<http://www.uyghurcongress.org/tr/?p=9760%20Tayland%E2%80%99a%20Uygur%20T%C3%BCrkleri%20i%C3%A7in%20C%C3%A7a%C4%9Fr%C4%B1/23-03-2014>

DOĞU TÜRKİSTAN KAN AĞLIYOR

Çin işgali altındaki aziz vatanım Doğu Türkistan'da 18 Yaş altı Çocukların camiye girmesi yasak olduğundan dolayı dışarıda namaz kılan Doğu Türkistan'ın Müslüman evlatları.

*Yay gibi geriliyor yüreğim soysuz olan Çin'in zulmüne
Ok gibi saplanmak istiyorum kahpelerin ümüğüne!*

Uygur Kızı

https://www.facebook.com/DoguTurkistanKanAgliyor?hc_location=timeline/01-04-2014

HABERİN VAR MI?

Çin Günü Etkinliği Protesto Edildi

Erciyes Üniversitesi Çin Dili ve Edebiyat Kürsüsünce düzenlenen Çin günü etkinliği Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği ile Erciyes üniversitesinde eğitim gören bir grup öğrenci tarafından protesto edildi. Doğu Türkistanlıların yoğun yaşadığı illerden biri olan Kayseri’de düzenlenen etkinlik yoğun güvenlik önlemleri altında gerçekleştirildi. Güvenlik gerekçesi ile içeri alınmayan Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği üyeleri ile öğrenciler salon dışında Çin aleyhine slogan atarak kısa bir basın açıklamasında bulundu. Grup adına söz alan Abdulkadir Tümtürk “Çin sanat ve medeniyet gününün açılış merasiminin Kayseri’de yapılmasının Müslüman mahallesinde salyangoz satma girişimi olarak niteledi”. Tümtürk ayrıca Çin devletinin sanat ve medeniyetinin yalnızca Uygurları öldürmek olduğunu söyledi.Çin’in Ankara Büyükelçiliğinden gelen kültür ateşeliğinde görevli yetkili ise basın mensuplarından Necmettin Çuhadaroglu'nun “Uygur öğretim görevlilerinin neden hapse atıldığı” sorusunun Çinceye çevrilmesi ile zor durumda kalarak soruyu cevapsız bırakmış ve etrafını saran güvenlik güçleri ile salonun arka kapısından salonu terk etmiştir. Necmettin Çuhadaroglu daha sonra üniversite yetkililerine dönerek Çin devleti Doğu Türkistan’da kardeşlerimizi öldürürken siz nasıl olur da bunları üniversiteye davet edersiniz diye sordu.Salon dışında protesto da bulunan Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği üyeleri ve öğrenciler Çinlilerin salonu terk etmesi sonrasında olaysız bir şekilde dağıldı.

http://gokbayrak.com/haber_detay.asp?id=3504

DÜNYA TİCARET MERKEZİNDEKİ TARIM FUARINDA DOĞU TÜRKİSTAN RESİM SERGİSİ AÇILDI

Açılıştan önce saygı duruşu ve İstiklal marşımızın okunmasından sonra TBMM başkan vekili Kayseri Milletvekili sayın Sadık Yakut’un konuşması başladı. Kayseri valisi sayın Orhan Gündüz Kayseri milletvekilleri sayın Ahmet Öksüzkaya sayın Yaşar Karayel sayın İsmail Tamer, Kayseri Gıda Tarım ve hayvancılık il müdürü sayın Özkan Kayacan’ın konuşmalarından sonra Meclis başkanı sayın Sadık Yakut, vali sayın Orhan Gündüz sayın İsmail Tamer, sayın Ahmet Öksüzkaya ve sayın Yaşar Karayel açılış kurdelesini birlikte kestiler.Açılıştan ilk ziyaret Doğu Türkistan standı oldu. Burada ziyaretçilere hanım kardeşlerimizin hazırladıkları Doğu Türkistan pilavı, buhar mantısı, samsa ve diğer Uygur yemeklerinden ikram edildi. Protokolde Ak Parti il başkanı sayın Ömer Dengiz ,Ak Parti Kocasinan Belediye Başkan adayı sayın Mustafa Çelik, Melikgazi belediye başkanı sayın Memduh Büyükkılıç il ve ilçe tarım müdürleri ve yoğun bir ziyaretçi vardı. 3 gün açık kalan fuardaki Doğu Türkistan standında Doğu Türkistan’dan insan manzaralarının yanı sıra Doğu Türkistan’a has meyve, sebze ve bunun yanı sıra Doğu Türkistan’da yaşanan insanlık dışı dramın resimleri yer aldı.

http://gokbayrak.com/haber_detay.asp?id=3505;<http://www.uyghurcongress.org/tr/?p=9734%20%C3%87in%20G%C3%BCn%C3%BC%20Etkinli%C4%9Fi%20Protesto%20Edildi/19/03/2014>

İbâdet nedir?

İbâdet, bizi ve bütün mevcûdâtı yoktan var eden, her an varlıkta durduran, görünür ve görünmez kazâlardan, belâlardan koruyan ve her an çeşitli ni'metler, iyilikler vererek yetiştiren Allahü teâlânın emir ve yasaklarını, yerine getirmektir. Allahü teâlânın sevgisine kavuşmuş olan Peygamberlere, Evliyâyâ, âlimlere özenmektir, uymaktır.

İnsanın, kendisine sayısız ni'metleri gönderen Allahü teâlâyâ, gücü yettiği kadar şükür etmesi, insanlık vazîfesidir. Aklın emrettiği bir vazife, bir borçtur. Fakat insanlar, kendi kusurlu akılları, kısa görüşleri ile Allahü teâlâyâ karşı şükür, saygı olabilecek şeyleri bulamaz. Şükür etmeye, saygı göstermeye yarayan vazîfeler, Allahü teâlâ tarafından bildirilmedikçe, övmek sanılan şeyler, kötölemek olabilir.

İşte, insanların Allahü teâlâyâ karşı kalb, dil ve beden ile yapmaları ve inanmaları lâzım olan şükür borcu, kulluk vazîfeleri, Allahü teâlâ tarafından bildirilmiş ve Onun sevgili Peygamberi tarafından ortaya konmuştur. Allahü teâlânın gösterdiği ve emrettiği kulluk vazîfelerine "İslâmiyyet" denir. Allahü teâlâyâ şükür, Onun Peygamberinin getirdiği yola uymakla olur. Bu yola uymayan, bunun dı-şında kalan hiçbir şükür, hiçbir ibâdeti, Allahü teâlâ kabûl etmez, beğenmez. Çünkü insanların iyi, güzel sandıkları çok şey vardır ki, İslâmiyyet, bunları beğenmemekte, çirkin olduklarını bildirmektedir.

Demek ki, akıllı olan kimselerin, Allahü teâlâyâ şükretmek, ibâdet yapmak için Muhammed aleyhisselâma uymaları lâzımdır.

Muhammed aleyhisselâma uyan kimse müslümândır. Allahü teâlâyâ şükretmeye, ya'nî Muhammed aleyhisselâma uymaya da, "ibâdet etmek" denir. İslâmiyyet iki kısımdır:

- 1- Kalb ile i'tikâd edilmesi, inanılması lâzım olanlar.
- 2- Beden ve kalb ile yapılacak ibâdetler.

Beden ile yapılan ibâdetlerin en üstünü namazdır. Mükellef olan her müslümânın, günde beş vakit namaz kılması farzdır

Mükellef Kime Denir?

Akıllı olan ve bülûğ çağına giren erkek ve kadınlara "Mükellef" denir. Mükellef olan kimseler, Allahü teâlânın emir ve yasaklarından mes'ûldürler. Dînimizde, mükellef olan kimseye, önce îmân etmek ve sonra da ibâdet yapmak emrolunmuştur. Ayrıca, yapılması yasak edilen harâmlardan ve mekrûh işlerden de kaçınmaları lâzımdır.

Akıl, anlayıcı bir kuvvettir. Faydalıyı zararlıdan ayırt etmek için yaratılmıştır. Akıl bir ölçü âleti gibidir. İki iyi şeyden, daha iyi olanını ve iki kötü şeyden, daha kötü olanını ayırır. Akıllı kimse, sâdece iyiyi ve kötüyü anlayan değil, iyiyi görünce onu alan ve kötüyü görünce de onu terkedendir. Akıl göz gibidir. Din de ışık gibidir. Işık olmazsa göz göremez.

Bülûğ çağı, erginlik yaşı demektir. Erkek çocukların bülûğ çağına girmeleri, oniki yaşını bitirince

Bülûğ çağı, erginlik yaşı demektir. Erkek çocukların bülûğ çağına girmeleri, oniki yaşını bitirince başlar. Erkek çocuğun bülûğ çağına girdiğini gösteren alâmetler vardır. Bu alâmetler görünmezse, onbeş yaşına gelince, dinde bülûğ çağına girdiğine hükmedilir.

Kız çocuklarının bülûğa ermesi ise, dokuz yaşını doldurunca başlar. Dokuz yaşındaki kız çocuğunun bülûğa erdiğinin alâmetlerinin hiçbirisi görünmezse onbeş yaş tamam olunca, bülûğ çağına girdiğine hükmolunur.

Ef'âl-i mükellefin (Ahkâm-ı İslâmiyye):

İslâm dîninin bildirdiği emirlere ve yasaklara “Ahkâm-ı şer’iyye” veyâ “Ahkâm-ı islâmiyye” denir. Bunlara “Ef’âl-i mükellefin” de denilmektedir. Ef’âl-i mükellefin sekizdir: Farz, vâcib, sünnet, müstehab, mübah, harâm, mekrûh ve müfsîd.

1- FARZ:

Allahü teâlânın, yapılmasını âyet-i kerîme ile açıkca ve kesin olarak emrettiği şeylere farz denir. Farzları terketmek harâmıdır. İnanmıyan ve yapılmasına ehemmiyet vermeyen kâfir olur. Farz iki çeşittir:

Farz-ı Ayn: Her mükellef olan müslümânın bizzat kendisinin yapması lâzım olan farzdır. İmân etmek, abdest almak, gusûl etmek (ya’nî boy abdesti almak), beş vakit namaz kılmak, Ramazan ayında oruç tutmak, zengin olunca zekât vermek ve hacca gitmek, farz-ı ayndır.

Farz-ı Kifâye: Müslümânlardan bir kaçının veya sâdece birinin yapması ile diğerlerinin sorumluluktan kurtulduğu farzlardır. Verilen selâmın cevâbını söylemek, cenâzeyi gasl etmek (ya’nî yıkamak), cenâze namazı kılmak, Kur’ân-ı kerîmin tamamını ezberleyip hâfız olmak, cihâd etmek, san’atına, ticâretine lâzım olandan fazla din ve fen bilgilerini öğrenmek gibi farzlar böyledir.

2- VÂCİB:

Yapılması farz gibi kesin olan emirlere denir. Bu emrin Kur’ân-ı kerîmdeki delili farz kadar açık değildir. Zannî (şüpheli) olan bir delil ile sabittir. Vitr namazını ve Bayram namazlarını kılmak, zengin olunca kurban kesmek, fitre (sadaka-i fitır) vermek vâcibdir. Vâcibin hükmü farz gibidir. Vâcibi terk etmek, tahrimen mekrûhtur. Vâcib olduğuna inanmıyan kâfir olmaz. Fakat yapmayan Cehennem azâbına lâyık olur.

3- SÜNNET:

Allahü teâlânın açıkca bildirmeyip, yalnız Peygamber efendimizin yapılmasını övdüğü, yahut devam üzere kendisinin yaptığı veyahut yapılırken görüp de mâni olmadığı şeylere “Sünnet” denir. Sünneti beğenmemek küfürdür. Beğenip de yapmıyana azâb olmaz. Fakat özürsüz ve devamlı terk eden itâba, azarlanmaya ve sevâbindan mahrum olmaya lâyık olur. Meselâ, Ezân okumak, ikâmet getirmek, cemâ’at ile namaz kılmak, abdest alırken misvak kullanmak, evlendiği gece yemek yidirmek ve çocuğunu sünnet ettirmek gibi...

Sünnet iki çeşittir:

Sünnet-i Mükkeke: Peygamber efendimizin devamlı yaptıkları, pek az terkettikleri kuvvetli sünnetlerdir. Sabah namazının sünneti, öğlenin ilk ve son sünnetleri, akşam namazının sünneti, yatsı

namazının son iki rek'at sünneti böyledir. Bu sünnetler, aslâ özürsüz terk olunmaz. Beğenmeyen kâfir olur.

Sünnet-i Gayr-i Müekkede: Peygamber efendimizin, ibâdet maksadı ile arasıra yaptıklarıdır. İkin-di ve yatsı namazlarının dört rek'atlık ilk sünnetleri böyledir. Bunlar çok kerre terk olunursa, bir şey lâzım gelmez. Özürsüz olarak büsbütün terk olunursa itâba ve şefâatten mahrum olmaya sebep olur.

Beş-on kimseden birisi işlese, diğer müslümânlardan sâkıt olan sünnetlere de “Sünnet-i alel-kifâye” denir. Selâm vermek, i'tikâfa girmek gibi. Abdest almağa, yimeğe, içmeğe ve her mübarek işe başlarken besmele çekmek sünnetdir.

4- MÜSTEHAAB:

Buna, mendub, âdâb da denir. Sünnet-i gayr-i müekkede hükmündedir. Peygamber efendimizin ömründe bir iki kerre dahî olsa yaptıkları ve sevdikleri, beğendikleri hususlardır. Yeni doğan çocuğa yedinci gün isim koymak, erkek ve kız çocuğu için akika hayvanı kesmek, güzel giyinmek, güzel koku sürünmek müstehabtır. Bunları yapana çok sevâp verilir. İşlemeyene azâb olmaz. Şefâattan mahrûm kalmak da olmaz.

5- MÜBAH:

Yapılması emir olunmayan ve yasak da edilmeyen şeylere mübah denir. Ya'nî günâh veya ta'at olduğu bildirilmemiş olan işlerdir. İyi niyetle işlenmesinde sevâb, kötü niyetle işlenmesinde azâb vardır. Uyumak, helâlinden çeşitli yemekler yimek, helâl olmak şartıyla türlü elbise giymek gibi işler, mübahtırlar. Bunlar, İslâmiyyete uymak, emirlere sarılmak niyetiyle yapılırsa sevâb olurlar. Sıhhatli olup, ibâdet yapmaya niyyet ederek, yimek içmek böyledir.

6- HARÂM:

Allahü teâlânın, Kur'an-ı kerîmde, “yapmayınız” diye açıkça yasak ettiği şeylerdir. Harâmların yapılması ve kullanılması kesinlikle yasaklanmıştır. Harâma, halâl diyenin ve halâle, harâm diyenin îmânı gider, kâfir olur. Harâm olan şeyleri terk etmek, onlardan sakınmak farzdır ve çok sevâbtır.

Haram li-aynihî: Adam öldürmek, zinâ, livâta etmek, kumar oynamak, şarap ve her türlü alkollü içkileri içmek, yalan söylemek, hırsızlık yapmak, domuz eti, kan ve leş yimek, kadınların, kızların başı, kolları, bacakları açık sokağa çıkmaları harâm olup, büyük günâhtırlar. Bir kimse, bu günahları işlerken Besmele okusa veya halâl olduğuna i'tikâd etse, yahut Allahü teâlânın harâm etmesine ehemmiyet vermese, kâfir olur. Bunların harâm olduğuna inanıp, korkarak yapsa kâfir olmaz. Fakat Cehennem azâbına lâayk olur. Eğer ısrâr edip, tevbesiz ölürse, îmânsız gitmeye sebep olur.

Harâm li gayrihî: Bunlar asılları itibarıyla halâl olup, başkasının haklarından dolayı harâm olan şeylerdir. Meselâ bir kişinin bağına girip, sâhibinin izni yok iken meyvesini koparıp yimek, ev eşyasını ve parasını çalıp kullanmak, emânete hıyânet etmek, rüşvet, fâiz ve kumar ile mal, para kazanmak gibi. Bunları yapan kimse, yaparken Besmele söylese veyahut halâldir dese kâfir olmaz. Çünkü o kişinin hakkıdır, geri alır. Beşbuçuk arpa (bir dank) ağırlığında gümüş kıymeti kadar hak

için, yarın kıyâmet gününde cemâat ile kılınmış yediyüz rek'at kabul olunmuş namazın sevâbı, Allahü teâlâ tarafından alınıp, hak sahibine verilir. Harâmlardan kaçınmak, ibâdet yapmaktan daha çok sevâbtır. Onun için harâmları öğrenip, kaçınmak lâzımdır.

7-MEKRÛH:

Allahü teâlânın ve Muhammed aleyhisselâmın, beğenmediği ve ibâdetlerin sevabını gideren şeylere mekrûh denir.

Mekrûh iki çeşittir:

Tahrîmen mekrûh: Vâcibin terkidir. Harâma yakın olan mekrûhlardır. Bunları yapmak azâbı gerektirir. Güneş doğarken, tam tepede iken ve batarken namâz kılmak gibi. Bunları kasıtlı işleyen âsî ve günahkâr olur. Cehennem azâbına lâyık olur. Namazda vâcibleri terk edenin, tahrimi mekrûhları işleyenin, o namazı îade etmesi vâcibdir. Eğer sehiv ile, unutarak işlerse, namaz içinde secde-i sehiv yapar.

Tenzîhen mekrûh: Mübah, ya'nî helâl olan işlerine yakın olan, yâhud, yapılmaması yapılmasından daha iyi olan işlerdir. Gayri müekked sünnetleri veya müstehabları yapmamak gibi.

8-MÜFSİD:

Dinimizde, meşrû olan bir işi veya başlanmış olan bir ibâdeti bozan şeylerdir. İmânı ve namazı, nikâhı ve haccı, zekâtı, alış ve satışı bozmak gibi. Meselâ, Allaha ve kitâba söğmek imânı bozar. Namazda, gülmek abdesti ve namazı bozar. Oruclu iken bilerek yimek, içmek orucu bozar. Farzları, vâcibleri ve sünnetleri yapana ve harâmdan, mekrûhtan sakınana ecr, ya'nî sevâb verilir. Harâmları, mekrûhları yapan ve farzları, vâcibleri yapmayana günâh yazılır. Bir harâmdan sakınmanın sevâbı, bir farzı yapmanın sevâbından kat kat çoktur. Bir farzın sevâbı, bir mekrûhtan sakınmanın sevâbından, bu da, bir sünnetin sevâbından çoktur. Mübahlar içinde, Allahü teâlânın sevdiklerine "Hayrât ve Hasenât" denir. Bunları yapana da sevâb verilir ise de, bu sevâb, sünnet sevâbından azdır.

İşte Çin'in Önünü Kesmek İçin Yeni ABD Planı: Orta Asya Türk Devletlerini Birleştirmek: Amerikan Turan

Metin UNDER

ABD'nin yeni küresel planı 2025'li yılların süper gücü Çin ile Rusya arasında Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinin politik ve ekonomik birliğini sağlamak! Bu görüşü savunan ve üzerine bir de kitap yazan Prof. Hasan Köni'ye göre ABD için 'Yeni Turan Projesi' 25 yıllık stratejik öncelikler arasında. Prof. Ümit Özdağ'a göreyse bu proje on yıldır tartışılan, Batı ile Doğu Türkistan'ı bir araya getiren Uluğ Türkistan projesi ve Rusya'yla Çin'i yakınlaştırabilir

Başta ABD olmak üzere hemen herkes bir buçuk milyar nüfusu, sürekli büyüyen askeri ve ekonomik gücüyle Çin'in 2025-2030 yılları arasında süper güç olacağından emin. Putin'le beraber Rusya'nın bölgeye tekrar ağırlığını koymaya başlaması ve Hindistan'ın da yükselen bir güç olması, "Tarihin sonu geldi" tezini savunanların aksine 1990'dan sonra oluşan tek kutuplu dünya ideolojisini tehdit ediyor. Bu tedirginliğin emperyal ABD'yi ittiği son nokta ise Turan düşü! Hayır, yanlış okumadınız! ABD'nin Yeni Turan Projesi'nden söz ediyoruz. Türkiye'de uluslararası ilişkiler konusunda en yetkin isimlerden olan Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Prof. Hasan Köni'ye göre, Enver Paşa'nın hayatını adadığı Turan hayalinin günümüzdeki takipçisi ABD! Hayykitap tarafından yayımlanan "Son Küresel Kart Amerikan Turan'ı" isimli kitabında "Derin ABD" üzerine çalışmalarıyla tanınan gazeteci yazar Nedret Ersanel'in sorularını yanıtlarken Köni bu planın çıkış noktasını şu sözlerle ortaya koyuyor: "Amerikan Ekonomik Strateji Enstitüsü Başkanı Clyde Prestowitz'in yeni kitabının ismi '3 Milyar Yeni Kapitalist'. Bunlar kim? Rusya, Çin, Hindistan ve Güneydoğu Asya ülkeleri. Bu grubu istikrarlı ve istikrarsız yapabilecek güç olarak Amerikan stratejik belgelerinde Türkler'in adı geçiyor. "Köni, kendisine ulaşan çeşitli analizlere göre Çin'i izole etmek için Orta Asya ülkelerini politik ve ekonomik birlik içinde Rusya ve Çin'in arasına coğrafi bir kalkan olarak uzatma planları yapıldığını belirtiyor: "Ciddi bir mesele. Milliyetçi partilerin hayaline yakın. Amerika destekli ama pek o kadar da gerçek dışı gözükten bir model değil!" Köni'ye göre Kuzey Kıbrıs'tan Doğu Türkistan'a kadar giden bir Türk bütünlüğü ABD'nin 15-20 senelik stratejik öncelikleri arasında. Bu bilginin kaynağı olarak muhafazakâr düşünce kuruluşlarından Heritage Foundation'ın analizlerini gösteren Köni, ABD'lilerin bu projeyi ortaya çıkarıp Çin'i kışkırtmamak için şimdilik sessiz kaldıklarını belirtiyor. "Lenin iktidara geldikten sonra buradaki büyük Türk yapısını bölmüş. Böl ve yönet sistemi. ABD yükselen Çin karşısında Rusya'nın psikolojik olarak en çok korktuğu şeyi gözlüyor. Rusya en çok Doğu Türkistan bölgesinden korkuyor. O halde ABD, Rusya'nın da korktuğu bu Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'ni bir yumuşak federasyon tarzında birleştirip güçlendirebilirse ileride bir denge oluşur. ABD bunu 2025-2030'larda hem Çin'in ekonomik üretim gücünün hem nüfus yayılmasının önüne bir tıkaç olarak düşünüyor." "Türkiye'nin emri olur!" Köni'ye göre ABD bu plan için Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nde birtakım yenilikler tasarlıyor. Ekonomik yatırımları arttırarak Türk Cumhuriyetleri'nde fakirliği azaltmak, sosyo-ekonomik temeli güçlendirerek siyasal reformların yapılacağı tabanı hazırlamak ve akademik, profesyonel, kültürel değişim programlarıyla gelecek nesillerin seçkinlerinin yetişmesini sağlamak. Ancak ABD Turan'ının bildiğimiz Turan'dan bir farkı var. O da Türkiye'nin bu plan içindeki yeri. Köni'ye göre ABD, Türkiye'yi bu projenin dışında tutuyor. "Çünkü Türkiye, AB ve Ortadoğu'da olacak. Bunlar Asya kültürü içinde kendi aralarında birleşerek daha değişik bir boyut bulacak. Bir yanda Avrupa ve Ortadoğu'da Türkiye gücü olacak, bir yanda Asya'da kullanılacak Türkiye gücü."

<http://www.yeniaktuel.com.tr/dun103,99@2100.html>

Çin Sömürgeciliğine Direnen Kaşgar

Sömürgeciliğin en büyük amacı bir ulusun kültürel beledi olan kadim kentleri yıkarak, kendi kültürünün izlerini taşıyan yeni kentler inşa etmektir. Bu olay kültürel demografiyi değıştirme amacı taşır. Çin sömürgeciliğinin kadim Türk kenti Kaşgar'da yapmak istediğı budur. Bu olay kültürel asimilasyondur. Çin emperyalizmi, işgal altında tuttuğı Doğı Türkistan'ın kadim Türk Kenti Kaşgar'ı yıkıp, Uygur Türk Kültürünün tüm İzlerini silmek peşinde. Çin işgal yönetimi, Doğı Türkistan'ın batısındaki tarihi Kaşgar kentinde "yeniden yapılandırma" faaliyetleri adı altında binaları yıkmaya başladı. Çin, Kaşgar kentini yıkarak "Uygur Türklerinin tarih ve kültürleri ile bağıni koparmak amacıyla Kaşgar şehrinin, Eski Şehir kısmını dozerlerle yıkıp yerle bir ettiler. Çin sömürgeciliğinin asıl amacı, milli mirası yok etmek suretiyle, milli duygu ve milli iradeyi zayıflatmak, diğeryandan da Uygur Türklerinin toplu halde isyan etmelerini önlemeye çalışmak ve Uygur Türklerini asimile etmektir. İkiyüzlü sömürgeci, Çin yönetimi Kaşgar'da "Çift dilde eğitim"i utanmaksızın "Kaşgar halkını düşünmek" olarak lanse edip adeta göklere çıkartmaktadır. Uygur milli kültürünün beşığı sayılan tarihi Kaşgar şehrinde 4715 ailenin evlerinin yıkılarak yerle bir edilmesi ve bu ahalinin başka yerlere göç ettirilmiş olması, Kaşgar halkını "düşünmek" yalanı; bu rezilliğinin üstünü örtemez. Ancak, Çin sömürgeciliğinin tarihsel yalanları bir kez daha ortaya çıkıyor. Kaşgar, Türk Medeniyeti ve kültürü bakımından büyük öneme sahip bir Türk kenti, Türk dilinin ilk sözlüğünün ve Türk kültürünün ilk ansiklopedisi Divanı Lügat'ini yazan Kaşgarlı Mahmut'un ve Kutadgu Bilig'in yazarı Yusuf Has Hacıp'in doğduğu bir kent ayrıca Türkiye'de Nasrettin Hoca diye bilinen Doğı Türkistan'daki adı Uygurcada Nasirdin Efendi'de Kaşgarlı'dır. Çin işgal yönetiminin Kaşgar şehrinin depremler sonucunda yıkılabileceğı gibi inanılması güç bir bahaneyi gerekçe göstermesi gerçekleri yansıtmamaktadır. Oysa şehir, yaklaşık 2500 yıllık geçmişı olan, 1000 yıldan daha öncesine ait sayısız tarihi esere sahip antik bir şehirdir. Buradaki tarihi eserler yüzyıllardır defafetlere maruz kalmıştır.

Bütün bunlara rağmen söz yüzyıllardır hiçbir zarar gör hi güzelliklerin yıkımı için rilmesi son derece mantık nin Dünya'ya aldatmak için da yatan gerçek aslında Kaş getirmeyi, şehri Uygur Tür İslam kültürünün izlerini sil işgal yönetiminin, çok ucuz tarihi binaları satın alınarak daki Uygur Türklerinin aya an bu planlarla Uygurlula ediliyor. Doğı Türkistan'ın nüfusunun azınlığa düştü

konusu binalar ve eserler memiştir. Dolayısıyla tari- depremlerin gerekçe göste dışıdır. Çin koloni yönetimi kullandığı yalanların altın- gar'ı bir Çin şehri haline klerinden arındırıp Türk- me hedefi yatmaktadır. Çin fiyatlarla kamu-laştırdığı yıkılıyor. Doğı Türkistan' klanmasından sonra hızlan rın hayat tarzı artık yok yüzde 79'luk Uygur Türk gü bugün yüzde 46'lara ka-

dar indiğı belirtiliyor. Pekin Üniversitesi Profesörlerinden Wu Dianting de bu konuda gazeteye yaptığı açıklamada, Çin'in bu konudaki politikalarına şüpheli yaklaşanlardan, bölgenin hayat şartlarını iyileştireceğiz diyerek Kaşgar'da yaptığı çalışmaların bir tarihi yok etmek olduğunu dile getiriyor. Bölgenin yaşayan insanların hayat şartlarını iyileştirmek için daha farklı metotlar olduğunu dile getiren Wu, "Tarihi ve şehrin gerçek değerini dikkate almazsak dünya mirası da yok olur" diyerek sitemini dile getiren Çinli akademisyen "Eski binalar çok bilimsel" İpek Yolu'nda Orta Asyalı tüccarların buluşma merkezi Kaşgar, Pekin'in Hanları yerleştirmeye çabalarına rağmen Uygur karakterini koruyor. İçleri kışın sıcak, yazın serin. Kullanılan teknoloji malzemeyi koruyor ve çevre etkilerine dayanıklı. Eski Kent otantik Uygur kültürünün ayakta kalan çok az temsilcisinden. Uygur kültürü bu yapılara bağılı. Yıkılırsa kültür de yok olur" açıklamasıyla Uygur Kültürünün Doğı Türkistan'da yok olma tehlikesinde olduğunu, eğer Dünya bu olaya duyarsız kalırsa Doğı Türkistan'daki kentlerin, Çin emperyalizmine maruz kalan Mancurya'daki, Mançu kültürü Mançu kentleri gibi Çin- ileşip yok olup sadece Coğrafi isim olarak kalacağı gerçeğini haykırıyor. Kaşgar, Doğı Türkistan'ın ve

Dünya Türklüğünün sembol şehridir. Bunca asimilasyona, baskıya soykırıma karşı direnen Uygur Bağımsızlık hareketinin kalesidir. Çin emperyalizminin, yıllardır uyguladığı yöntem, Han Çinlilerinin hakim olduğu, Çin Milliyetçiliğini esas alan tüketim toplumunu Doğu Türkistan'a yerleştirmektir. Bunun için tehlike gördüğü Uygur kimliğine tarihi ve sembolik değerlerine saldırıp yok ediyor. Çin Kolonyalizmin yalan ve aldatmalara dayalı sinsi politikalarının ne anlama geldiğini, Uygurlardan iyi bilen olmaz. Kaşgar'a sahip çıkmak Dünya mirasına sahip çıkmak hem de Çin emperyalizmine dur demektir. Bu bir insanlık görevimiz olduğu kadar Türk kültürünün önemli merkezlerinden olan bu kenti savunmak Türk olan herkesin görevi olmalı.

<http://blog.radikal.com.tr/Sayfa/cin-somurgeciligine-direnen-kaşgar-54975>;

<http://www.uyghurcongress.org/tr/?p=9779%20%C3%87in%20s%C3%B6m%C3%BCrgecilik%C4%9Fine%20direnen%20Ka%C5%9Fgar/31-03-2014>

Avrupa Parlamentosu (AP), Kaşgar Şehri Hakkındaki Koruma Kararını Kabul Etti

AP'nin Strasburg'da düzenlemiş olduğu genel oturumunda alınan bir kararla Çin Halk cumhuriyetinin yıkılması yönünde karar aldığı tarihi Kaşgar şehrini koruma altına alan karar kabul edildi. Kaşgar şehrini koruma altına alan kararla şehrin, 2000 yıldan fazla bir zamandır bölgenin ve İpek Yolu'nun merkezi olması yanında her dinin, medeniyetin ve tarihi ticaret yolunun bu

bulunduğu bu bölgenin, dünya ve insanlık medeniyetinin unutulmaz bir parçası olduğu vurgulandı. Ayrıca Çin devletinin 2 yıldır yıkmak için her türlü siyasi kampanyayı uygulaması ve bölge halkını göçe zorlaması da kınandı. Bu kararın alınması sırasında AP'de söz alan 18 parlamenter, Çin devletinin Uygurların kişilik hakları, siyasi ve medeniyet yönündeki engellemeleri hakkında da beyanat vererek, durumun bir an önce durdurulmasını talep etti. Kararın alınması sırasında söz alan Hollanda'nın AP Parlamenterleri Marietji Schaake bu kararın alınma nedeninin Çin hükümetinin Kaşgar gibi tarihi bir şehri yıkarak Uygurlar üzerinde medeniyet ve kültürün yok edilmesi yönünde bir asimilasyon uygulaması olduğunu söyledi. Çin Halk Cumhuriyeti'nin AP sorumlusu da kararın alınmasından önce başlattığı çalışmalardan bir netice alamayarak bu kararın alınmasının önüne geçemedi.

http://www.gokbayrak.com/haber_detay.asp?id=2212_10Mart2011

ÇİN, DOĞU TÜRKİSTAN'DA İSLAMİYETE KARŞI YENİ YASAKLAMALARI YÜRÜRLÜĞE KOYDU

Çin işgal yönetimi, Doğu Türkistan'da İslam dinine ait başta Kur'an-ı Kerim, dini kitap, cd, vcd ve benzeri dinimizi anlatan ve öğretilmesi için üretilen, dağıtılan ve satılan bütün malzeme ve materyallerin üretim, dağıtım ve satışını yeni bir emirle yasakladığını açıkladı. Sözde Özerk Bölge yerel yönetimi yayınladığı bir genelge ile bu yasaklama kararının bütün bu yayın ve materyalleri üreten, dağıtan ve satan bütün ticari ve ticari olmayan kurum ve kuruluşlar ile tüm satış noktaları için geçerli olduğunu ve kararın kendilerine tebliğ edildiğini bildirdi. Genelgenin yayınlanmasından sonra, başta Urumçi, il merkezleri, bağlı ilçeler ve köylere kadar bütün yerleşim birimlerinde, bu dini kitap ve materyalleri satan dükkan, mağaza ve satış noktalarına Çin Polisince baskınlar yapıldığı ve dükkanda bulunan bu tür materyallerin tümüne el konularak müsadere edildiği ve götürüldüğü bildirildi. ABD merkezli RFA Radyosunun Hong Kong muhabiri Shin Lin, 31 Mart'ta Doğu Türkistan'ın başkenti Urumçi'deki dini yayınları satan bir mağazaya telefonla ulaşarak bilgi almaya çalıştığını bildirdi. Mağaza sahibinin dini yayınların satışının yasaklama kararının doğru olduğunu ve "Büyük Darbe" olarak adlandırılan bu son yasaklama kampanyasının acımasız ve şok baskınlarla sürdürüldüğünü, kendi mağazasının da bu baskına maruz kaldığını aktardığını açıkladı. Çin işgal yönetimi, Doğu Türkistan'da baskılara karşı yapılan direnişlerin esas kaynağını İslam dininde aramakta ve Uygurların bin yıllık kutsal inancı olan İslam dinine karşı 21. yüzyılda eşi benzeri görülmemiş yöntemlerle şiddet ve baskı uygulamaktadır.

RFA Radyosu Çince; <http://www.uyghurnet.org/dogu-turkistan-da-dini-yayinlara-tekrar-yasak-getirildi/>; http://www.gokbayrak.com/haber_detay.asp?id=3529/01Nisan2014

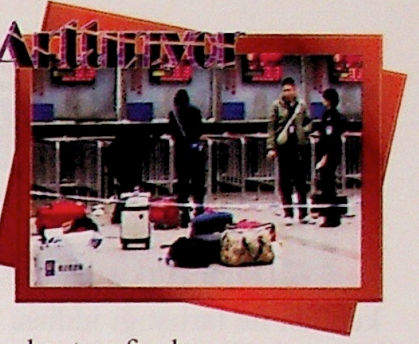

Çin'in Çelişkili Açıklamaları Şüpheleri Artırıyor

Çin, Kunming şehrindeki tren istasyonunda 1 Mart günü başlayan ve 3 Mart öğle saatlerine kadar süren saldırı olayı ile ilgili Çin yönetiminin yaptığı bir birini tutmayan çelişkili açıklamalar olay hakkında şüpheleri arttırdı. Çelişkili açıklama-lar, bağımsız Çin toplumunun kafalarının karışmasına da sebep oldu.

Ayrıca, olay ile ilgili açıklamalarda söz konusu edilen bazı noktaların izahı ve anlaşılması mümkün olmayan bazı şüpheli kanatların oluşmasına yol açtı. Çin

yönetimi olayın meydana geldiği ilk saatlerde siyah maskeli 10 kişilik terör grubu tarafından gerçekleştirildiğini iddia etti ve faillerin "Doğu Türkistanlı Uygur Terör Gurubu" olduğunu ileri sürdü. Çin'in Yeni Tanglılar Televizyonu' nun iddiasına göre, Çin Hükümeti Çin genelindeki bütün medya kuruluşlarını uyardı ve bu olay hakkındaki haberlerinde resmi açıklamalar ile paralellik içinde bütünlüğü sağlamalarını talep etti. Bağımsız ve doğru haber almaya hasret bağımsız Çin toplumu ülke içinde ve dışından yönetilen sosyal medya kuruluşlarının verdiği bilgilere daha fazla inanmaya ve onları daha fazla takip etmeye başlıyor. Ancak sosyal medyaya müdahale eden resmi Çin hackerleri bu tarafsız haber ve yorumlara müdahale ederek yayından kaldırıyor. Yeni Tanglılar Televizyonu ve Hong Kong merkezli "Elma" gazetesinin açıklamalarına göre, Kunming olayı ile ilgili kamuoyunda hükümetin resmi açıklamaları ile yayın organlarında yer alan haber ve bilgiler hakkında kendilerine "gerçekdışı haber ve üretilmiş bilgiler" olduğu şüphesi ile sorular ve açıklamalar geldiği belirtildi. Bağımsız Çin kamuoyundan gelen şüpheli sorular ve açıklamalar ana hatları ile şu ana başlıklar halinde toplanmış bulunuyor;

1-Geçen yılın 28 Ekim günü Çin Komünist Partisi, 18. Kurultay öncesi Tiananmen Meydanı'nda 'Uygur Teröristlerce bir saldırı gerçekleştirildiği ileri sürüldü. 12 Mart'ta başlayacak ÇKP Danışma Konseyi toplantısı arifesinde yine 'Doğu Türkistanlı Uygur Terörist Grup'ça Kunming'de aynı şekilde bir saldırı olayının gerçek-leştirmesi tesadüfi midir? Yoksa bu olay kasten ve bilinçli olarak mı gerçekleştirildi?

2-Çin yönetimi 3 Mart günü olayla ilgili dosyanın tamamlandığını açıkladı. Ancak olaya karışanların kimlikleri niçin bu açıklamalarda dile getirilmedi?

3-Çin güvenlik güçleri resmi ilk açıklamada olayı gerçekleştirenlerin sayısını on kişi olarak bildirdi. Operasyonun tamamlanmasından sonraki beyanatlarda ise bu sayı 8'e indi? Bu farklı rakamlar nasıl izah edilebilir?

4-Olayın meydana geldiği ileri sürülen Kunming tren istasyonunda yüzlerce video kamera mevcut iken, hükümet niçin şimdiye kadar bu saldırıya ait video görüntülerini yayınlamadı?

5-Bu olay sadece bıçak, satır ve benzeri kesici aletlerle gerçekleştirildi? Faillerin bu aletleri Doğu Türkistan'dan Yunnan eyaletine ve Kunming'e tren, uçak ve diğer toplu taşıma araçları ile getirmeleri mümkün değil. Uygurların bu kadar çok miktardaki kesici aletleri Uygur kimliği ile Kunming'den satın almaları muhakkak ki şüphe uyandıracaktır. Yönetimin istihbarat birimleri niçin gerekli önlemleri almadı ve şimdiye kadar bu konuda her hangi bir açıklama yapmıyor?

6-Bu olayda Çinlilerin öldürülmelerinin ve benzer olayların temel çıkış sebebi nedir?

7-Uygurlarca daha önceleri gerçekleştirildiği ileri sürülen bu tür şiddet olaylarında, yönetim organları, Komünist Partisi binaları ve polis merkezleri hedef alınırken, bu kez meydana gelen olayda niçin sade Çinli vatandaşlar rastgele hedef olarak seçildi. Bu durum nasıl açıklanabilir?

8-Çin yönetimi olaylarla ilgili açıklamalarında olayın sebeplerine hiç değinmemesi ve sansasyonel bir şekilde Müslüman Uygurları suçlaması ve olayın tam ve gerçek mahiyetini es geçmesi ve benzer propaganda oyunlarını nasıl değerlendirmek gerekir?Uzmanlar, Kunming olayında bağımsız Çin kamuoyunun olayların sebepleri ve yönetimin olaylar hakkındaki çelişkili ve şüphe uyandıran açıklamalarına gerçekçi, mantıklı yerinde ve haklı sebeplerle cevap araması, bunu sosyal medyaya yansıtmasını çok önemli bir gelişme olarak kabul ediyorlar.Bağımsız Çin kamuoyunu temsil eden Çinli gençlerin olayın sebepleri ve oluşumu konusunda daha doğru ve gerçekçi cevaplar vermesi dikkate değer bulunuyor. Son gelişmelerle Uygur meselesinde Çin kamuoyunun çok daha bilinçlendiğinin hakkaniyet ve adalet duygusunun bir yansıması olarak algılanıyor.

<http://www.dunyabulteni.net/dunya/291599/cinin-aciklamalari-supheleri-arttiriyor>

<http://www.uyghurcongress.org/tr/?p=9671%20%C3%87in%E2%80%99in%20%C3%A7eli%C5%9Fkili%20a%C3%A7%C4%B1klamalar%C4%B1%20%C5%9F%C3%BCpheleri%20artt%C4%B1r%C4%B1yor/07/03/2014>

ÇİN İŞGAL POLİSİ TARTIŞTIĞI UYGUR GENCİ BABASININ GÖZÜ ÖNÜNDE DÖVEREK AĞIR YARALADI

Doğu Türkistan'ın Kaşgar iline bağlı Artuş Kırgız Özerk ilçesinde Çin işgal güçlerine bağlı Özel Polis kendisi ile tartıştığı iddiası ile 21 yaşındaki Uygur genci Nejat Samet'i babasının gözü önünde öldüresiye döverek ağır yaraladığı bildirildi. Olay, 23 Mart Pazar günü akşam saatlerinde Artuş şehrinin İşlemciler Pazarı mevkiinde meydana geldi. Devlet Memuru olan ve İlçe Belediyesinde çalışan Nejat Samet ile Özel Polisler arasında bilinmeyen nedenle tartışma çıktı. Araya girenler kavgayı ayırarak Nejat Samet'i Suntağ Mahallesiindeki evine gönderdi. Daha sonra evine telefon açılarak Nejat'ın Polis Merkezine gelmesi istendi. Babası Samet Hacım oğlunu yanına alarak Polis Merkezine girer girmez, tetikte bekleyen bir grup Çin Özel Polisi Nejat'i kelepçeleyerek yere yatırdığı, babasının gözü önünde döverek Polis Otosuna bindirerek bilinmeyen bir yere götürdükleri bildirildi.

Tutuklanma olayından 4 saat sonra Nejat'ın babası oğlunun Oblast 1 Nolu Hastanenin acil bölümüne bırakıldığı bilgisi aldı. Ancak Hastanenin Ambulans için 200 yen, tedavi için 1500 yen (toplam 1700 yen = 300 \$) para yatırılmadığı için acil müdahalede bulunmadıkları görüldü. Baba Samet Hacım'ın istenilen parayı yatırdıktan sonra tıbbi müdahaleye başlandığı bildiriliyor. Aradan bir hafta geçmesine rağmen, Polisin bu konuda hiçbir açıklama yapmadığı dikkati çekiyor. Washington merkezli rfa radyosunun haberine göre, olayın duyulması üzerine Nejat'ın yakınları ve komşularından 60-70 kişilik bir grup Hastaneden İlçe Hükümet binasına kadar gösteriler yaparak bu haksızlığı ve polisin vahşetini protesto ettikleri bildiriliyor. Anılan Radyo muhabirine açıklama yapan mağdur Nejat Samet'in babası Samet Hacım, ben oğlumu kendim Polis mer-

kezine götürdüm ve onu yasaların koruyacağını ve Oğlum suçlu ise, nezarete konur, mahkemeye adalet tecelli eder diye düşündüm. Özel Polisinin Nejat'ı gözümün önünde kelepçeleyerek tekmelemlerle saldırmalarını ve ölesiye dövmelemlerini tahmin edemedim. Aradan 4 gün geçti hiçbir yetkili oğlumun suçunu ve niçin öldüresiye dövdüğünü bana açıklamadı. Toplumda bazı insanlar "bunlar Hükümet değil, çapulcu, bunlar Polis değil, Karakçı (Çeteci-Zorbalar)" demelerini şimdi iyi anlıyorum. Ben çok safmışım. Oğlum dövülerek yarı ölü hale getirilinceye kadar bunlardan adalet ummuşum" şeklinde konuştu. Doğu Türkistan'daki işgalci Çin yönetiminin etnik ayrımcılık, ırkî aşağılama ve devlet terörü politikası yürüttüğü uluslararası insan hakları kuruluşlarının ve bağımsız gözlemcilerin raporlarında defalarca

dile getirilmiş olup, bu son olay bunun tipik bir kanıtı olarak kabul edilmekte.

<http://www.uyghurmet.org/cin-iscal-polisi-tartistigi-uygur-genci-babasinin-gozu-onunde-doverek-agir-yaraladi/>

DAVUTOĞLU: TAYLAND'DAKİ MÜLTECİ UYGUR KARDEŞLERİMİZİN SORUNUNU EN KISA ZAMANDA ÇÖZECEĞİZ

15 Mart'ta Tayland ormanlarında bulunan 82'si çocuk 220 Doğu Türkistanlı Uygur mültecinin sorunu Türkiye'nin ve uluslararası toplumun sıcak gündemini oluşturmaya devam ediyor. Çin yönetimi bu mültecilerin kendilerine iadesi için ısrarlı taleplerini sürdürürken, daha önceki yıllarda yapılan hatalı iade rezaletinin tekrarlanmaması için yoğun çabalara devam ediliyor. Konu; Hükümet düzeyinde ilk kez gündeme geldi. Uygur sığınmacıların meselesi 18 Mart gecesi Tvnet kanalında, Dışişleri Bakanı Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu'nun katıldığı ve canlı yayınlanan "Müzakere Özel" programında dile getirildi. Kırım krizi başta olmak üzere bir çok uluslararası konunun konuşulduğu bu canlı programda Tayland'daki Uygur mültecilerin meselesi de kendisine soruldu. Tayland'a sığınmak isterken, dağlık ve ormanlık arazide yakalanan kalabalık Uygur mültecilerin Türkiye'ye kabulü ve ülkemize getirilmesi için sosyal medya'dan çok soru geldiğini açıklayan program yöneticisinin sorusuna karşılık Bakan Davutoğlu şunları söyledi: "Tayland'da mülteci statüsünde bulunan Uygur kardeşlerimizin meselesi Hükümetimizin ve Bakanlığımızın sürekli gündeminde. Çalışmalar büyük bir ciddiyetle sürdürülüyor. Bakanlığımızdan görevliler bölgede bulunuyor. Ancak bu konu uluslararası hukuku ilgilendiren hassas bir konu. Üçüncü bir ülkenin vatandaşı olan insanlarımızın meselesi. Ben konu ile bizzat ilgileniyorum. Birleşmiş Milletler yetkilileri ile sürekli temas halindeyiz. Bizat BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ile görüştüm. Uygur Kardeşlerimizin Suriyeli mültecilerle karşılaştırılmasını şık ve doğru bulmuyorum. Olaylara insani olarak yaklaşmalıyız. Ortadan mağduriyet var. Burada ayırım asla söz konusu olamaz. Hiç kimse bunu aklına getirmesin. Kamu oyumuzun konuya yaklaşımını, Sosyal Medya'nın girişimlerini ve konu ile ilgili sorulan soruların iyi niyetinden ve samimiyetinden hiç şüphemiz yoktur. Ancak bu konu çok özel ve hassas bir konudur. Bu konuda kamu oyunda oluşturulacak gerginlikler sürece zarar verir. Uluslar arası özel hukuk burada söz konusu. Bu tür çalışmalar özel mecrasında yürütülür. Vatandaşlarımız ve hiçbir kimsenin bu konuda üzülmemesi ve hiçte şüphesi olmasın. Uygur Kardeşlerimizin sorunu en kısa zamanda çözülecek ve bizler de hepimiz hayırlı sonuçlara ulaşmış olacağız". Dışişleri Bakanımız Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu'nun bu açıklamaları Türkiye, uluslararası toplum ve özellikle konunun çözümünü hassasiyet ve büyük bir umutla takip eden Doğu Türkistanlıların endişelerini gidereceğini, geçmiş yıllarda Tayland, Malezya, Kambuçya ve Vietnam'ın iade ettiği Müslüman Uygur mültecilerin dramatik durumun tekrar yaşanmayacağına olan güvenin pekişmesini sağlayacağı ümit ediliyor.

http://www.uyghurmet.org/davutoglu-taylanddaki-multeci-uygur-kardeslerimizin-sorununu-en-kisa-zamanda-cozecegiz/_2014-03-19

Tayvan Parlamentosu'ndaki işgal eylemi devam ediyor...

Tayvan'da yüzlerce öğrencinin, Çin ile yapılan ticaret anlaşmasını protesto etmek amacıyla hükümet binasını işgal eylemi sürüyor. Göstericiler, Haziran 2013'te imzalanan ancak parlamento tarafından onaylanmadığı için henüz yürürlüğe girmeyen anlaşmanın Tayvan ekonomisine zarar vereceğini savunuyor. Parlamento binasının dışında da devam eden eylemde, protestocular bu anlaşmanın ülkeyi Pekin yönetiminin baskılarına karşı savunmasız bırakacağını iddia ediyor. Polis dün sabah saatlerinde tazyikli su ve göz yaşartıcı gaz kullanarak tüm öğrencileri dışarı çıkarmış ancak ilerleyen saatlerde parlamento bir başka grup tarafından yeniden işgal edilmişti. Bu arada işgal eylemini devam ettiren öğrenci gruplarının temsilcileri Tayvan Cumhurbaşkanı Ma Ying-jeou'nun görüşme teklifini kabul etti. Ma, olayların büyümeden ve müzakere yoluyla çözülmesi için ön şart olmadan öğrenci grupları ile görüşme talebinde bulunmuştu. Göstericiler, Tayvan ve Çin'in birbirlerinin hizmet pazarında serbestçe yatırım yapmasına olanak sağlayan anlaşmanın iptal edilmesini istiyor. İktidardaki Guo-Min-Dang Partisi ise anlaşmayı onaylamakta kararlı olduğunu belirtiyor.

<http://tr.euronews.com/2014/03/25/tayvan-parlamentosu-ndaki-isgal-eylemi-devam-ediyor/>

<http://www.uyghurcongress.org/tr/?p=9764%20Tayvan%20Parlamentosu%E2%80%99ndaki%20i%20%C5%9Fgal%20eylemi%20devam%20ediyor/25-03-2014>

Çin Askeri Bütçesini Arttırdı

Çin'in askeri harcamalarındaki çift haneli artış, özellikle komşusu Japonya'yı ve ABD'yi endişelendiriyor. Çin Ulusal Halk Kongresi'nde açıklanan rakamlar, üç yıl içindeki en büyük yükselişi gözler önüne serdi. Neredeyse 96 milyar Euro. Çin askeri harcamaları dünya genelinde ABD'den sonra ikinci en büyük bütçe olma özelliğine sahip. Pekin 2012 yılında ülkenin savunma bütçesini %11.2, 2013 yılında %10.7 bu sene ise %12'den fazla yükselterek yaklaşık 96 milyar Euro'ya çıkardı. Ulusal kongreden yapılan açıklamada, savunma bütçesinin başlıca olarak silah, mühimmat ile Ar-Ge harcamalarına gideceği belirtildi. Geçen yıl 91 milyar Euro ise iç güvenlik harcamalarına gitmişti. Bu yıl iç güvenlik için ayrılan miktar bilinmiyor. Konu ile ilgili olarak kongrede konuşan Çin Dışişleri Bakanı Kin Yang ise Çin'in oldukça büyük bir ülke olduğuna vurgu yaptı. Dışişleri Bakanı konuşmasında, "Çin'in savunma bütçesi Çin'in ekonomik gelişimini takip ediyor. Bu sebeple bu mütevazı artış için yaygara koparmanın hiçbir anlamı yok" şeklinde konuştu. Kongrenin açılışında hükümetin çalışma raporunu sunan Başbakan Li Kiciang, Çin ekonomisinin sert iniş yapacağına dair spekülasyonlar yapıldığını belirterek, buna cevap olarak hükümetin, proaktif mali politika ve ihtiyatlı para politikası yürüttüğünü ifade etti. Bu sırada Çin ile Japonya arasındaki II. Dünya Savaşı öncesinde başlayan toprak sorunları geçtiğimiz yıllarda Çin Denizi'ndeki adalar yüzünden tekrar alevlenmişti. Pekin yönetimi Japonya'yı işgalcilikle suçlarken Tokyo'da Çin'in son yıllarda hızla artan silahlanma harcamalarından şikayetçi. İki ülke de Doğu Çin Denizi'nde bulunan adalar üzerinde hakimiyet iddia ediyor. Adalar doğal kaynaklar ve balıkçılık açısından oldukça zengin bir bölgede bulunuyor. Bu sırada Japonya Kabine Genel Sekreteri Çin'in savunma harcamaları ile ilgili olarak yaptığı açıklamada, "Biz, Çin'in savunma politikalarında saydamlığın artırılması için uluslararası toplum ve çevre ülkeler ile çalışmaya devam edeceğiz" şeklinde konuştu. Geçtiğimiz aylarda Japon ve Güney Kore askeri uçaklarının ardından Çin'in de Doğu Çin Denizi'nde ilan ettiği hava savunma sahasında uçuş yapması bölgedeki tansiyonu yükseltmişti.

<http://tr.euronews.com/2014/03/05/cin-askeri-butcesini-artirdi/>

<http://www.uyghurcongress.org/tr/?p=9666%20%C3%87in%20askeri%20b%C3%BCt%C3%A7esini%20art%C4%B1rd%C4%B1/7 Mart 2014>

En fazla idam Çin'de gerçekleşti

2013 yılında bir önceki yıla göre infazlarda artış yaşanırken, en çok infazın gerçekleştirildiği ülkeler sırasıyla Çin, İran, Irak, Suudi Arabistan ve ABD oldu. Örgütün "2013 yılındaki İdam Cezaları ve İnfazlar" başlıklı raporunda, İran ve Irak'ta 2013 yılında gerçekleşen infazların artışındaki etkisine değinilerek, 2013 yılında bir önceki yıla göre 100 kişinin daha infaz edilmesiyle, %15 lik bir artış yaşandığına dikkat çekildi. En çok infazın Çin'de gerçekleştirildiğine, bu ülkeyi 369 infaz ile İran, 169 infaz ile Irak'ın takip ettiğinin belir-tildiği raporda, Çin'deki infaz sayısının gizlendiği ancak Af Örgütünün bu ülkede her yıl binlerce insanın infaz edildiğine inandığı vurgulandı. Listede dördüncü sırada 79 infaz ile Suudi Arabistan bulunurken, bu ülkeyi 39 infaz ile ABD, 34 infaz ile Somali, 21 infaz ile Sudan, 13 infaz ile Yemen, 8 infaz ile Japonya ve 7 infaz ile Vietnam takip etti. 2013 yılında Çin hariç dünyada 778 infaz gerçekleştirildiği, 2012 yılında ise bu sayının 682 olduğuna işaret edildi.

Bazı ülkelerde halka açık infazlar gerçekleştirildi

2013 yılında 22 ülkede insanların infaz edildiği, Endonezya, Kuveyt, Nijerya ve Vietnam'da ölüm cezasının yeniden kullanılmaya başlandığı belirtildi. 2012 yılında infazların gerçekleştirildiği Gambiya, Birleşik Arap Emirlikleri ve Pakistan gibi ülkelerde geçen yıl ölüm cezalarının verilmediği kaydedilen raporda, "Belarus'da da geçen yıl infaz gerçekleştirilmedi ve böylece 2009 yılından bu yana Avrupa ve Orta Asya'da ilk kez infaz gerçekleştirilmemiş oldu" denildi. Raporda, 20 yıl önce dünyada 37 ülkede ölüm cezasının bulunduğu, bu sayının 2004 yılında 25 e, geçen yıl ise 22 ye düştüğüne değinilerek, 2013 yılında uygulanan infaz yöntemleri de aktarıldı. Geçen yıl uygulanan yöntemler arasında baş kesme, elektrikli sandalye, kurşuna dizme, asma ve zehirli iğne ile infazın yer aldığı, İran, Kuzey Kore, Suudi Arabistan ve Somali'de halka açık infazlar gerçekleştirildiği vurgulanan raporda, insanların daha çok hırsızlık, uyuşturucu, zina ve dine hakaret gibi suçlardan ölüm cezasında çarptırıldığı belirtildi. Raporda, Af Örgütü'nün Genel Sekreteri Salil Shetty'nin, "İran ve Irak gibi ülkelerde gördüğümüz gerçek cinayet serileri utanç vericidir. Fakat ölüm cezasına tutunmaya çalışan devletler tarihin yanlış tarafında durmaktadır ve her geçen gün daha fazla izole olmaktadır. Bu anlamsız, devlet destekli az sayıdaki ülke gerçekleştirmektedir. Ölüm cezasının kaldırılmasına yönelik çoktan kazanılmış olan ivmeyi geri çeviremezler" ifadesine de yer verildi.

<http://sozcu.com.tr/2014/dunya/en-fazla-idam-cinde-gerceklesti-476882/>

<http://www.uyghurcongress.org/tr/?p=9770%20En%20fazla%20idam%20%C3%87in%E2%80%99de%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti/27-03-2014>

'Çin Ekonomisinin Doğu Türkistan'a İhtiyacı Var'

Abant İzzet Baysal Üniversitesi (AİBÜ) Türk Dünyası Topluluğu tarafından Kültür Merkezinde 'Turanda Bir Öksüz Vatan Doğu Türkistan' konulu panel düzenlendi. Panel de konuşan Dünya Uygur Kongresi Başkan Yardımcısı Seyit Tümtürk, 'Ata Yurdu' olarak nitelediği Doğu Türkistan'ın Türk dünyasının en mağdur bölgesi olduğunu ifade ederek, önemli yer altı rezervlerine sahip Doğu Türkistan'ın bu nedenle Çin işgali altında olduğunu söyledi. Tümtürk, Doğu Türkistan'ın 1.6 trilyon kömür, 10.3 trilyon metreküp doğalgaz, 160 milyar ton petrol ve 10 bin uranyum kaynağına sahip olduğunun altını çizerek, Çin ekonomisinin kalkınmasını sür-dürebilmesi için Doğu Türkistan'ı elinde tutmaya ihtiyacı olduğunu belirtti. Çin'in Doğu Türkistan'a aynı zamanda asimilasyon uyguladığını ve bu amaçla Doğu Türkistan'daki Çinli nüfusu arttırdığını kaydeden Tümtürk, Doğu Türkistan'ın, Türklerin kültürel mirasını da yok etmeye çalışan Çin'in insafına terk edilemeyeceğini vurguladı. Panelde, Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği Ankara Şubesi Başkanı Hayrullah Efendigil ile Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Erkin Emet de birer konuşma yaptı.

<http://ajanda.ibu.edu.tr/?p=107992/12Aralik2013>

Çin, BM İnsan Hakları Konseyi'ne Üye Olmak İçin Uygun mu ?

Doğu Türkistan Vakfı genel Sekreteri ve İstanbul üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ömer KUL, Çin'in İnsan hakları konseyine üye olması ile ilgili açıklama yaptı.

Çin'in BM İnsan Hakları Konseyine Üye Olması Tamiri Mümkün Olmayan Neticeler Doğuracaktır.

Çin, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyine üye olmak için başvurdu. Bu konuda Dünya üzerinde bir çok vakıf, dernek ve insan hakları örgütleri yorum yaptı. Türkiye'den Doğu Türkistan Vakfı Genel Sekreteri ve İstanbul Üniversitesinde öğretim görevlisi olan Yar. Doç. Dr. Ömer Kul, Çin'in İnsan Hakları Konseyine üye olması ile ilgili Epoch Times gazetesine açıklama yaptı. Yaptığı açıklamada dünyada Çin'in İnsan Hakları ihlalleri konusunda lider olduğunu ve kabul edilmesi durumunda tamiri mümkün olmayan sonuçlar olacağını belirtti.

ET: Sizce Çin, BM İnsan Hakları Konseyinde yer almalı mıdır? Yanıtınız olumlu veya olumsuz ise, Neden?

Yar. Doç. Dr. Ömer Kul: Kesinlikle HAYIR, yer almamalıdır. Dünya üzerinde temel insan hakları ihlalleri bakımında lider durumda bulunan, kayda geçenden daha fazla kayıt dışı ihlallerin yaşandığı bilinen Çin'de BM'nin Çin'i komisyon üyesi olarak kabul etmesi tamiri mümkün olamayacak neticeler doğuracaktır. Çin Halk Cumhuriyeti, 1949'da Gou-Min-Dang idaresini mağlup ederek iktidara gelen Komünist yönetimin yerine 1971'de BM'nin 5 daimi ülkesinden birisi kabul edilmiştir. Bu durum yaşananlar göz önüne alındığında demokratik ve insan haklarına saygılı bir dünya için büyük bir hata idi. İnsan Hakları ihlallerinin açık ara şampiyonu bir devletin, ne denli hassas görevler yaptığı bilinen bir komisyona kabul edilmesi, bildiğini okumaya devam eden bir yönetimin yaptıklarına rıza göstermek anlamına gelecektir. Suçu birçok defa kanıtlanmış bir yönetime, 11 Eylül olayları sonrasında "terörizm" konusunda yaptığının bir benzerini yaptırmamak adına komisyona alınmamasının doğru tercih olacağını düşünüyorum. Aslında yaşananlar göz önüne alındığından, bırakın İnsan Hakları Konseyi'nde yer almayı, 5 Daimi ülkeden biri olmaktan çıkarılmasının yolları aranmalıdır. Bilindiği üzere İnsan Hakları Komisyonu; 1946 yılında kurulmuş ve ECOSOC bünyesinde insan hakları normlarının hukuki bir şekle dönüştürülmesiyle ilgili olarak faaliyet gösterir. 1967'ye kadar insan hakları ihlalleriyle ilgili olarak şikâyetlere mani olmak için yaptırım gücü veya harekete geçme yetkisi olmayan Komisyon, 1967'de 1235 sayılı ECOSOC kararıyla komisyon ve onun alt organı olan azınlıkların korunması ve ayrımcılığın önlenmesi alt komisyonu inceleme ve araştırma yetkileriyle donatılmıştır. Aynı zamanda Komisyona bu tarihte insan hakları ihlallerine yönelik inceleme ve araştırma yapma yetkisi verilmiştir. 1970'de 1503 sayılı ECOSOC kararı ile komisyona insan hakları ihlallerini soruşturma ve tavsiyelerde bulunma yetkisi verilmiştir. 2006 yılı itibarı ile *İnsan Hakları Konseyi* bünyesi altında toplanmıştır. Netice olarak bu değerlerin hayata geçirilmesi noktasında hareket eden komisyonda Çin Komünist idaresinin, işlemiş olduğu insanlık suçlarına rağmen, bulunmak istemesi irdelenmesi gereken önemli bir husustur. Şayet böyle bir durum gerçekleşirse insan hakları savunucuları olarak, dünya sivil toplum kuruluşlarının BM'yi sert bir şekilde ve ivedilikle protesto etmesi, hatasından dönmesi için

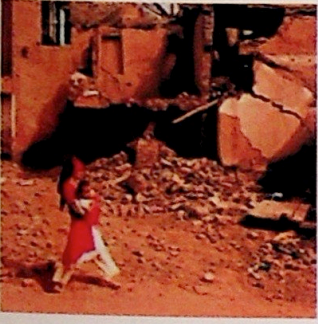

faaliyetlerde bulunması gerekir. BM, zaten az olan, inandırıcılığını kaybetmek istemiyorsa 1974 yılındaki hatasını tekrar etmemeye özen göstermelidir.

ET: Sizce Böyle bir durumun olması nelere sebebiyet verir?

Yar. Doç. Dr. Ömer Kul: Bilindiği üzere Komünist Çin, 11 Eylül saldırılarından sonra “teröre karşı birlikte mücadele” kararına ilk imza atan devletlerden biridir. Lakin aradan geçen 12 senelik zaman ortaya şu gerçeği koydu ki Çin, teröre karşı küresel savaş tabirinden; kendi menfaatine, hem kendi halkı hem de idaresi altında inim inim inleyen azınlıkların her türlü faaliyetlerini kısıtlama, kendi yaptıklarını meşru bir zemine oturtma çabası ve insan haklarına saygının olmadığı dikta yönetimini devam ettirme yöntemlerini anlamaktadır. Bu bağlamda yaptıklarını haklı çıkarmak için de uluslararası sözleşmelerde yer alan kanuni boşlukları kullanma yoluna gitmek istemektedir. Despot Çin idaresi, 11 Eylül sonrasında uygulama sahasına koyduğu bu yöntemleri, şayet kabul edilirse, BM İnsan Hakları Konseyinde gerçekleştirmeyi hayal etmektedir. Yaptıklarının uluslararası toplum tarafından araştırılmaması, eleştirilmemesi, gün yüzüne çıkarılmaması veya en azından konsey toplantılarında alınabilecek kararları manipüle etmeyi arzuladığı görünen bir gerçektir. Sadece bu yönüyle bile Çin Komünist dikta idaresinin konseye alınması, demokrasi, insan hakları ve sosyal hukuk devleti sevdalıları tarafından esefle karşılanacağını bilinmesini isteriz

http://epochtimestr.com/index.php/cin-bm-insan-haklari-konseyyine-uye-olmak-icin-uygun-mu_23/03/14

Yıkılan Evler ve Etnik Anlaşmazlıklar

Kaşgar-Çin, bir zamanlar iç içe evlerin ve pazarların bulunduğu yerlerde kerpiç yığını ve ge nişleyen oyukları gören ziyaretçi ler, eski İpekyolu şehri Kaşgar’ ın bir yıkım güllesi ile harap oldu ğunu düşünebilir. Harabelerin üzerinde duran bir reklam pano su ise bu izlenime cevap verme ye çalışıyor: “Yepyeni bir Kaş gar için, tarihi kültüre sahip çı kın.” Çinli yetkililer Kaşgar’ın eski bölgesini, büyüsunü bozma mak kaydıyla modernize etmek için beş yıl önce harekete geçti. Ancak bunun sonucunda, hükü met ile burada yaşayan etnik azın lık arasında çatışmalar baş gös terdi. Müslüman ve Türkçe konu şan Uygur halkı, Komünist birlik lerin 1949 da vatanlarını ele ge

çirdiğinden beri Pekin hükümet inden rahatsızlar. 65 bin ev yıkıl dı ve 220 bin Uygur yerlerinden göç ettirildi. Çin hükümeti gü dümünde yayın yapan haber ajan sı Xinhua’nın 2010 tarihli habe rine göre, Kaşgar’ın eski yerle şim yerindeki evler eski ve viran hâlde, aynı zamanda da depreme ve yangına karşı dayanıksız. Çoğunluk taki Han nüfusun Xin jiang bölgesine yerleşirken Uy gurlar; ayrımcılığa, kısıtlayıcı di ni politikalara ve Uygurca eğiti minin yasak lanmasına karşı çı kıyorlar. Artan tansiyon, şiddete yol açtı. 1 Mart’ta Çin, Xinjiang’ daki ayrılıkçıları güneybatıdaki Kunming şehrindeki tren istasyo nuna saldırı yapmakla suçladı. Bu olayda bir grup bıçaklı saldır gan 29 kişi yi öldürdü ve 143 kişi yi yaraladı. Uygurlar için Kaş gar’ın eski yerleşim yerinin tah rip edilmesi, aynı zamanda onla rın kültürel kim liklerinin de Çin liler tarafından tahrip edilmeye çalışılması anlamına geliyor. Asırlık binaların üç te ikisinin yerine; eski görünümlü, merkezi

ısıtmalı, su tesisatlı, elektrikli ye ni binalar yapıldı. Hükümet yapı lan yeni binaların birinci katı için ödeme yapıyor. Bazı yerleşimler durumdan memnun. Kendini Ayeşa olarak tanıtan bir terzi, ma halle değişmiş olsa bile, yeni ev lerinde daha mutlu olduklarını söyledi. Ailesine ait 500 yıllık ev de arabesk telkâri detayların hiç biri korunmamış olsa bile, yeni kapı ve pencerelere geleneksel motifler işlediklerini belirtti. Eski yerleşimcilerin birçoğunun maddi durumu artık orada yaşa maya elvermiyor. Geri dönen Uy gurlar, nispeten daha zengin olan lar, memurlar ve kurumları Han çoğunluğundan yetkililere eko nomik olarak bağımlı olan ba şarılı tüccarlardan oluşuyor. Di ğer kişilerse, geleneksel yaşam tarzından uzak, şehrin dışındaki donuk apartman dairelerine dağıldı. İhtiyar bir Uygur kadını tozlu bir patikanın sonunda yer alan, 300 yıllık avlulu evine ziya retçileri ağırlıyor. Zengin ipek tüccarı ataları tarafından inşa edi len bu ev de tehlike altındaydı.

Oturma odasında yer alan ışık, katmanlı kemerlere sahip, gömme antik rafları çerçeveleyen, pırlanta şeklindeki yeşil ve beyaz renkli karo mozaikleri aydınlatıyor. Yetkililer tamiratların maliyeti için yardım etmeyi önerdi ancak orijinal işçiliği korumak adına reddettiler.

“Eğer baştan yapılsaydı, bütün tarihi güzelliği kaybolacaktı” diyen yaşlı kadın evi olduğu gibi bırakmaya karar verdi ve bu rası turistler için bir cazibe merkezi hâline geldi. Kaşgar yüzyıllardır Uygur medeniyetinin cev

heri; Avrupa, İran ve Çin’i bağlayan kervan yolu üzerinde yer alan İslami ilim ve ticaret merkezi olarak görülüyor. Günü müzde ise, Çin’in büyük bir uzak batı şehri. Pekin hükümeti, yatırımlar ve altyapı projelerinin siyasi istikrarsızlığı yatıştıracağını umuyor. Eski yerleşim yerinden geriye kalanlar, beş dolarlık giriş ücreti olan etnik bir tema parka dönüştü. Unesco’nun Pekin’e gelen kültür uzmanı Beatrice Kaldun, Kaşgar’ın yeniden yapılan dırılmasını, mirasın korunmasını da kara bir leke olarak tanımladı.

2009 da Kaşgar’da yürütülen çalışmalarla atıfta bulunan Kaldun, yıkımın boyutunun kendisini şok ettiğini belirtti ve “şehirdeki çöl” benzetmesini kullandı. Çinli yetkililer Kaldun’un seyahatini Unesco’nun yeni yapılanmayı desteklediğine dair bir propaganda kampanyası olarak kullandı. Kaldun, Kaşgar’ın antika değerini korumak için artık çok geç olduğunu söyledi.

<http://www.sabah.com.tr/NewYorkTimes/2014/03/30/yikilan-evler-ve-etnik-anlasmazliklar/http://www.uyghurcongress.org/tr/?p=9777%20Y%C4%B1k%C4%B1lan%20Evler%20ve%20Etnik%20Anla%C5%9Fmazlıklar/31-03-2014>

KAPILARI AÇ, UYGUR TÜRKLERİ TÜRKİYE'YE GELSİN

Verimli toprakları, Allah vergisi yer altı kaynakları ve 40 milyonu aşan nüfusu ile Doğu Türkistan atalarımızın yaşadığı, anılarımızın var olduğu topraklar.

Lütfi KAŞIKÇI

Bir dergide okumuştum “Dünyanın En Zengin Fakir Ülkesi”¹ diye Doğu Türkistan’ı. Daha sonra tüm Çin’de çıkarılan yer altı maden türlerinin %85’inin Doğu Türkistan’da bulunduğunu fakat bu madenlerin işletim hakkının Uygur Türklerin de değil Çin Devletine ait olduğunu öğrenince o başlık nede anlamlı gelmişti bana. Nüfusun ezici çoğunluğunu Müslüman Uygur Türklerinin oluşturduğu bu topraklarda şuan zulüm tüm şiddeti ile hüküm sürmekte. Ve her zulmün peşinden gelen ardışık kelimelerin “kan ve gözyaşının” 21. Yüzyılda vücut bulduğu bu coğrafyanın adı Doğu Türkistan.

Komünist rejimle idare edilen ve dünya nüfusunun neredeyse altıda birini kapsayan Çinliler için Türklük ve Müslümanlık bu coğrafyadaki iki temel aykırılık. Müslümanlık, dini tamamen reddeden bir rejim ile yönetilen (komünizm) Çin Halk Cumhuriyetine pek yabancı ve mücadele edilmesi gereken bir kavram. Dünya üzerindeki tüm romantik (uyduruk) dinlerin neredeyse merkezi halinde olan Çinliler için Uygur Türklerinin İslam Dinine mensup olmaları bir başkaldırı sayılmakta.

Çinin bu olaya bakışı ise kısa ve net 1,5 milyar romantik Çininin çeviremediği 40 milyon Müslüman Uygur Türkü.

–“Madem halen Müslümansınız o zaman alın size zulüm.”

Bu haliyle dünya üzerinde Müslümanlığın en zor şartlar altında yaşandığı coğrafyanın adı Doğu Türkistan milletin adı da Uygur Türküdür.

Çinlilerin diğer hazmedemedikleri olgu ise Türklük. Türklük ile olan davaları ise neredeyse insanlık tarihi ile yaşıt. Tarihin neredeyse her döneminde bir Türk devleti ile Çin Devletinin mücadelesine rastlamak mümkün.

Türklerden korunmak amacı ile yaptıkları Çin Seddi bu gün Dünya Kültür Mirası olarak kabul edilmemiş olsa her halde çoktan yıkılmış olurdu. Yeni yetişen her Çin gencinin “bu duvar neden var?” sorusuna karşılık gelen cevap onlar için utandırıcı bir karşılık olsa gerek.

(Türklerden korunmak için.)

Öyle ki Çin-Türk Devletleri arasındaki bu mücadeleyi en uzun süredir devam ettiren şüphesiz Uygur Türkleridir. Uygur Türklerinin sürdürdüğü bu mücadele tarihin tüm evresinde hep tek taraflı centilmenlik örneklerine sahne olmuş, centilmenlik yapmak ise devamlı Uygur Türklerine düşmüştür.

Nasıl mı?

Uygur Kağanları, Çin’de yaşanan büyük iki içi krizi fırsat bilerek Çin’e saldırmayı bir kenara bırakın onlara yardım etmişlerdir. Uygur Türklerinin tarihteki bu centilmenliklerine isterseniz şöyle bir bakalım. “755 yılında Çin’de 44 yıllık çok başarılı bir hükümdarlık dönemi geçiren T’ang hanedanına karşı başlatılan isyanların ardından imparatorun ölümü Çin’de iç karışıklıklara sebep olmuştur. Yeni İmparator, iç karışıklıkları önlemek için Uygur Kağanı Bayan Çor’dan yardım istemiş. Bu yardım isteği üzerine Uygur Kağanı Bayan Çor iyi yetişmiş devlet adamları ile birlikte bir askeri birliği Çin hanedanına yardım etmek amaçlı Çin’e göndermiştir. Kısa zamanda Çin’deki iç karışıklık sona ermiş ve Çin tekrardan toparlanmaya başlamıştır. Çin hanedanına karşı başlatılan yeni bir isyanı da bu defa Bayan Çor Kağanın yerine geçen oğlu Börü Kağan bastırmıştır.”²

Elbette Uygur Türkleri ile Çinliler arasındaki münasebetler burada anlatılmayacak kadar uzun ve derin. Kısaca özetlemek gerekirse, Uygur Türkleri ile Çinliler arasında ki bu mücadelenin adı; 8. yüzyılda Kut-lug Bilge Kül Kağan ile Uygur Devleti olmuş, 19. yüzyılda Yakup Bey ile Kaşgar Hanlığı, 20. yüzyılda ise İsa Yusuf Alptekin ile tüm dünyada bayraklaşan bir dava haline gelen Doğu Türkistan olmuştur. Türk ile mücadele Çinliler için bir yazgı olarak kabul edilmiş ve bu mücadelenin şuan onların lehine olmasının verdiği mutlulukta, Doğu Türkistan’da uyguladıkları zulmün şiddetini daha da arttırmaya sebep olmuştur.

–“Madem halen Türksün o zaman alın size zulüm.”

Bu hafta Uygur Türkleri ile ilgili bir yazıyı kaleme almamdaki asıl sebep 220 kişilik Uygur Türkünün Çin zulmünden Malezya’ya kaçarken Tayland Devleti sınırları içerisinde yakalanması olmuştur. Tayland devleti yetkililerinin bu 220 kişiyi Çin Devletine iade edeceğinin duyulması üzerine ülkemizde sosyal ağlar üzerinden başlatılan #Kapıları aç, Uygur Türkleri Türkiye’ye gelsin adlı kapmaya destek vermek benim için haftanın diğer gündem maddelerinin çok üstünde bir konu. Bu konuya bir çağrıda bulunarak küçük de olsa bir katkı yapmak istiyorum. Söze gelince ben “Yörüklerin Bakanım” diyen Sayın Dışişleri Bakanımız; Kapıları açtınız ve milyonlarca Suriyeli ülkemize geldi ve yerleşti. Devletimiz ise Suriyelilere bakma adına tüm imkânlarını seferber etti.

“Bu kapıları bir defada Türkler için açın.”

220 kişilik bu ailelerin bakımı için devletimiz tarafından bir ödenek ayrılmasına da gerek yok. Duyarlı milletimiz devlete gerek kalmadan onlara bakacaktır.

Şayet bu aileler Türkiye’ye getirilmez ve Çin’e tekrar yollanır ise bilirsiniz ki bu dünyada da öbür dünyada da

Kutlug Bilge Kül Kağan’ın,

Börü Kağan’ın,

Alp Ulug Bilge’nin,

Yakup Bey’in,

Kısaca tüm Uygur Türklerinin iki eli yakınızda olacaktır.

Kalın Sağlıcakla...

Kaynak: ¹ Semerkand Dergisi ² Prof. Dr. Umay Türkeş, “Türklerin Tarihi”

(Not: Meraklılarına Uygur Türkleri ile ilgili kitap tavsiyesi)

1- Prof. Dr. Gülçin Çandarlıoğlu “Uygur Devletleri tarihi ve Kültürü”

2- Prof. Dr. Ahmet Taşağıl “Uygurlar”

3- Dr. Erkin Emet “Karahanlılar ve Uygurlar”

4- Prof. Dr. Nadir Devlet “Federe ve Muhtar Türk Cumhuriyetleri”

<http://www.hatayvatan.com/kapilari-ac-uygur-turkleri-turkiye-gelsin.html/>

<http://www.uyghurcongress.org/tr/?p=9721%20Kap%C4%B1lar%C4%B1%20a%C3%A7,%20Uygur%20T%C3%BCrkleri%20T%C3%BCrkiye%E2%80%99ye%20gelsin/20-03-2014>

NEW YORK TIMES GAZETESİ :

UYGURLARIN SABRI TAŞMAKTA

1 Mart'ta Çin'in güneyindeki Yunnen eyaletinin merkezi Kunming şehri Tren istasyonunda meydana gelen ve 33 kişinin ölümü ve 140 kişinin yaralanması ile sonuçlanan saldırı olayının yankıları sürüyor. Olaydan sonra uluslararası toplum ve medya' da Doğu Türkistan ve Uygur problemi bir kez daha gündeme geldi ve sıcak tartışmalara neden oldu. Bu tartışmalar batı medya sında bir çok yorumcu—analizci tarafından gündeme taşındı ve uzmanların tahminler ve yorumlarının ana teması olmayı sürdürmekte. Ayrıca, olayın Pekin'de mutad olarak her yıl toplanan Çin Halk Kurultayı ve Çin Komünist Partisi'nin en üst karar organı olan Siyasi Danışma Konseyinin toplantısı arefesinde meydana gelmesi Çin kamu oyunda ve devletin en üst düzeyinde büyük sarsıntı ve travmalara yol açtığı görüldü.

Çin' in Komünist maskeli Şövenist Diktatörleri, Halk Kurultayı ve Siyasi Danışma Konseyi toplantılarında irad edecekleri ve aylar öncesinden kaleme aldıkları "Nutuk"larını gözden geçirmeye ve yeniden yazmaya mecbur kaldılar. Çin işgal yönetiminin Doğu Türkistan'daki ırkı aşağılama, etnik ayrımcılık, ekonomik talan ve iktisadi sömürgecilik siyaseti ile Ülkenin yerli Müslüman Türk halklarının dini ve milli değerlerine karşı hakaret içeren, engel ve yasaklama ve benzeri icraatlarının Halk Kurultayı'nın Pekin'den atanan sözde Vekillerince ilk kez, Devlet Başkanı ve Başbakan gibi en üst düzeyde dile getirmeleri ve bunun ÇKP emrindeki medya'da yer alması küçük de olsa bir kıpırdanma ve değişme olarak kabul edilmekte.

Uzmanlar, Çin'in geleneksel olarak yürüttüğü azınlıklar siyasetinde zaman zaman rastlanan bu tür çıkışların halkın tepkisini geçici olarak nötralize edip söndürmek için son bir aldatmaca olduğu noktasında birleşiyorlar. Gelmiş geçmiş Çin yönetimlerinin yalan,kandırma ve aldatma temeli üzerine inşa ettiği ve uygulamaya çalıştığı Uygurlar arasında sıkça dillendirilen "Kağrı Arabası İle Tavşan Avlama" siyasetinin bir örneği olarak görüyorlar.

Doğu Türkistanlıların 250 yıldan beri yürütülen bu aldatmaca ve kandırma politikalarının son örneğinin artık "Pazar Bulamayacağı,Kimsenin buna inanmayacağı" noktasında birleşiyorlar. Çin'in Doğu Türkistan'da yürüttüğü siyasetin temelini Çin'in yumuşak karnı olarak kabul ettiği ve batı'ya taşmak temelinde Türkistan Coğrafyasını sorunsuz ve engelsiz olarak ele geçirmek olduğu çok iyi bilinen ve herkesçe kabul edilen bir gerçek. Bunun İçin de bölgede dinamik, çok güçlü dini ve milli duygulara ve bilince sahip ve nüfusça da en kalabalık olan, Çinlilerle ilişkiler ve mücadele konusunda tarihi deneyimlere sahip Müslüman Uygurları bu ironik emel ve hedeflerinin önünde bir engel olarak görüyorlar.

Son Kunming olayından sonra Doğu Türkistan ve Uygurlar konusunda yayınlanan onlarca makale ve yorumların içerisinde en çarpıcı ve dikkate değer olanı ise, Pekin'de bizzat olayların içerisinde yaşayan, defalarca Doğu Türkistan'a giden ve olayların tanığı sayılan, Çin'deki insan hakları konusundaki yazıları, Romanları ve çeşitli kitapları bulunan Çinli bir muhalif yazar; Vang Lişiyung'un 20 Mart'ta New York Times gazetesinde yayınladığı "UYGURLARIN SA-BIR TASI TAŞMAKTA!" isimli makalesidir.

Bu makale yayınlanmasından çok kısa bir süre geçmiş olmasına rağmen Çin ve dünya kamu oyunda büyük yankı uyandırmıştır. Vang Li Şiyon'un bu uzun makalesinin önemli kısımlarının özetini aşağıda bilgilerinize sunuyoruz. "Çin Komünist Partisinin "Kurtuluş Ordusu" 1949'da Doğu Türkistan'ı işgal ettikten sonra Uygurlar ve Çinliler(iki Millet) arasında Milli kin ve nefretin oluşması ve şiddetlenerek sürmesinin ana sebebi, Çin yönetiminin yıllardan beri bölgede uyguladığı kötü ve olumsuz politikaların sonucu olduğu kesindir.

Çin'deki nüfusun ekseriyetini oluşturan etnik Çinliler ile batı sınırındaki Uyghur bölgesinde yaşayan Müslüman Uyghurlar arasındaki milli kin ve nefret, gün geçtikçe derinleşmektedir. Komünist Çin Yönetimi 1949'da Uyghurların son Bağımsız devleti olan Doğu Türkistan Cumhuriyetini yıkarak, bu ülkeyi işgal ettikten sonra, Uyghurlar Pekin'in baskıcı politikalarından sürekli şikayetçidirler.

Komünist Partisi yönetimindeki Çin iktidarları kendilerinin yeni Sömürgeciler olduklarını her vesile ile Uyghurlara hatırlatmaktan geri durmadılar. Komünist Çin'in bölgeyi işgal eden Ordusunun Komutanı General Vang Cin'in vasiyeti üzerine yakılan ölünün külleri Uyghurlar Ülkesindeki içme suyunun kaynağı olan kutsal Tengri dağlarına savruldu. O tarihten beri Müslüman Uyghurlar ülkesini işgal eden düşmanın ölünün külleri ile kirlenen bu sulardan içmeye zorlandıklarını hissetmektedirler."

Çin Hükümeti, Kunming'de 33 kişinin ölümü ile sonuçlanan olaylardan Uyghurları sorumlu tutmakta. Ancak, Uyghurların böyle radikalleşmelerinin esas sebebi ve bu mukadder ve muhtemel sosyal olayların vuku bulmasının esas sebebi Çin yönetiminin bitmez tükenmez baskılarının bir sonucu olduğu kesindir. Çin Hükümetinin yıllardan beri yürüttüğü ve son yıllarda şiddetini arttırarak sürdürdüğü uygulamalar sonucunda ortaya çıkan meselelerin halledilmesinde yanlı ve adil olmayan tutumu bu gerginliklerin daha de derinleşmesine yol açmaktadır. Çözüm için uyguladığı kaba ve aşırı güç politikaları, bu sonucu doğurmuştur. Çin yönetimi kendilerinin yıllardan beri Uyghur bölgesine ne kadar çok yatırım yaptığını ilan etmeye son derece meraklı ve bununla övünmeyi de çok seviyor. Onlara göre 2000-2009 yılları arasında bölgede yaşayan Şehir ahalisinin gelirinin ikiye, kırsal kesimde yaşayanların ise üçe katlandığını ileri sürerek övünmekte.

Merkezi Çin Yönetiminin bölgenin ulaşım sorununu çözmek ve kara yollarını iyileştirmek ve enerji kaynaklarının nakli için yeni boru hatları yapmak için büyük yatırımlar yaptığını açıklamaktadır. Çin yönetiminin bu yatırımlarla, bölgeyi Çin'in en fazla gelişme gösteren 10 bölgesinden birine dönüştürdüğü doğrudur. Ancak, ekonomik göstergeler yukarılara çıktıkça, yerli Uyghur halkının ekonomik durumu aşağılara doğru düşmeye ve kötüleşmeye başlamıştır. Çünkü, bu yatırımlarla oluşturulan işletmeler ve tesislerde tamamen bölgeye yerleştirilen veya iş vaadı ile getirilen Çinliler yerleştirilmektedir. Bütün fırsatları etnik göçmen Çinliler ele geçirmiş durumdadır. İşe yerleşme şansına erişen Uyghurlar ise, en zor ve tehlikeli iş kolları olan ve hiçbir niteliği olmayan kömür ocakları, Çimento Fabrikaları ve inşaat ve benzeri iş kollarında vasıfsız işçiler olarak istihdam edilmektedirler. Uyghurlarda işsizlik oranı çok yüksek oranda ve işsizler çok fazladır.

Ben bölgeye 9 kez ziyarette bulundum. İster şehirlerde ister kırsal kesimde binlerce Uyghur gencinin sokaklarda ümitsizce ve boş gezindiklerine şahit oldum. Çin yönetiminin bölgede ekonomik politika ile nüfus politikasını birlikte tavizsiz bir şekilde yürütmeye çalışmaları, Uyghurları ciddi olarak tedirgin etmektedir. Çin'den bölgeye yapıldığı bildirilen büyük miktardaki yatırımlarla birlikte, ülkeye Merkezi Çin'den 8 milyon etnik Çinli göçmen getirilip yerleştirilmiştir. Uyghur bölgesindeki Çinli nüfus oranı son 50 yılda %7'den %40'e yükseltilmiş olup, bölgeye gelen Çinliler buraya zengin olmak ve kendi ekonomik durumunu düzeltmek için gelmektedirler.

İşte bütün bu misallerin kendisi bile, bu toprakların esas sahibi olan Uyghurların ekonomik gelişmelerden neden yararlanamadıklarını göstermeye yeter ve artar. Bölgenin bütün istihdam imkanlarının Çinlilere verildiği ve ekonomik sistemin tamamen onların kontrolünde olduğuna bizzat şahit oldum. Bunun yanında Çin dilinin kullanılması zorunluluğu sebebi ile Uyghurlara dil konusunda de ayrımcılık uygulanmakta ve Uyghurlar kendi vatanlarında sistemden tamamen dışlanmaktadır. Urumçi'de her tarafı Restoranlarla doldurulan bir meydanda, yerli Uyghur dansçıların kendi hünerlerini icra ettiklerine şahit oldum. Bu Restoranlarda yüzlerce Çinli müşterinin yanında yabancı Turistlere tercümanlık yapan birkaç Uyghur'dan başka hiçbir Uyghur müşteriye rastlamadım. Uyghurlar kendi dansçılarının gösterisini demirden yapılan barikatların ancak gerisinden seyredebiliyorlardı. Burada oturan Çinli ve yabancı Turistlerden demir barikatlarla ayrıştırılan Uyghurların bu durumu bile, bu halkın öz vatanlarında ve kendi topraklarında Çinli yöneticiler tarafından ne kadar dışlandıklarını tipik bir misali olarak açıkça görülebilmektedir.

Uyghur bölgesinin ekonomik gelişiminden önce, Bölgenin esas sahibi olan Uyghurlar ile sonradan getirilen göçmen Çinliler arasındaki tarihi ihtilaflar yasal ve manevi anlayış temeli üzerinde sürdürülmekteydi. Uyghurların ekseriyeti, günlük yaşamlarında Çinlilerin müdahale ve saldırılarından kendilerini pek rahatsız olarak hissetmiyorlardı. Fakat, ekonomik gelişim ve yönetimin yanlı ve etnik dışlayıcı uygulamaları bu iki ulus arasındaki ihtilafları, kin ve nefreti herkesin kapı eşiğine kadar getirmiş oldu.

Günümüzde Uygurların büyük çoğunluğu, etnik Çinlilerin zengin ve şaşaalı gündelik hayatını yakından görmekte ve kendilerinin niçin günden güne kötüleşen hayat seviyelerinin sebepleri ile hemen her gün yüzleşmektedir. Bu nedenle bu ihtilafların ve sosyal gerginliklerin niçin tavan yaptığını tahmin etmek ve buna şaşarmamak pek zor olmasa gerek.

Çin Merkezi Hükümetinin “Uygur Bölgesini Kalkındırmak” politikası olumlu sonuçlar değil, tam zıddına çok olumsuz neticeler doğurmuştur. Yazar makalesinin sonunda bu yıl başında tutuklanan ve “BÖLÜCÜK”le suçlanan Pekin Merkezi Milletler Üniversitesi öğretim üyesi Dr İlham Tohti hakkında de özellikle durmakta ve düşüncelerini şöyle ifade etmektedir;

“Uygur bilim adamı ve aktivisti Doç. Dr. İlham Tohti, Çin anayasasını temel alarak Uygurlar ile yönetim arasında bir köprü olma görevini yerine getirmek istiyordu. O, Tibet Lideri Dalay Lama gibi bağımsızlığı değil, Çin anayasası ve Özerk bölge yasalarında belirtilen özerklik hak ve hukukun yanı sıra gerçek Otonom haklarını uygulamalarda de verilmesini ve icra edilmesini talep ediyordu. Ancak 30 yıldır bu yolda çaba sarf eden Tibet liderinin bu düşünce doğrultusundaki çalışmalarının başarısızlıkla sonuçlandığına şahit olan onun İdeal ve kader birliği yaptığı yakın arkadaşları onun düşünce ve çalışmalarını “Kendini Tehlikeye Atma” olarak nitelediler.

Dr. Tohti’nin Geçen 15 Ocakta Bölücülük yaptığı iddiası ile tutuklanmasından sonra sözü edilen bu “Köprü” hem baskı yapanlar ve hem de baskıya maruz kalanlar tarafından yıkılmış ve ortadan kaldırılmış oldu. Çin yönetimi yıllardan beri, Uygurların barışçıl gösterilerini “Birkaç Kişilik Marjinal Radikal Bölücü Unsur”ların hareketi olarak tanımladı ve onların “Kendilerinin, Kendilerini Yönetme” talep ve arzularını “Küçük Bir Mesele” olarak görmeye ve göstermeye çalıştı.

Fakat,günümüzde Uygurlarda “Çin’den kesin kes ve ebedi olarak Ayrılma”yı bir tek yol olarak kabul eden bir düşünce ve anlayış her geçen gün daha fazla güçlenmiş durumdadır. Uygur Bölgesinde yaşayan ve sayıları azımsanmayacak sayıda Uygurlar, Çin sınırları dışındaki Radikal Müslüman Silahlı guruplardan (Militaristlerden)yardım ve destek gütmeye başlamışlardır. Çin Hükümetinin Düşmanca politika ve uygulamaları sonucunda köşeye sıkışan Uygurların sabır tası taşmak üzeredir.Uygurların şimdi çareyi “Terörist yöntem”lerde araması her zamankinden daha fazla ve mümkün gözükmetedir.Bu arada Xinjiang olarak adlandırılan Uygur Bölgesi, Çeçenistan olmaya doğru yol almaya devam etmektedir.”

<http://www.uyghurnet.org/new-york-times-gazetesi-uygurlarin-sabri-tasmakta/23-03-2014>

Çin’de palalı saldırı dehşeti: 27 ölü

Resmî haber ajansı Xinhua, Kunming istasyonunda düzenlenen saldırıda 109 kişinin de yaralandığını duyurdu. Yerel K6 televizyonu, bazı saldırganların polis tarafından vurularak etkisiz hale getirildiğini duyurdu.

Çin medyasında yer alan ve görgü tanıklarına dayandırılan haberlere göre, ameliyat maskeleri takan saldırganlar, bilet kuyruğundaki insanlara rastgele saldırdı. Saldırganların sayısı hakkında ise çelişkili bilgiler verildi. Olayın duyulmasının ardından eyaletin farklı bölgelerinde de benzer saldırıların düzenlendiği iddiaları ise polis tarafından yalanlandı.

Çin devlet televizyonu, ülkenin güneybatısındaki Yunnan eyaletindeki olayı ‘terör saldırısı’ olarak nitelendirdi.

Kaynak:

<http://dunya.bugun.com.tr/27-olu-yuzlerce-yarali-haberi/996211>

<http://www.uyghurcongress.org/tr/?p=9656%20%C3%87in%E2%80%99de%20palalı%C4%B1%20saldı%C4%B1rgan%20deh%C5%9Feti:%2027%20%C3%B6l%C3%BC>

01/03/2014

PEN KÜLUBU, DR. İLHAM TOHTI'YE ULUSLARARASI ÖZGÜRLÜK ÖDÜLÜ VERDİ

Merkezi ABD'de bulunan Uluslararası Dünya Yazarlar Birliği (PEN), halen Çin'de tutuklu bulunan Pekin Merkezi Milletler Üniversitesi öğretim üyesi, bağımsız Araştırmacı, Siyasi aktivist ve Uygur Demokrasi ve Hukuk Hareketi Lideri Dr. İlham Tohti'nin 2014 yılı Yaz dönemi Barbara Goldsmith Onur ödülüne layık görüldüğünü açıkladı.

PEN internet sitesinde yer alan bu konu ile ilgili açıklamada "Bu ödülün Dr. İlham Tohti'nin Uygur halkının insani hakları ve özgürlüğüne kavuşturulması yolundaki çabalarında, küresel çapta bir katalizör rolü oynayacağı umulduğu için verildiği" ifadesine yer verdi.

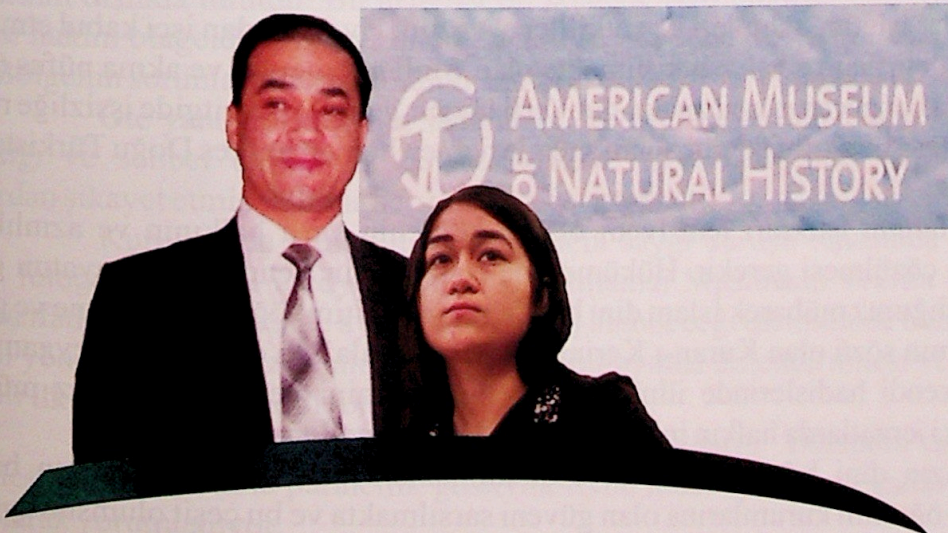
Dr. İlham Tohti'ye bu ödülün, 5 Mayıs 2014 tarihinde New York'taki American Doğa Müzesinde yapılacak Edebiyat galasından sonra düzenlenecek özel törenle takdim edileceği açıklandı. Ödülü, İlham Tohti adına, halen Indiana Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan kızı Cevher Tohti, babası adına alacağı bildirildi.

Dr. İlham Tohti, 15 Ocak 2014 tarihinde Çin polisince Pekin'deki evinde eşi, 70 yaşındaki annesi ile 3 ve 7 yaşındaki çocuklarının gözü önünde kelepçelenip tartaklanmış, kaba ve insani olmayan bir şekilde göz altına alınarak tutuklanmıştı. Dr. İlham Tohti, 2006'da "Uygurbiz" adında Uygurca ve Çince yayın yapan bir internet sitesi kurmuştu. Dr. Tohti, Çin kamuoyuna Uygurların maruz kaldığı ayrımcı ve ayrıştırıcı gerçek durumu anlatmaya çabalamıştı. Ayrıca, Çin anayasasında ve özerk bölge yasalarında yer alan ancak, uygulamada verilmeyen haklarının verilmesini ve bu hakların uygulanmamasının anayasal bir suç ve özerk bölge yasalarına aykırı olduğunu sürekli dile getirmiştir. 3 yılda 9 defa yönetimce kapatılan söz konusu haber sitesi, 5 Temmuz 2009 Urumçi olaylarından sonra bir daha açılmamak üzere temelli kapatılmıştı.

Dr. İlham Tohti tek başına yaptığı zor ve çetin demokrasi mücadelesi ile Uygurların kalbinde derin yer edinmiştir. Uygur Türkleri, Dr. Tohti'nin Uygurların dış dünyaya açılan tek sesi olması nedeniyle kendisine "UYGURLARIN VİCDANI" unvanını vermiştir. İlk kez 1989 yılında "Özgürlük İçin Yazdı" adı ile tesis edilen bu ödül, şimdiye kadar çeşitli ülkelerden 42 kişiye verildi. Uygurlardan bu ödülü ilk alan Uygur Tarihçi Tohti Muzat olup, İlham Tohti ise, bu ödülü alan ikinci Uygur yazar olmaktadır.

http://gokbayrak.com/haber_detay.asp?id=3528/

<http://www.uyghurcongress.org/tr/?p=9780%20PEN%20K%C3%9CLUBU,Dr.%C4%B0LHAM%20TOHT%20%C4%B0%E2%80%99YE%20ULUSLAR%20ARASI%20%C3%96ZG%C3%9CRL%C3%9CK%20%C3%96D%C3%9CL%C3%9C%20VERD%C4%B0/01-04-2014>

UYGUR DİN ADAMI: ÇİN KURULTAYINA MİLLETİMİN VE İSLAMIN AĞIR YÜKÜNÜ ALARAK GELDİM

Mart ayının ikinci haftasında Pekin’de toplanan Çin Halk Kurultayı ile Siyası Danışma Konseyi toplan-tısına katılmak için Pekin’e gelen Doğu Türkistanlı kukla Vekillerin, tarihte ilk kez ülkelerindeki Çin baskısını ve etnik ayrımcılık politikası-nı Çin Liderleri nezdinde çekinceli de olsa dile getirdikleri bildiriliyor.

Çin yönetimince Halk Kurultayı ve ÇKP.Siyası istişare Konseyi Üyesi olarak atanan Hoten Vilayeti Merkez Camii İmam Hatibi ve yönetime bağlı bir çok dini kurum ve organın başkanı unvanlarını taşıyan **Abdulhamit Ahmet Tohti Damolla Hacı** “Ben Halk Kurultayına ve Siyasi Danışma Konseyi toplantısına Milletimin ve İslam dinimizin ağır problemlerini ve yükünü alarak geldim.” ifadelerini kullandığı ortaya çıktı. Uygur din adamı 11 Mart’ta Çin Merkezi Radyosunun “Çin’e Bakış” adlı Uygurca programına katıldı.

Ülkesinin durumu, dini ve milli konularda karşılaşılan güçlükler ve engeller ile halkın sosyal ve ekonomik hayatını her iki toplantıda söz alarak dile getirdiğini açıkladı. Radyo programından sonra onun konuş-ması sosyal medya aracılığı ile bütün ülkeye yayıldı ve Doğu Türkistan-lıların ana tartışma ve teması haline geldiği bildiriliyor.

Konuşmanın ülke kamu oyunda büyük yankı yaptığı ifade ediliyor. ABD Merkezli Hür Asya Radyosu, Çin Merkezi Radyosu portalı ve resmi Tengritag Sitesi, Çin’in facebook’u olarak bilinen Wechat gibi sosyal paylaşım siteleri ile çeşitli ajansların bildirdiklerine göre, Uygur din adamının Radyo’daki konuşması şöyle;

“Ben bu kez Kurultaylara memleketim Hoten’den iki ağır yükü taşıyarak geldim. Biri Milletim için konuşmak, diğeri ise, İslam dinimiz hakkındaki problemleri anlatmak. Bana tevdi edilen Halk Vekilliği sıfatım ile bu iki hususu bana yüklenen iki ağır görev olarak kabul ediyorum. Benim yaşadığım Hoten’in durumunu ele alırsak; Yerli Uygur ahalinin çocuklarının işe yerleşmeleri sorunu çok zor bir problem olarak orta yerde durmakta. Her ne kadar İşletme sahipleri ve yetkililer „Azınlık Uygurlardan işçi kabul etmiyoruz.“ açıklamasını yapsa de Hoten’e getirilen ve halen getirilmekte olan Çinli göçmenler ve akma nüfus (iş vaadi ile buraya gelen Çinliler’in sayısı her geçen gün artmaktadır. Yerli Uygur gençler ise gitgide işsizliğe mahkum edilerek kendi kaderleri ile baş başa bırakılmaktadır. Günümüzde hemen hemen herkes Doğu Türkistan’da ve Çin’de istikrardan bahsetmekte.

Doğu Türkistan’da toplumun istikrarı için ivedi olarak bölgenin yerli halkının ve azınlık Millet mensuplarının işsizlik sorunun çözülmesi gerekir. Hükümet, bu işsiz Uygur gençlerin iş hayatını güvence altına alması lazım. Bizim inandığımız mübarek İslam dini hiçbir zaman eğitim-öğretim ve ilime ve gelişme-ye karşı değildir. Allahu Teala’nın sözü olan Kuran-ı Kerim ve Allah Teala’nın elçisi olan Peygamberimiz Muhammed (sav) efendimiz kendi hadislerinde ilim öğrenmenin önemini ve zarureti biz müminlere emretmiştir. Halbuki, ülkemdeki icraatlarda halkın inançları yasaklanıp engellenmekte.

Okullarda Çocuklarımızın dini bilgiler alması yasaklanmakta.Müslüman yerli halkın bir kısım çocuklarının devletin eğitim ve öğretim kurumlarına olan güveni sarsılmakta ve bu çeşit olumsuz uygulamalar gençlerimizi ve çocuklarımızı ümitsizliğe sevk etmektedir.Uygur Özerk Bölgemizin en önemli sorunların biri de ibadet yerleri meselesidir. Hoten’de yeni yerleşim bölgeleri inşa edildi.

Fakat, bu yeni bölgelerde Müslümanların ibadetleri için mescit ve camiler inşa edilmiyor.

Eskiden Hoten şehrinin nüfusu 1,2 milyon idi. Şimdi bu sayı 2,5 milyonu geçti. Eski camiiler genişletilmedi. Yeni cami ve mescitler yapılmadı. Bu kadar kalabalık Müslüman yerli halk nerede ibadetlerini yerine getirecek? Namazlarını nerede eda edecek? Halk, yeni yerleşim bölgelerine kendi inançları ile birlikte yerleşirler. Kan ile birlikte yerleşen itikat, canla birlikte vücudu terk eder. Durum bu iken, yerli Müslüman halkın inançlarını güvence altına alacak şartların yaratılması gerekir.

Hava alanlarında sigara içenler için özel odalar tahsis ediliyor. Halbuki, aynı hava alanlarında Müslümanların namaz kılabilcekleri bir karış bile yer yok. Hastanelere tedavi için giden hastalara zorla, dini faaliyetler ile meşgul olmayacağına dair taahhütnameler imzalatılıyor.

Bu insanlar Müslüman'dır, İnançlarını yerine getirmeleri lazım. Müslümanların kıldıkları namazın kime ne zararı dokunabilir? Onların namaz kılmalarının neresi hatalı ve suç? Bu uygulamalar Çin anayasası ve ilgili yasalara ve devletin Milliyetler siyasetine tamamen aykırı keyfi uygulamalardır”.

Uygur din adamı konuşmasının sonunda Uygurların milli kimliklerini yansıtan giyim kuşamları ile örf adet ananelerine yapılan engelleme ve yasaklamaların de yasalara aykırı olduğunu ve derhal bu tür yasadışı icraatların uygulamadan kaldırılmasını talep etti.Öte yandan Bölgeden atanan Kurultay'ın Rus ve Tatar asıllı vekillerin de

Hükümetin Doğu Türkistan politikasını eleştiren konuşmalar yaptığı bildiriliyor.

Tayvan'da yayınlanan Minbao (Halk) Gazetesinin bildirdiğine göre Rus vekil Chinliz Hanım, bölgeye Memur atanmasının yöntemini eleştirerek

“Uzun yıllardan beri bu bölgeye yerli halkın dilini bilmeyen Çinli memurlar tayin edildi. ABD Dış İşleri Bakanlığı her zaman ülkemize Çin dilini iyi bilen diplomatlar atamakta. Hükümet Uygur bölgesine memur atarken, bundan örnek almalıdır” ifadesini kullandı. Tatar Vekil İlzat ise; Uygur bölgesi Çing Hanedanlığından beri (1877'deki Çin istilasından beri) Çin yasalarına göre değil, özel olarak yönetildi. Çin topraklarının dışında tutuldu. Bu nedenle bu bölgede Batı'nın özellikle Rusların nüfuzu sürekli arttı. Batı ideolojisi hakim olageldi. Dini iyi bilenler, dini hayatı yönetmeli, milli siyaseti iyi bilenler ise, siyaseti icra etmeli. Bölgenin sorunlarının çözümünün temel esaslarının bu olduğunu düşünüyorum” dedi.

Öte yandan Bölgenin Tungan (Çinli Müslüman) din adamı vekil Ma da kurultay esnasında karşılaştığı ve sohbet ettiği Çin devlet başkanı Xi'ye Bölgedeki Müslümanlara yapılan baskılar ve yasaklardan şikayet etmiş ve buna son verilmesini istemişti.

Kurultay'da Kunming olayları için saygı duruşu esnasında ayağa kalkmayan bir Tungan Vekilin fotoğrafı sosyal medyaya yansıdı. Uzmanlar Müslüman Vekilin Müslüman Uygurların yanında olduğunu ifade etmek amacı ile ayağa kalkmamış olabileceği tahmininde bulunuyorlar. Doğu Türkistan'daki Çin işgal yönetiminin uygulamalarının Halk Kurultayında dillendirilmesi ve bu konuşmalarının basında yer alması bir ilk olarak kabul ediliyor.

Ayrıca, Vekillerin şikayet ettiği konuların Diaspora'da yürütülen Doğu Türkistan mücadelesindeki konularla paralellik göstermesi, bu mücadelenin ne kadar doğru ve haklı olduğunun bir kanıtı olarak yorumlanıyor.

<http://www.uyghumet.org/uygur-din-adamicin-kurultayina-milletimin-ve-islamini-alarak-geldim/13-03-2014>

Taylanda'da yakalanan Uygur Türkleri ne olacak?

Malezya sınırında yakalanan Doğu Türkistanlı Müslümanların son durumu belli oldu.

İnsan Hakları İzleme Örgütü, Tayland yönetimine, ülkede yakalanan 220 Uygur Türk'ü için Çin'e gönderilmeyerek koruma altına alması çağrısında bulunmuştu. Malezya'ya gitmeye çalışırken, Tayland'ın güneyinde yakalanan 78 erkek, 60 kadın ve 82 çocuk olan soydaşlarımız hakkında Çin devleti tarafından idam kararı çıkartıldı. Şu an halen ülkenin güneyindeki göçmen gözaltı merkezinde bekletiliyor.

ÇİN YETKİLİLERİ UYGUR TÜRKLERİ'NİN PEŞİNDE

"Uygur Türkleri", Çin'in batısında çoğunluğu Müslüman olan Doğu Türkistan bölgesine gönderilmesi söz konusu. Taylandlı yetkililer, başkent Bangkok'daki Çinli diplomatların, yakalananların geldikleri yere gönderilmesi gerektiği konu-sunda açıklamalar yaptığını doğruladı. Bu arada Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) yakalananlara ulaşmak istediği belirtildi.

TÜRK DİŞİŞLERİ OLAYAMÜDAHALE ETTİ

Ulaştığımız dışişleri yetkilileri konuyla ilgili şöyle konuştular **"Bakan yardımcımız Naci Kuru ve diplomatlarımız bu konuda gerekli müdahaleyi yaptılar. Şu an bir diplomasi trafiği var. 220 Uygur Türk' ünün Türkiye getirilmesi konusunda tüm çalışmalarımızı yaptık. Yakında müspet yönde neticelenme-sini bekliyoruz"** dedi.

ÇİN'DEN TÜRKİSTANLI MÜSLÜMANLARA KÜLTÜREL VE DİNİ BASKI

İnsan Hakları İzleme Örgütü, Çin'in, etnik gruplar üzerinde "kültürel baskı, ayrımcılık ve dini baskılar" gibi zorlamaları, "terörizm, ayrılıkçı hareketler ve dini aşırılıklar" adına haklı gösterdiğini, Pekin yönetiminin Uygur Türklerinin pasaport edinme haklarını engelleme gibi birçok sıkıntı çıkardığını belirtti.

Serkan Üstüner'in haberi...<http://www.haber7.com/uzak-dogu/haber/1143984-taylandda-yakalanan-uygur-turkleri-ne-olacak/20.04.2014>

UYGUR SİYASİ TUTSAKLARININ ÇİĞLİĞİNİ DUYUN!

Çin işgal yönetimi tarafından Doğu Türkistan'da tutuklanan ve mahkum edilen çok sayıda Doğu Türkistanlı aydın (yazar, gazeteci, insan hakları savunucusu, inanç önderi) Çin zindanlarında birçoğu ağır işkenceler sonucu hayatını kaybetti... Türkiye ve Dünyadaki insan hakları örgütleri bu konuya gereken maalesef ilgiyi göstermediler. Makaledeki rakamlar Uluslararası Af örgütü ve Dünya Uygur Kongresi'nin yayınladığı rakamlardır. Tutuklanan Uygur sayısı hakkında Çin işgal yönetiminin kısıtlamaları sonucu gerçek rakamlara ulaşamıyoruz. Bu olay Çin'in insanlık dışı uygulamalarını dışa vurması yönünden olayın ne boyutlara ulaştığını bize gösteriyor.

<http://www.oncevatan.com.tr/uygursiyasitutsaklarinincigliginiduyun-makale,31121.html>

Uygur Türkleri Türkiye'ye girdi

Çin'den gelen ve evrak eksikliği nedeniyle 25 Mart'tan bu yana Atatürk Havalimanı'nda bekleyen 35 Uygur Türkü, pasaport işlemlerinin ardından Türkiye'ye giriş yaptı. Farklı havayolu şirketleriyle 25 Mart'tan itibaren Dubai, Katar ve Malezya üzerinden İstanbul' a gelen ve evrak eksikliği nedeniyle ülkeye giriş yapamayan, aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 35 Uygur Türkü'nün Atatürk Havalimanı' ndaki bekleyişi sona erdi. Atatürk Havalimanı Mülki İdare Amirliği'nce ülkeye giriş yapabilmeleri için ilgili bakanlıklara yapılan başvurular üzerine gelen talimatla Uygur Türkleri, kaldıkları terminal geliş katındaki özel bölümden alındı. Pasaport işlemlerinin ardından Türkiye'ye giriş yapan Uygur Türkleri, polis eşliğinde Atatürk Havalimanı Şube Müdürlüğü'ne götürüldü. Uygur Türklerinin, buradaki işlemlerinin ardından Kumkapı'daki Yabancılar Şube Müdürlüğü'ne sevk edildi.

<http://www.haber7.com/turk-cumhuriyetler/haber/1146731-uygur-turkleri-turkiyeye-girdi/20.4.2014>

Türkiye - Çin İlişkileri ve Uygur Sorunu

Türkiye’de siyaset son bir ay içinde iyiden iyiye kendi içine kapandı. Mâhut devlet krizi derinleşiyor. Artık iyiden iyiye bir konsorsiyum olarak düşünmeye başladığım bir yapı ile yürütme erki arasındaki gerilim tırmanıyor. Bu sürecin Türkiye’ye kaybettirdiklerini konuşur olduk.

Doğrusu ben, bir kısım ağırca bedeller olsa da sonuçta Türkiye’nin bu krizden; üstelik yenilenme ihtiyacını da gidererek çıkacağını, düşünenlerdenim. Zaten aksini düşünmek çok tuhaf olur. Çünkü mevcut ve hayli zayıf siyasal seçenekler arasında Türkiye’nin en büyük sorunu olan Kürt sorunu açıkta kalır. Bu da Türkiye’yi lâlettâyin, kaotik bir ‘Ortadoğu ülkesi’ haline dönüştürür. Kimse kusura bakmasın; ama burası ne Irak, ne Suriye ne de Mısır’dır. Türkiye, siyasetin içine düştüğü bu kaostan, kendi tarihinin birikimiyle çıkacaktır; çıkmak zorundadır. Bu değerlendirme Türkiye’nin yenilenme ihtiyacını unutturmamalıdır. Son on yılda Türkiye’nin dinamizmi, elyevm sahip olduğumuz yapılarla sürdürülebilir mahiyette olmaktan uzaklaşıyor. Ülkenin kurucu yasa ihtiyacı artık ertelenebilecek bir gündem maddesi olmaktan çıktı.

Türkiye, önümüzdeki on yıla yasalarını, kurum ve kuruluşlarını yenileyerek girmek zorunda. Mevcut krizin aşılmasının ardından; daha şeffaf ve hesap verilebilir bir kaynak tahsisat ve harcamalar rejimi kurmak; orta sınıf krizleri dindirecek, Kürt ve (kapıda bekleyen) Alevi sorununu çözümünü sağlayacak açılımları gecikmeksizin yapmaya başlatmak zorundayız. Seçilmiş olmak kaydıyla muhtemel hükümetleri kuracak olan siyasal partiler de bu dönüşümleri başaracak kadrolar devşirmek ve kendisini yenilemek zorunda. Türkiye önümüzdeki on yılı başka türlü kaldıramaz.

Öte yandan önümüzdeki on yıllarda Türkiye sadece Ortadoğu üzerinden tanımlanan bir güç olmaktan çıkmak zorunda. Afroasyatik yüzyılda etkinliğini Pasifik dünyasında arttırmak zorunda. Bu da Türkiye’nin Japonya, Çin ve Kore gibi Pasifik güçleriyle kuracağı yeni ilişkilerde düğümleniyor. Bu güçler arasında özellikle Türkiye-Çin ilişkileri çok dikkat çekici gözüküyor. Dile getirilsin ya da getirilmesin, Türkiye’nin Çin ile arasında önemli bir sorun var: Uygur sorunu.

Bu sorunun dramatik taraflarını tahmin etmekle birlikte; doğrusu, bu sorunun iki ülkenin yakınlaşmasını sağlayacak bir fırsat olduğunu düşünüyorum. Bazen bağları sorunlar kuruyor. Uygur coğrafyası ve Uygurlar Türkiye’nin sadece Çin ile ilişkilerini kuran değil; Pasifik açılımını besleyecek olan temel iticilerdendir. Çin, önümüzdeki on yıllara, tıpkı Türkiye gibi yenilenerek girmek zorunda. Şu aralar çok önemli kararlar alıyor. Çin’in iç tüketime dayalı bir ekonomiyi hayata geçirmesi, mevcut siyasal yapılarını önemli ölçüde yenilemek zorunda bırakacaktır. Çin, tıpkı Türkiye gibi yeni; daha şeffaf ve açık yapılar kurmak zorunda. Bu kestirmeden Çin’in demokratikleşmesi demektir. Bu deneyimde Çin’in, kendisine Türkiye gibi bir partner bulması; demokratik tecrübe itibarıyla kendisinden daha zengin bir birikime sahip olan Türkiye ile birlikte davranması ve tecrübe aktarımına kapılarını açması en akılcı yollardan birisidir. Çin, Uygur sorunun çözümü için de dünyada partner bulmak zorunda. Türkiye bu açıdan en uygun seçenek olarak gözüküyor.

Uygur sorununda fundamentalizmin etkisinin bertaraf edilmesi de yine buna bağlı. Türkiye Uygur Türkleri arasında sahip olduğu prestijle, zaten marjinalleşen ayrılıkçı aşırılıkçı siyasetleri giderecek tek güçtür. Türkiye’nin Uygur sorununun Turancı bir maceracılıkla alâkası olmadığını Çin’e doğru anlatması gerekiyor. Çin de bunu anlamak zorunda. Uygur sorununu gidermek o kadar zor da değildir. 1984 Anayasası’nın vaad ettiklerinin içinin doldurulması Çin’in ‘Uygur açılımı’ ya da ‘çözüm sürecini’ başarması için yeterlidir.

Geçen gün dostum Dr. Ali Gemuhluoğlu, kaya gazı itibarıyla Uygur bölgesinin dünyanın en zengin kaynaklarından birisine sahip olduğu bilgisini benimle paylaştı. Bu da Uygur Türklerinin yakın gelecekte dünyanın sayılı aktörlerinden birisi haline gelebileceğine işaret ediyor. Uygur bölgesinin kazanacağı değer, uluslararası ihtiraslara kurban edilmeden esenliğe kavuşturulması da yine Çin-Türkiye ilişkileri üzerinden olacaktır. Türkiye-Çin ilişkileri Afro-Asyatik temeldeki yeni dünyanın çok boyutlu ve karşılıklı imkânlarını ihtiva ediyor. Un ve şeker hazır. Lâzım olan onu karacak siyasal işbirliği...

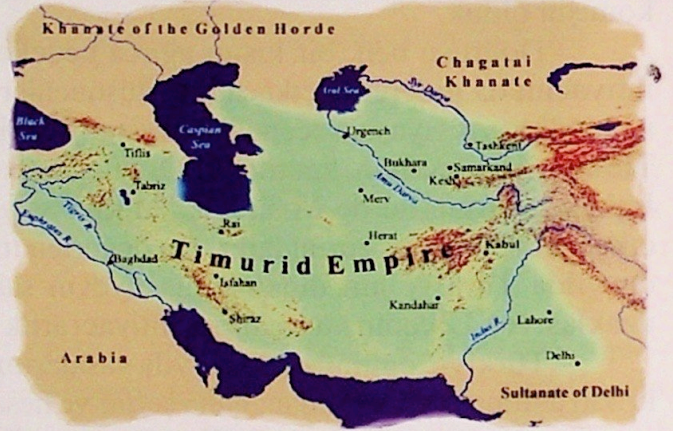
<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/SuleymanSeyfiOgun/turkiye-cin-iliskileri-ve-uygur-sorunu/50017/http://www.uyghumet.org/turkiye-cin-iliskileri-ve-uygur-sorunu/21-03-2014>

TIMUR HAN'IN ÖĞÜTLERİ

Timur, Türkistan'ın Kes şehrinde dünyaya geldi. Cenkiz Han'ın soyundandır. Zamanın alimlerinden ilim ve harp tekniğini, devlet yönetimini öğrenen bir devlet adamıdır. Bir savaşta ayağı yaralanıp topallamasından sonra "Lenk" sıfatını aldı.

Çeşitli tarihçiler onu "Merhametsiz, kellelerden kale yapan zalimdir, şehirleri yağmaladı, yakıp, yıktı, Yıldırım Beyazıt'la savaşmış, kardeşi kardeşe kırdırdı. Osmanlıların duraklamasını ve İstanbul'un alınmasını elli yıl geciktirdi" deseler de bu doğru değildir. Ankara savaşını aslında Timur han istemediği halde, Yıldırım Han'ın zorlamasıyla bu felaketin olduğunu ifade edenlerin tespiti de vardır. Ona "Milliyetçiliğin düşmanıdır" diyenler de çıkmıştır.

Fakat Timur, İran seferinde, Şehnamenin yazarı, ünlü şair Firdevs'in mezarına giderek "Kalk, kalk da hiç durmadan kötülediğin mağlup Türk'ü şimdi gör" demişti. O, en az Bilge Kağan kadar özüne bağlıdır. O, Müslüman Türk insanına seslenirken;

"Biz ki, Mülk'ü Turan, Emir'i Türkistan'ız; Biz ki Türk oğlu Türküz; Biz ki, milletlerin en kadimi ve en ulusu, Türk'ün başbuğuyuz diyerek tam otuz altı yıl saltanat sürdüm. Değerli askerlerim sayesinde pek çok yer fethettim ve yirmi yedi ülkenin Hakanı oldum."

diyen. Timur, Turan, İran, Rum [Anadolu], Suriye, Mısır, Irak, Azerbaycan, Fas, Horasan, Hindistan, Gürcistan, Ermenistan ve Kafkas ülkelerinin birçok yerlerini aldı. Çin'i ortadan kaldırmak için hazırlık yaptı. Tam bu anda büyük bir kış bastırdı. Her yer karla kaplandı. Yine de yola çıktı. Yaşlıydı, Çin sınırına geldi. Burada ordusuna büyük bir geçit töreni yaptırdı, "KUĞU AVI" düzeni aldırıldı. Aniden hastalandı, Hekimbaşı Feyzullah, durumunun iyi olmadığını söyledi. Timur, vasiyetini hazırladı ve 19 Mart 1405'de öldü. Cesedi mumyalandı, Semer kant'a defnedildi.

O, öğüdünde:

"Oğullarım! Size vasiyetim, milletin rahatlığını sağlayın, dertlerine çare bulun, zayıfları koruyun, yoksulları zenginlerin eline bırakmayın. Adalet ve iyilik rehberiniz olsun. Aradaki nifakçılara fırsat vermeyin. Ölüm döşegindeki babanızın sözlerini unutmayın. Benden sonradakilere kurallar koydum. Bunlara sahip çıkarsanız, başarılı olursunuz. Bu öğütlerim uzun deneyimlerim neticesidir; Allah'ın dinini dünyaya yaymaya gayret edin. Adamlarıma güvendim, her birine yetki verdim. Onlar benim gözbebeğimdiler. Düşman üzerine gitmeden, ilim adamlarının görüşünü aldım, bunun faydasını gördüm. Her işimde iyi niyetli ve sabırlı oldum. Dosta düşmana karşı eşit davrandım. Herkes, makam ve mevkisi ne olursa olsun, kanunlara uymayı ibadet saymalıdır. Komutan ve askerlere, maddi ve manevi yardımı esirgemedim. Onlar da savaşlarda can vermede tereddüt etmediler. Yirmi yedi ülkenin Hakanı oldum. Han elbisesini giydiğim andan itibaren dur durak bilmedim. Gece, gündüz uyumadım. Planlar hazırladım. Askerlerle komutanlar arasında isyan çıktığında sabırlı davrandım, önem vermez göründüm. Ama asla ilgisiz kalmadım, arasını buldum. Savaşta askerlerle birlikte düşman üzerine saldırdım. Kenara çekilip rahatımı düşünmedim. Şöhretim uzak ülkelere gitti. Adaletten asla ayrılmadım. İyilik yaptım, iyilik gördüm. Suçlulara, suçsuzlara eşit

Kalp kazandım, adil bir şekilde hükmettim. Disipline önem verdim. Ezileni, ezenin elinden kurtardım. Suçluya ceza verdim. Suçsuzları korudum. Bana karşı gelenleri, aman dilemeleri halinde affettim. Alimlerle, bilim adamlarıyla sürekli istişare ettim. Onların dileklerini yerine getirdim. İkiyüzlü, kötü fikirli, dalkavuk olanları yanımdan kovdum. Başladığım işi azimle, sabırla yerine getirdim. Kırgınlık, öfke duygularına yer vermedim. Dini, geçmiş Hakanların kanunlarını, ilim adamlarına sorup öğrendim. Onlardan yararlandım. Bir devletin yıkılma ve yükselme sebeplerini araştırdım. Ona göre hata yapmama yönünü tercih ettim. Yanlıslara düşmemeğe özen gösterdim. Vergilerde adil davrandım. Rüşvete, zulme fırsat vermedim. Bu bir mikroptur. Bulaştığı yeri yok eder. Halkın derdini bizzat yakinen izledim. Büyüklere kardeşim, küçüklere evladım gibi davrandım. Halkımın gelenek ve göreneklerine saygılı oldum. Fethettiğim ülkelerin sevgisini kazandım. Halkın sevdiği kişilere görev verdim. Kusurlu olanları derhal görevden aldım ve cezalandırdım. İdareciler, askerler veya halk arasında zulüm yapanlar tespit edildiğinde gereğini yaptım. Herhangi bir kabile, bey, benim toplumumda ise, beylerine saygı gös-terdim ve onurlan-dırdım. Benimle dost ol-anları pişman et-medim.

Her türlü yardımı karşılıksız bira-kmadım. Özür di-leyenleri affettim. Ben-imle yakın dostluk kuranların hepsi benden iyilik gördü. Ha-kan olmam, güçlü ol-mam, bu düşünce-me engel olmadı. "İyilik eden, koruyan" ol-maya çalıştım. Oğul-larım ve torunları-mın kan bağına önem verdim. Onlar için kötü niyet beslemedim. Herkesi iyice tanı-maya gayret ettim. Leh ve aleyhime olan-larına bakmadım, asker-lerime daima saygı gösterdim. Düşmanı-mın sadık beyleri-ne ve savaşçılarına dost-luk gösterdim. On-ların savaş esnasında komutanlarını terk edip yanıma gelen düş-man, bana göre in-sanların en kötüsüdür. Toktamış Hanla yapılan savaşta böyle bir olay oldu. Nef-ret ettim. "Şimdi Han-larına ihanet eden-ler, yarın da bana ihanet ederler" diye onla-ra "hain, alçak" oldukla-rını söyledim. Tec-rübemle şunu da öğren-dim; dine inanma-yan, kurallarına uyma-yan bir devlet uzun zaman ayakta kalamaz. Ben devletimin yapısını İslamiyet üzeri-ne kurdum. Bu ko-nuda yasalar koydum. Biri ordu mensup-larına, diğeri sivillere olmak üzere iki kadı görevlendirdim. Bunların görevi yanlıslardan korumak-tır. Camiler, yollar, kervansaraylar, köprü-ler yaptırdım.

Adalet Nazırlığı kurdum. İslam'ı yaymak için yasalarla birlikte devlet idaresine yeni kurallar koydum; Han başkalarının görüşüne önem vermeli, adaleti gözetmeli, emir ve yasaklar da kararlı olmalı, devlet işlerine yabancıyı sokmamalı, kararından dönmemeli, ordu ve halk üzerinde etkili olmalı, çevresindekilerden şüpheli olmalı, onları iyi tanımalı diye uyarıyorum. "Diyen Timur Han, o günlerde, bugünleri görür gibidir.

DOĞRU TÜRKİSTAN UYGHUR KÜLTÜRÜ

PİLAV YAPARKEN

Nurala GÖKTÜRK
nuralagokturk@hotmail.com

- *Bir kg pirinç ile ek yemek olarak, yaparsanız, onbeş kişilik. Tek yemek olarak on kişilik pilav yapılır.
- *Pilava önem kazandıran et ve havucu en asgariye indirerek yapmanız mümkün. Fakat imkanlarınız el veriyor ise et pilava çok yakışır, bol etli yapmaya gayret edin.
- *Etsiz yapılan pılavlarda etli pilav kadar lezzetli ve hoş olur ancak aslına uygun olması açısından etli tarifler verdim siz duruma göre yapabilirsiniz.
- *Dört kişilik pilav için; ortalama, 2 su bardağı pirinç, 4 orta boy havuç 2 yemek kaşığı tere yağı tereyağı veya bir çay bardağı sıvı yağ, bir adet kuru soğan, bir tatlı kaşığı tuz, 3 su bardağı et suyu (normal su isteğe bağlı olarak hazır tatlandırıcı) istediğiniz kadar et, yeterli.
- *Aşağıda tariflerde dört su bardağı pirinç için, altı su bardağı su ölçü olarak verdim fakat, sizin kullandığınız pirinç türüne göre, suyu azaltıp, arttırmanız gerekebilir, daima sıcak su balundurun.
- *Pirinci hazırlanan harca, saldıgınızda, suyu bir parmak geçmeli, fakat, su istemeyen pirinlerde bu miktar daha az olmalıdır.
- *Pirinç demleme esnasında hala çok diri ise, bir miktar sıcak su ilave edebilirsiniz, ilave edeceğinize suya bir miktar tuz ilave etmeyi unutmayın, suyunu fazla kaçırdığınız zamanda pilavınız lapa olur.
- *Suyu fazla ise kaynayan yerinden dikkatlice alın, alırken yağı almamaya özen gösterin.
- *Bir fincan, arpa şehriye veya bir fincan, bulgur ilave ederek, bu problemi halledebilirsiniz.
- *Ölçüleri tepeleme olarak değil, silme olarak belirleyin.
- *Uzun süre suda beklemiş olan pirinç fazla su istemez. Hiç suda bekletilmeyen pirinç hem fazla su çeker hemde demleme süreci biraz, daha uzun tutulması gerekir.
- *Keskin lezzet seviyorsanız, hazır tatlandırıcılar ilave ederek daha lezzetli sofralar kurmaya özen gösterin.. Doğal lezzetlerden hoşlanıyor, yemek sanatı konusunda kendinize fazla güveniyorsanız, ek tatlandırıcılara lüzum yok.

*Yemekleri yaparken mutlaka kendinizden (sevginizden) bir şeyler katın, yaptığınız her işe sevgi ile başlayıp sevgi ile noktlayın. Sevilmeden yapılan iş daima kusurlu ve eksik olur. Önce sizin sevmeniz ve beğenmeniz önemli.

*D.Türkistan pilavını yaparken yağın önemi büyüktür, kış günleri eritilmiş taze kuyruk yağı, tere yağı, zeytin yağı, fındık yağı kullanacağınız pilavı, yaz aylarında ise daha hafif olması açısından, çiçek yağı veya kahvaltılık margarinler kullanabilirsiniz.

*Aslında pilavınızı, etli, zerdeli, ayvalı, bezelyeli, kırmızı biberli ıspanaklı ve baharatlı yaptığınız zaman sarı, turuncu, kahve rengi, yeşil, kırmızı, renklerin kokuları ile özdeşleşerek harika bir şekilde tam pilav yapmış olacaksınız.

*Sunarken servisin mükemmelliğine, sofraya düzenine, görgü kurallarına, örf ve adetlere en ince ayrıntıları ile önem vermek gerekir.

*Zaten yemek yapmak, mide doldurmaktan ziyade, başlı başına incelik isteyen bir sanattır aynı zamanda bu sanat çok malzemeden ziyade çok sevgi ister. Severek girdiğiniz mutfaktan her zaman gülerek çıkacaksınız.

*Burada vermiş olduğum tarifler uygulanmış tariflerdir, ancak dikkatli olmadığınız takdirde veya ölçüleri tam tutmadığınız takdirde iyi randıman alamazsınız.

*Sizlere insan hayatının vazgeçilmez alışkanlıklarından olan mutfak kültürümüzün, besleyici, lezzetli, renkli ve keyifli olduğu kadar, hesaplı, unutulmaya yüz tutan özelliklerini uzun bekleyişler sonucu ulaştıra bilmenin heyecanını yaşamaktayım.

*Besmeleyle gireceğiniz, Aşkla sarılacağınız, şükürle karacağınız, sıhhatle kucaklaşacağınız, güvenle yoğuracağınız, sevgiyle başaracağınız, gülerek çıkacağınız, mutfaklarınızda, bol vitaminli, zengin çeşitli, hoş kokulu, çok lezzetli harika manzaralı en hesaplı, yemekler yapmazı yürekten dilerim.
*Ben sizlere güveniyorum, Sizlerde kendinizi, sağlığını, çevrenizi, kısacası yaşamayı seviyor, cenabı Allah'ın bizlere hediye ettiği birbirinden güzel nimetleri değerlendirmek istiyorsanız, başarı sizden yana.

*Bu önemli mutfak kültürünü sevin, sevdiren, miras bırakın, torunlarınız da Türk milletinin zengin mutfak kültürlerini tadarken sizinle, bizimle ve ceddinizle gurur duysun.

*Yapıcı, üretken, tasarruflu, öz kültürüne saygılı, milli ve manevi zenginliklerine yürekten bağlı kalmanız dileklerle, şimdilik bahtiyar kalın.

Başarı dostunuz olsun, şükür ve mutluluktan güç alın, gönül tarlalarına atacağınız sevgi tohumları yeşerip çiçek açsın, baht gülünüz hiç ama hiç solmasın.

"Aşk yağmurları ile suladığınız, fideler binlerce yıl sonra dahi iz bırakan çınarlar olarak, yorgun gönüllere barınak, güçsüz gövdelere dayanak solgun çehrelerde, huzur olmaya devam etsin!"

**DOĞU TÜRKİSTANLI DİN BİLGİNİ
TARİHÇİ VE ŞAİR
ABDULAZİZ CENGİZHAN DAMOLLA**

Abdulcelil TURAN *

Abdulaziz Cengizhan Damollam, 20. yüzyılın 30 ve 40'lı yıllarında, Doğu Türkistan'da medeni ağırtış, özellikle de tarih ve edebiyat sahasında çok ünlü olmuş kişidir.

Abdulaziz Cengizhan Damollam, 1906'da, Doğu Türkistan'ın Korla ili Bögür ilçesine bağı Yenihisar köyünde, Aşur Damollahacı adlı dini zatın ailesinde dünyaya gelmiştir. Babası Aşur Damollahacı hem dini ulema hem de Bögür ilçesinin kadısıydı. Cengiz Damollam temel dini tahsilatı babasından gördükten sonra, bir süre Kuçar ilçesinde okumuştur. O, Kuçar'daki ilimle yetinmeyip, daha fazla ilim almak için Hindistan, özellikle Mısır'a gidip el-Ezher Üniversitesi'nde okuma arzusuyla babası Aşur Damollahacı'nın onayını alarak Kaşgar'a gider ve bir süre Kaşgar Hanlık Medresesi'nde ders almakla beraber, Kaşgar'daki ünlü ulemalarla tanışır. 1925'te, Hindistan'a geçerek Asya boyunca en ünlü medrese, Diyubend Medresesi'nde bir buçuk yıl ilim tahsil eder.

Cengizhan Damollam, Hindistan'da kaldığı zamanlarda ortaya çıkan Kadiyanı fırkasını redderek, Fars dilinde «Tığ Turkani» adlı kasideyi yazar. 1935'te Hindistanda neşredilen bu kitaptan Hindistan, Pakistan ve Afganistan ulemaları çok faydalanmıştır. Cengizhan Damollamı, Kaşgar'dan Hindistan'a değil de Nenking'e giderek, Nenking Üniversitesinde siyasi ilimleri öğrendikten sonra, oradan Hindistan'a gitmiştir şeklinde söylentiler de vardır. Cengizhan Damollam, 1926'da Hindistan'dan ayrılarak gemiyle Kahire'ye doğru yola çıkar ve Mısır'a varıncaya dek tam 21 gün deniz yolculuğu yapar.

Yolculuk doğudan başlayıp batıya doğru gidiyordu. Cengizhan Damollam, gemideki Hintli, Bangladeşli ve Güneydoğu Asyalı öğrenci arkadaşları ve yolcular arasında en bilgili kişi olarak biliniyordu. Dolayısıyla o, namazlarda imamlık vazifesini üstlenmişti. Cengizhan Damollam, Coğrafya ilmini çok iyi bildiği için, Hind okyanusunu geçene kadar namazları batıya doğru bakarak kılar, gemi Arap yarımadasına yaklaşınca yüzünü yavaş, yavaş kuzeye doğru çevirmeye başlar ve sonunda dosdoğru kuzeye bakarak kılar. Onun yaptığını beğenmeyen cemaat, onu eleştirmeye başlar. Damollam, kıblenin batıda değil, Mekke'de olduğunu, bu yüzden batıdaki müslümanların doğuya, doğudaki müslümanların batıya, kuzeydekilerin güneye, güneydekilerin kuzeye bakarak namaz kıldığını anlatmaya çalışsa da, onlar bunu kabul etmeyerek, Damollam'la alay etmeye ve onun arkasında namaz kılmamaya başlarlar.

* Doğu Türkistan Vakfı Başkan Yardımcısı

Damollam, namazlarını tek başına kılar. Gemi Cidde'ye geldiği zaman, Damollam namazlarını doğuya bakarak kılmaya başlar. Bunu gören yolcular onu delilikle suçlar ve ondan uzaklaşırlar. Gemi Cidde'den geçtikten sonra, Damollam bu kez yüzünü güneydoğuya çevirir, bunu gören cemaatin asabiyeti iyice bozulur. Gemi Süveyş körfezine geldiği zaman öğle namazının vakti olmuştu. Yolcular namazlarını limanın camisinde kılmak için gemiden inerler ve camiye girdiklerinde kıblenin güneydoğuya baktığını görürler. İşte o an, kendilerinin yolculuk boyunca yaptıklarından çok utanırlar. Çünkü bu, onlar için inkar edilemeyecek kadar açık delildi. Ondan itibaren kendilerinin Damollam'a yaptıkları yanlışları anırlar ve ona daha çok saygı göstermeye başlarlar. Oradan takî Kahire'ye varıncaya kadar Damollam ne dediyse o olur. Bu vakayı, Cengizhan Damollam, 7 Mart 1946 tarihinde, Kaşgar Hanlık Medresesi'ndeki talebelerine kendi ağzıyla söylemiştir.

Cengizhan Damollam, Mısır'a vardıktan sonra, 1927 senesinde, zamanının en büyük ve en ünlü ilim merkezi olan el-Ezher Üniversite-sinde okumaya başlar. 1934 senesinde, İslam Hukuk ilmi ve İslam Tarihi bölümünününden başarıyla mezun olur. Ondan sonra, Birinci Fuat Üniversitesi'nde (şimdiki Kahire Üniversitesi) tahsil gördükten sonra, aynı okulda öğretmenlik yapmaya başlar. O, 1939 senesinde Hac ibadetini yerine getirmiştir. Cengizhan Damollam, bu süre içerisinde "Türkistan Asya'nın kalbidir", "Sevtul Vicdan" gibi nesri ve nazmi eserlerini kaleme alır hem de Mısır'ın zamanındaki en ünlü şairlerinden Savi Şe'lan ile arkadaş olur. Savir Şe'lan, Cengizhan Damollam'ın "Türkistan El Halide" adlı eseri Türkistan tarihi için çok önemlidir. Uygur aydınlarının Huştar ve başkalarının hayatıyla ilgili yazılarının el-Ezher'de okuduğu ak, Mısır padişahının özel uslararası münakaşalarına üstünlük kazandığı için, O'na: "Sen ilim dünyasını" diyerek övdüğü, on- gizhan Damollam'ın "Türni okuduğunu ve bu eserin büyük önem taşıdığını yazdan, Yalkun Rozi, Şerif Cengizhan Damollam'ın da, Cengizhan Damollam' zamanlarda başvuru yapar- izniyle, dini ulemaların ulkatıldığı ve tartışmalarda Mısır padişahı Faruk'un fetheden Cengizhanmış- dan itibaren Onun "Cengizhan" namıyla şöhret kazandığı kaydedilmişse de, bu konuda şu ana kadar elimize hiçbir belge geçmemiştir. O zamanlarda Cengizhan Damollam'la beraber okuyan ve sonra Suudi Arabistan'a yerleşen Abdülehed Hacı'nın, 1988'de İstanbul'da görüştüğümüz zaman bana söylediklerine göre, Cengizhan Damollam "Cengizhan" ismini kendisinin künyesi olarak kullanmıştır. Cengizhan Damollam, o zamanlarda Mısır'da okuyan Çinli Müslümanlarla da gazete üzerinde münakaşa ederek, onları sık sık tenbih edermiş. Bu yüzden, Cengizhan Damollam, öğrencilik yıllarında yazdığı yazılarıyla çok ünlü biri haline gelmiş.

Cengizhan Damollam, Mısır'daki günlerinin birinde "Tefsiri Tentavi" adlı 27 cildli eserin yazarı, mütefessir ve filozof Tentavi Cevheri ile Kahire sokaklarında karşılaşırlar. Tentavi Cevheri kendi tefsirinde,

Himalaya dağlarının ötesinden gelen Cengizhan Damollam'ın ilmi kabiliyeti ve ahlakına olan hayranlığını dile getirmiştir. Cengizhan Damollam, dini medresede okuyup büyümesine rağmen, dindarlıkla vatanseverliğe aynı ölçüde önem verirdi. O, "Türkistan Asya'nın Kalbidir" adlı Arapça eserinin giriş kısmında bu konuda açıkça şöyle demiştir: "insanları dünya ve ahrette sonsuz baht-saadete erİştirecek bir çok görev ve mecburiyet vardır. Bunların en önemlisi iki türlü olup, biri dini mecburiyet, diğeri ise vatani mecburiyettir". O, bu iki mecburiyeti kendi şahsı adına yerine getirerek başkalarına örnek olmak için, "Kuran-ı Kerim"'i Uygurcaya tercüme ederek dini mecburiyeti; "Türkistan Asya'nın Kalbidir" adlı eserini neşrettirmek suretiyle de vatani mecburiyetini gerçekleştirmiştir. Söz konusu kitap bugüne dek Doğu Türkistan tarihi hakkında yazı yazmak isteyenler için en önemli bilgi kaynağı olagelmİştir.

Cengizhan Damollam, "Türkistan Asya'nın Kalbidir" adlı kitabının kaleme alınmasındaki sebepler hakkında şöyle demiştir: "Ben kendimi bildim bileli güçlü imanımın dürtüsüyle insanların üzerine yüklenen dini ve milli görevlerin şuuruna varmışımdır. Bu yolda yapılan vatani, yani milli hizmet, din için yapılan hizmetle aynı önem taşımaktadır. O yüzden bu görevi yerine getirmek, her iki görevi birden yerine getirmeye denk gelir diye düşünüyordum. İşte bu düşünceyle Doğu Türkistan'ın yaradılışından bugüne dek tarihini Arap diliyle kaleme aldım ve bu iki ciltli eserime: "Türkistan El Halide" adını verdim. Bu vesileyle dine ve vatana olan mecburiyetimi yerine getirerek, yüce Allah'ın ve ümmedi Muhammed'in rızasına nail oldum diye düşündüm. Bu kitabımı tam olarak neşrettirmeyi çok istediysem de, buna mümkün olmadı ve bir süre beklemek zorunda kaldım. Bu süre içinde Mısır'daki Türkistanlılar Cemiyeti'nin teklifiyle Doğu Türkistan'ın tarihini kısa ama tüm gerçekleriyle anlatan bu kitabı yazdım. Bunun tafsilatı için "Türkistan El Halide" adlı kitabıma müracaat edilebilir".

"Türkistan Asya'nın Kalbidir" adlı bu kitap ilk defa 1945'te Kahire'de neşredilmiş, ondan sonra, Suudi Arabistan'da yaşamakta olan dini ulema Abdussattar Mevlevi'nin teşebbüsüyle 1986'da Pakistan'da, Cengizhan Damollam'ın "Sevtul Vicdan" adlı şiir kitabıyla beraber tekrar neşredilmiştir. Ondan başka, Cengizhan Damollam'ın Mısır'daki öğrenci ve öğretmenlik yaptığı yıllarında vatan sevgisi hakkında yazdığı Arapça şiirleri 1944 senesinde Kahire'de "Sevtul Vicdan" adında neşredilmiştir. 1984 senesinde Pakistan'da Kahire nüshası çoğaltılarak 500 adet dağıtılmıştır. Cengizhan Damollam'ın Mısır'da Uygur dili grameri hakkında Uygur diliyle yazdığı «Uygur serpi (Uygur dilinin morfolojisi)» adlı eseri, 1939'da Kahirede neşredilmiştir. Cengizhan Damollam, akrabaları Mutiullah Mahsum ve Ay Mahsum'ların onun yurda dönmesini talep ederek arka, arkadan yazdığı mektuplarının dürtüsüyle, 1945'te Urumçi'ye döndü.

Cengizhan Damollam'ın Mısır'dan Urumçi'ye direk dönmediği, belki Suudi Arabistan'a Haca gittiği ve Arabistan'da Mahmut Sicang'la görüştüğü, ondan sonra Mahmut Sicang'la beraber Japonya'ya gittiği, Japon-

ya'dan Pekin'e, oradanda Nenking'e gittiği ve bir süre Nenking Üniversitesi'nde okuduğu, Mahmut Sicang vefat ettiğinde, o'nun cenaze namazını Cengizhan Damollam'ın kıldırıldığı ve o'nu kendi elleriyle kefenleyip, toprağa verdiği, ondan sonra, Mısırın Pekin'deki büyükelçiliğinde bir süre çalıştıktan sonra, Ocak 1947'de Ürümçi'ye geldiği söylene de, bu o'nun Mart 1946'da Kaşgar Hanlık Medresesi'nde talebelere konferans verdiği hakkındaki iddialarla bağdaşmamaktadır.

Urumçi'ye döndükten sonra, "Ülke Medeniyet ve Kültür Derneği" nin reisi seçilir ve Muhammed Emin Buğra, İsa Yusuf Altekin'lerle aynı cephede yer alarak, Doğu Türkistan'ın bağımsızlığı ve Uygur Halkının hürlüğü için mücadele etmekle beraber, milliyetçiler tarafından neşredilmekte olan "Erk" gazetesi ve başka gazetelerde yazı yazmış, Ürümçi Darülmüellimin'de İslam dini ve İslam tarihinden ders vermiştir.

O, Doğu Türkistan'a bağlı tüm illerdeki kültür hizmetlerini denetlemek için bir heyet teşkil eder ve 1946 yılının bahar aylarından itibaren 63 gün yol yürüyerek Hoten, Yarkend, Kaşgar, Aksu, Kuçar ve başka şehirleri dolaşır. Eylül 1949'da, Muhammed Emin Buğra, İsa Yusuf Alptekin'ler kendi vatanından ayrılarak, Hindistan tarafa geçmişse de, Cengizhan Damollam ve başka bir kaç kişi sınırdan geçemediği için, Kokart'tan geri dönmüştür. O'nun vatanda kalarak mücadele etmeyi tercih etti için geri döndüğü de söz konusudur.

Cengizhan Damollam, 1950'de hapse alındı ve 25 Şubat 1952 tarihinde, mücadele arkadaşlarından Kurban Koday gibi bir çok aydınlarla beraber, bütün Uygur halkına çok büyük ve unutulmaz derecede belalar getiren Çin Komünist Hükümeti tarafından, sadece Uygur olduğu ve Çin Komünist Hakimiyetinin işgali altında kaldığı suçundan dolayı, Urumçi'de tüfekle idam edildi. Cengizhan Damollam, Uygurların dini ve fenni bilgi düzeyini yükseltmeye çok önem verirdi. Bu yüzden de o, Urumçi'de ki Darülmüellimin'de din ve İslâm tarihinden ders vermekle beraber, namazlarda imamlık yapardı ve cemaate dini ve ahlaki konularda vaazlar söylerdi. Cengizhan Damollam, Doğu Türkistan'da yetişen dini âlimler arasında batıl inanç ve yabancı mezheblere karşı koyanların önderiydi. Bu konuda, Fars dilinde "Tığ Türkani" adlı kasidesini yazarak Kadiyani fıkrasına reddiye vermiştir. Cengizhan Damollam, bir Uygur evladı olmak sıfatıyla Arapçayı iyi bilmekle beraber, ana dili olan Uygur diline de çok önem verirdi. O, bu konuda üç parça kitap yazmış, ama sadece "Uygur Serpi"ni neşredebilmiş, diğerlerini neşretmeye fırsat bulamamıştır. Cengizhan Damollam, "Uygur Serpi" adlı kitabının giriş kısmında adeta şöyle haykırmıştır: "Her hangi bir milletin kendi varlığını sürdürebilmesi için o milletin milli medeniyeti ve ana dilinin var olması gerekir. Biz Uygur halkı da varlığımızı ebediyyen sürdürmek istiyorsak, ana dilimizi iyi bilmemiz ve yabancı dillerin karışmasına karşı korunmamız gerekir".

Cengizhan Damollam, sadece dile değil, öz ecdadının tarihine de ehemmiyet vermenin ve onu çok güzel bir şekilde öğrenmenin gerektiğinin de altına çizmiştir. Bu konuda, O "Türkistan Asya'nın Kalbidir" adlı kitabını yazarak Uygur tarihini Arap halkına tanıtmak istemiş, ama bu eseri sadece Araplar için değil, kendi halkı için de en iyi kaynak materyalı olagelmektedir. Cengizhan Damollam, dine, tarihe ve Uygur diline önem vermenin dışında edebiyata da çok önem vermiştir. O, edebiyat vasıtasıyla milletin şuuruna milliyetçilik, vatanseverlik ve vicdan duygularını yerleştirmek mümkün olduğunu düşünmüştür.

Cengizhan Damollam, Arap diliyle Uygur edebiyat tarihini kaleme almakla beraber, Uygur ve Arap dillerinde vatan hakkında bir çok şiir, kaside ve rubailer yazmış, ama diğerleri kaybolmuştur.

Cengizhan Damollam, kısacık hayatında "Hür Türkistan", "Büyük Türkistan", "Güzel Türkistan", "Türkçe Tecvid", "Uygur dilinin morfolojisi", "Uygur dilinin sözdizimi kaidesi", "Türkistan'da İslamiyet", "Türk Edebiyat Tarihi", "Türkistan El Halide", "Türkistan Asyanın kalbidir", "Sevtul Vicdan» gibi edebiyat, tarih, coğrafya, şiir ve dilbilimine ait 12 parça kitap yazarak vatan ve millete olan bağlılık ve vefakarlık gibi milli borcunu yerine getirmiş, "Kuran-ı Kerim'i Uygurcaya tercüme ederek kendisinin samimi ve ihlaslı müslüman olduğunu göstermiştir. Ondan başka, Fars dilinde yazdığı "Tığ Turkai" adlı kasidesiyle, kendisinin islami kıyafete bürünmüş batıl inançlı kişilere olan nefretini ifade etmiştir.

Cengizhan Damollam'ın kan ve ter bedeline yazdığı 13 parça kitabından sadece "Türkistan Asya'nın kalbidir", "Sevtul Vicdan", "Uygur dilinin morfolojisi" ve "Tığ Turkani" adlı dört parça kitabı neşredilmiştir. Diğerleri ise neşredilemeden kaybolmuştur.

Kaynaklar:

Rehmetullah Rehmeti: "Abdulaziz Cengizhan" (Arapça), Doğu Türkistan'ın Sesi dergisi, S. 20, İstanbul 1988.

Muhammed Kasım Emin: «El E'lam» "Cengizhan" bölümü, Arapça neşredilmemiş nüshası.

Mirahmet Seyid, Yalkun Rozi: "Memtili Efendi", Sincan Üniversitesi Neşriyatı, Urumçi.

Şerif Niyaz Huştar: «Sincan'ın yakın zaman tarihinde yaşamış meşhur şahslar» Sincan Halk Neşriyatı, Urumçi 2003.

Banka Hesap Numaramız:

Halk Bankası Fatih Şubesi

Hesap No: 12010071

IBAN : TR92 0001 2009 7540 0012 0100 71

Doğu Türkistan Vakfı' nın aylık olarak çıkarmaya başladığı dergimize abonelik çalışmalarımız devam etmektedir.

Siz ve dostlarınızın yardım ve destekleri daha güzel hizmetler yapmamıza büyük katkılar sağlayacaktır.

Bu güne kadar vermiş olduğunuz desteklerinize 35 milyon Müslüman Türk adına sonsuz teşekkürler ediyoruz.

Vakıf Yönetimi

Abone İrtibat: Alimcan KARLUK

Tel : 0535 412 04 11

0212 519 46 67

e-mail : kulomer@hotmail.com

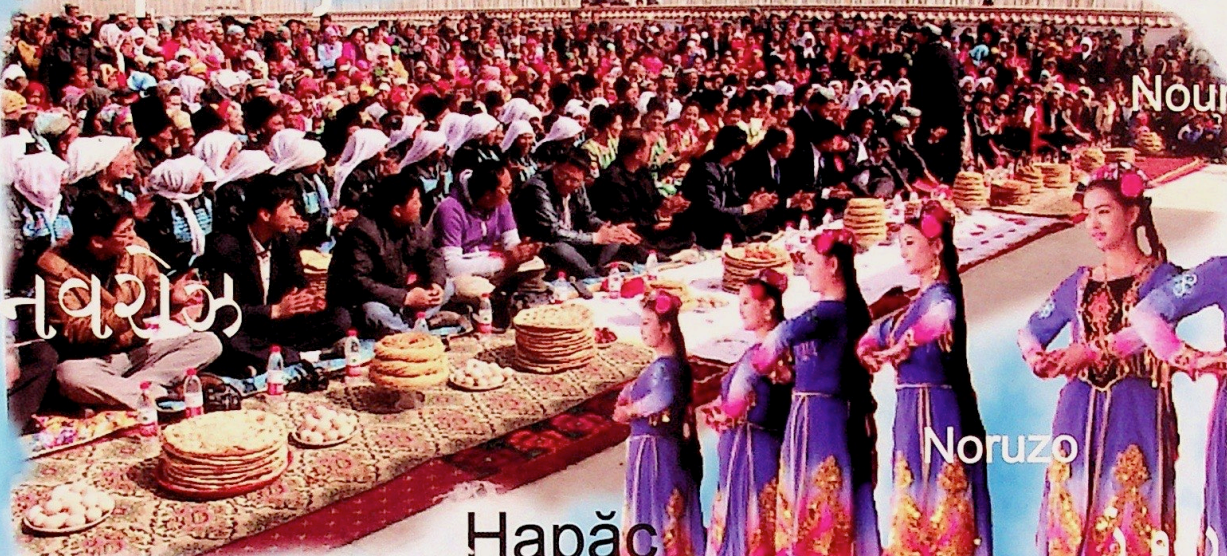
Not: Adres bildirildiği takdirde Türkiye'nin ve dünyanın her noktasına dergimiz tarafınıza ulaştırılmaktadır.

Nowruz

Навруз

Noroez

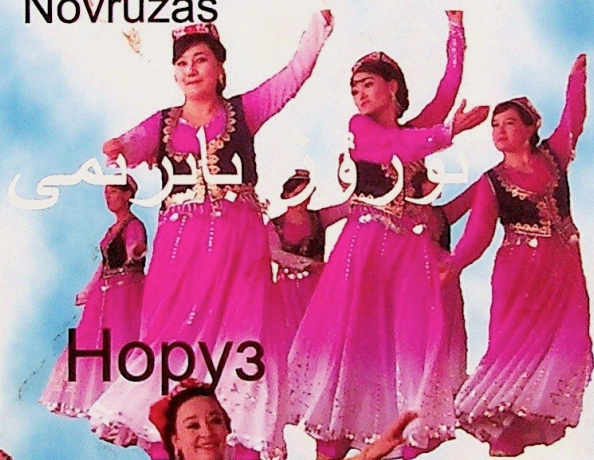

Nour

Noruzo

Hapăc

Novrūzas

Hopyз

نوروز

Perzsa újév

Nevruz

Navro'z

Dita e Novruzit

Həppyз

ნოვრუზი

纳吾肉孜节

